

RNI No.-GUJGU/2015/69143

Year : 6 Issue No : 9 Date : 01-04-2021 Thursday

Retail selling Price : Rs 100/- Annual Sub : 1200/-

Editor - Gagjibhai G. Sutariya

Place of Publication : Near Royal Heights, S. P. Ring Road,
Vaisnodevi Circle, Ahmedabad - 382481

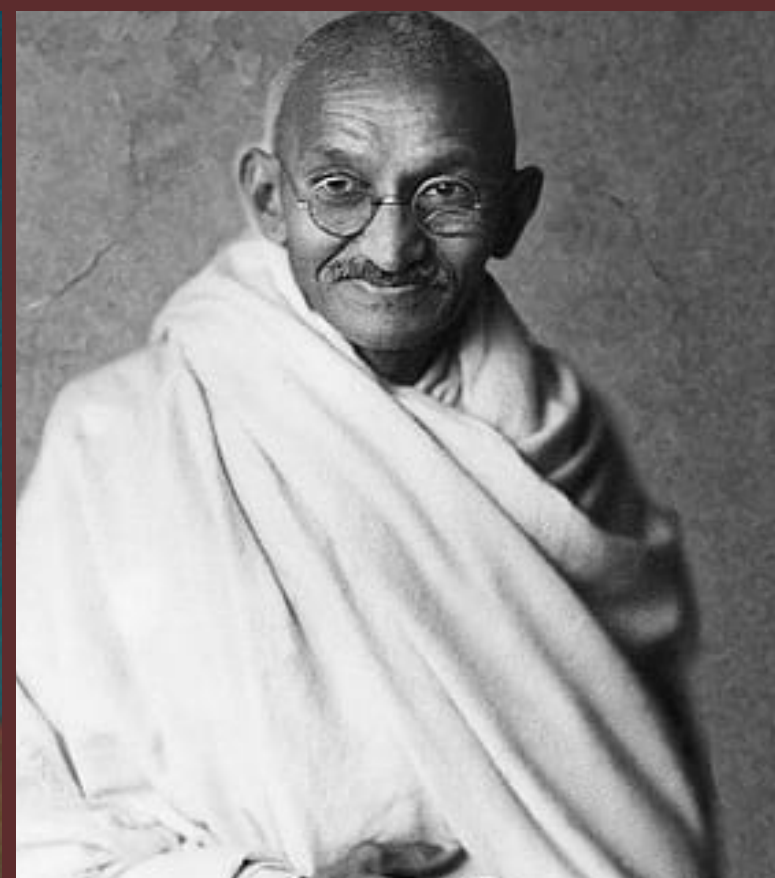

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વર્ષ-૬ • અંક-૯ • ૧ એપ્રિલ, ૨૦૨૧

એક વિચાર

ગુજરાતની સૌથી મોટી અર્જન કો-ઓપ. બેંક

ધી કાલુપુર કોમર્શિયલ કો-ઓપરેટીવ બેંક લિ.
સ્થાપના : ૧૯૭૦ મલ્ટી સ્ટેટ શિક્ષ્યુલ બેંક

સોલર રૂફટોપ સિસ્ટમ માટે ધિરાણ

(For Captive Consumption)

વ્યાજદર :

7.50%*

સૂર્યશક્તિથી
સરળ ઉર્જા

નાણાંની બચત
પર્યાવરણની જાળવણી

MSME ટેકઓવર સ્કીમ (ગોલ્ડન જ્યુબીલી વેલકમ સ્કીમ)

- હાલ ચાલુ વ્યાજદર કરતા ૧% ઓછા વ્યાજદરે ધિરાણ
- '૦' પ્રોસેસીંગ ફી - પ્રથમ વર્ષ માટે
- ઝડપી અને સરળ ધિરાણ

વ્યાજદર :

7.50%*

7378309191 (MISSED CALL) • 1800 233 99999 (TOLL FREE) • www.kalupurbank.com

* શરતોને આધિન
* વ્યાજના દર વખતોવખતના ફેરફારને આધિન

હેડ ઓફિસ : "કાલુપુર બેંક ભવન",
આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ-૧૪.

ફોન નં. : ૨૭૫૮૨૦૨૦ થી ૨૭૫૮૨૦૨૬
E-mail : info@kalupurbank.com

Network

59 Branches
62 ATMs

design copper

મિશન-૨૦૨૬ અંતર્ગત

સરદારધામનાં 5 લક્ષ્ય બિંદુઓ

બિલ્ડિંગ પ્રોજેક્ટ

(અંતર્ગત ૧૦૦૦૦ ઈકરા-ઈકરીઓ માટે પરવડે તેવાં સુવિધાયુક્ત છાત્રાલયનું નિર્માણ કરવું)

**GPSC / UPSC / Defence
સિવિલ સર્વિસ સેન્ટર**

**ગ્લોબલ પાર્ટીદાર
બિઝનેસ સમિટ (GPBS)
૨૦૧૮-૨૦-૨૨-૨૪-૨૬**

**ગ્લોબલ પાર્ટીદાર બિઝનેસ
ઓર્ગનાઈઝેશન (GPBO)**

**યુવા તેજ / તેજસ્વિની
સંગઠન**

તંત્રી
ગગણ સુતરિયા

પરામર્શક સમિતિ

એચ. એસ. પટેલ (IAS, Retd.)
સી.ઈ.ઓ., સરદારધામ

ટી.જી. ઝાલાવાડિયા
ઉપપ્રમુખ, સરદારધામ

સહતંત્રી
ડૉ. જાગૃતિ જે. પટેલ
ઉપપ્રમુખ, સરદારધામ,
કન્વીનર, દીકરી સ્વાવલંબન યોજના

સંપાદક
કૃષ્ણકાંત જે. પટેલ

જાહેર ખબર વિભાગ :
7575001428

નોંધ
આ માસિકમાં છપાતા લેખ, જાહેરાત અને માહિતી
જે તે લેખક કે કંપનીના છે તેની સાથે તંત્રી કે
સંસ્થા સહમત છે તેવું માનવું નહીં. સર્વ હક્ક
પ્રકાશકને સ્વાધિન. ન્યાયતંત્ર અમદાવાદ

મુખ્ય કાર્યાલય
સરદારધામ

એસ. પી. રીંગ રોડ,
વૈષ્ણોદેવી સર્કલ,
અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧

ફોન : ૭૫૭૫૦૦૧૫૪૮/૯૬/૯૭, ૭૫૭૫૦૦૧૪૨૮/૩૮
ઈ-મેલ: info.sardardham@gmail.com
વેબસાઇટ : www.sardardham.org
ટ્રસ્ટ રજી. નં. ઈ/૨૦૯૨૪/અમદાવાદ

Printed, Published by GAGJIBHAI G. Sutariya on behalf
of SARDARDHAM and Published from Near Royal
Heights, S.P. Ring Road, Vaishnodevi Circle,
Ahmedabad-382421
Editor-GAGJIBHAI G. Sutariya

શિક્ષણ થકી સર્વાંગી વિકાસ

મારા વ્હાલા બંધુ-ભગિનીઓ,

આજના યુગમાં આગળ વધવા માટે શિક્ષણ અનિવાર્ય બની ગયું છે. શિક્ષણમાંથી જ વિકાસ માટેની બધી દિશાઓ ખૂલે છે. શિક્ષણના માધ્યમથી સામાજિક તેમજ આર્થિક ક્ષેત્રે આગળ વધી શકાય છે. આ શિક્ષણની સાથે સાથે જો પાયાની કેળવણી આપવામાં આવે તો સોનામાં સુગંધ ભળે.

વર્તમાન સમયમાં વાસ્તવિકતા એ છે કે અત્યારે જેટલો ભણેલો-ગણેલો વર્ગ છે તેટલો અગાઉ ક્યારેય નહતો, અત્યારે જેટલી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ છે તેટલી ભૂતકાળમાં ક્યારેય ન હતી. આ શિક્ષણના માધ્યમથી જ અલગ-અલગ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા પોતાના પસંદગીના ક્ષેત્રમાં આગળ વધવા માટે વિપુલ તકો રહેલી છે. તે માટે કઈ દિશામાં આગળ વધવું તે અંગે શિક્ષણ સાથે માર્ગદર્શન મળે તો શિક્ષણના માધ્યમથી જ ખૂબ સારા પ્રમાણમાં ડોક્ટર્સ, એન્જિનિયર્સ, ફાર્માસિસ્ટ, ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સ, પ્રોફેસર્સ, ઓફિસર્સ, શિક્ષકો જેવા પ્રોફેશનલ્સ તૈયાર થાય. સાથે સાથે વિદ્યાર્થીઓને પારખીને તેઓ વેપાર-ઉદ્યોગ, ડેરી ઉદ્યોગ, એગ્રીકલ્ચર તેમજ ડિફેન્સ ક્ષેત્રે આગળ વધી શકે તેવું શિક્ષણ અપાય ત્યારે શિક્ષિત સમાજ વિકસિત સમાજ બની શકે છે, એટલે આજના સ્પર્ધાત્મક યુગમાં આગળ વધવા માટે શિક્ષણ વિકાસનું અભિન્ન અંગ બની ગયું છે.

સમગ્ર શિક્ષણ વ્યવસ્થા 'પિરામિડ' આકારે સુગઠિત ગોઠવાયેલી હોવી જોઈએ. આજનું શિક્ષણ માનવ કલ્યાણને કેન્દ્ર સ્થાને રાખીને અપાય તો નવી પેઢીનો સર્વાંગી વિકાસ થાય અને આ રીતે સમગ્ર શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં માનવ કલ્યાણ જો ધ્યેય બનીને રહે તો જ શિક્ષણ દ્વારા સમાજ ઉત્કર્ષ થઈ શકે.

શિક્ષણમાં પ્રાકૃતિક વાતાવરણ, વિદ્યાર્થીઓનો ઉમંગ ઉત્સાહ, શિક્ષણમાં કર્તવ્યપરાયણતા, શાળાઓમાં સામાજિક સમાનતા જળવાશે તો જ સમગ્ર શિક્ષણ પાછળ ઉપયોગમાં લેવાતી સંપત્તિ, શક્તિ અને સમયનો લાભ મળશે.

શિક્ષણથી આપણે ખરા અર્થમાં કેળવણી આપીને કેળવાયેલા માનવો બનાવવાના છે જેના હાથમાં માનવતાના અજવાળા પાથરતું જ્ઞાનસ હોય.

જય સરદાર... જય હિંદ...

આપનો કલ્યાણ મિત્ર,
ગગણ સુતરિયા

અનુક્રમણિકા

આત્માની પ્રચંડ તાકાત

રાજમોહન ગાંધી

૬

દરિદ્રતા

સ્વામી સચ્ચિદાનંદ

૨૯

સંસ્કાર જીવનમાં શક્તિસંચાર

સ્વામી વિવેકાનંદ

૧૧

આરોગ્યની ચાવી

ગાંધીજી

૩૪

પુષ્પત્વ

ગુણવંત શાહ

૧૬

તપેલીથી તકનીક સુધી

વૃંદા મનજીત

૩૯

પોલીસ સભા ઈન્સ્પેક્ટર પ્રવેશ પરીક્ષા

સી. એલ. મીના

૨૦

ખાતેદાર ખેડૂત અસ્કમાત વીમા યોજના

કિશોર એચ. પટેલ

૪૫

લોકોપયોગી માર્ગદર્શન

એચ. એસ. પટેલ

૨૬

ટીમ સરદારધામ

ઉપપ્રમુખ

નરુભાઈ એમ. પટેલ

દિલીપભાઈ એમ. પટેલ - ઉત્તર ગુજરાત

(માનદ્ મંત્રી-ઉમિયા માતાજી સંસ્થાન-ઉર્ગા)

પારૂલભાઈ એલ. પટેલ - મધ્ય ગુજરાત

CA વિષ્ણુભાઈ વી. પટેલ - ઉત્તર ગુજરાત

જશવંતભાઈ એ. પટેલ

કાંતિભાઈ એલ. ગઢિયા

કાનજીભાઈ કે. પટ્ટણી - મુંબઈ ઝોન

દિયાળભાઈ કે. વાઘાણી - દક્ષિણ ગુજરાત

પરેશભાઈ એમ. ગજેરા - સૌરાષ્ટ્ર ઝોન

ટી. જી. ઝાલાવાડિયા (DY.MC-Retd.)

પ્રો. ડો. જનગુતિબેન જે. પટેલ - કન્વીનર,

દીકરી સ્વાવલંબન યોજના

મંત્રી

CA બી. કે. પટેલ - માનદ્ મંત્રી

જગદીશભાઈ વી. ભુવા - નાણામંત્રી

રમેશભાઈ એ. પટેલ - મધ્ય ગુજરાત

સંજયભાઈ કે. સવાલિયા - બાંધકામ

ભરતભાઈ એચ. રાઠડિયા - સમાજ સુરક્ષા

કાંતિભાઈ એમ. ભાવાણી - મુંબઈ ઝોન

મંગળદાસભાઈ જે. પટેલ - ઉત્તર ગુજરાત

મહેન્દ્રભાઈ એલ. પટેલ - સામાજિક સંકલન

મહેન્દ્રભાઈ કે. ફળદુ - સૌરાષ્ટ્ર ઝોન

ઔદ્યોગિક સંકલન મંત્રી

કે. આઈ. પટેલ

વિપુલભાઈ વી. ગજેરા (ભરૂચ-અંકલેશ્વર)

કિશોરભાઈ વી. વિરમગામા

અબજીભાઈ કે. ધોળુ

ઘનશ્યામભાઈ સી. બોરડ - મધ્ય ગુજરાત

કાંતિભાઈ વી. ભુવા

(નડિયાદ, આણંદ, વલ્લભવિદ્યાનગર)

જશવંતભાઈ એસ. પટેલ

હર્ષદભાઈ જે. પટેલ - સંગઠન મંત્રી

સહનાણામંત્રી - GPBO - યુથ કન્વીનર

ભાવિનભાઈ આર. પટેલ

માર્ગદર્શક

રામજીભાઈ એસ. ઈટાળિયા - દક્ષિણ ગુજરાત

કાંતિભાઈ વી. ઉકાણી

કાંતિભાઈ એન. પટેલ (રામ)

ડો. દશરથભાઈ વી. પટેલ - ઉત્તર ગુજરાત

છગનભાઈ એચ. આરદેશાણા - મધ્ય ગુજરાત

નાથાભાઈ એમ. કાલરિયા - સૌરાષ્ટ્ર ઝોન

મહેન્દ્રભાઈ વી. ગજેરા - સૌરાષ્ટ્ર ઝોન

ડાયરેક્ટર - સિવિલ સર્વિસ કેન્દ્ર

સી. એલ. મીના IAS (Retd.)

સી. ઈ. ઓ.

એચ. એસ. પટેલ IAS (Retd.)

એડવાઈઝર - સમાજ સુરક્ષા

ડી. જે. પટેલ IPS (Retd.)

ડાયરેક્ટર - સિવિલ સર્વિસ તાલીમ કેન્દ્ર-

મધ્ય ગુજરાત

વી. એમ. સોનાવણે IAS (Retd.)

માનદ્ સલાહકાર -

સિવિલ સર્વિસ તાલીમ કેન્દ્ર - રાજકોટ

જે. કે. પટેલ

શૈલેષભાઈ સગપરિયા

સંયોજક

મનોજભાઈ ટી. ડોબરિયા

પ્રોજેક્ટ ચેરમેન

એમ. બી. ભાલાળા

પ્રોજેક્ટ ઈન્ચાર્જ

રામભાઈ એમ. શેલડિયા

પ્રમુખ સેવક

ગગણજી. સુતરિયા

આત્માની પ્રચંડ તાકાત

રાજમોહન ગાંધી

જાણીતા રાજનીતિજ્ઞ અને ગાંધીજીના પૌત્ર

૧૯૩૫ના વરસની શરૂઆતમાં વલ્લભભાઈએ પોતાના ખેડૂતો જોડેનો વાયદો પૂરો કર્યો. દસ દિવસ સુધી વલસાડથી ખેડા સુધી તેમણે પ્રવાસ કર્યો. “ તમારી વિતકકથા તમારી પાસેથી મારે સાંભળવી છે” તેવું તેમણે કહ્યું. પોતાની રાહબરી અંગે તેમણે કશી દિલગીરી દર્શાવી નહીં. ઠેર-ઠેર તેમણે કહ્યું કે,

તમારું નસીબ મારી જોડે સાંકળવાનું કામ આસાન નથી, તેવું મેં તમને હંમેશાં કહ્યું છે. તમને જોખમી માર્ગે મોકલવામાં મેં કશો સંકોચ અનુભવ્યો નથી, કારણ કે તકલીફો સહન કરવા આપણે તૈયાર હોઈએ તો જ આપણને કાયમી શાંતિ અને આનંદ મળે છે.

બારડોલીમાં તેમને આવકારવા માટે મળેલી જંગી મેદનીથી વલ્લભભાઈ ગદ્ગદ થઈ ઊઠ્યા: તમારો, તમારી મુશ્કેલીઓનો, તમારી યાતના અને તમારી તકલીફોનો વિચાર કર્યો ન હોય, તેવો એક દિવસ મેં ગાળ્યો નથી, તેવું જરા પણ અતિશયોક્તિ વગર હું કહી શકું છું. તમારે સહન કરવી પડેલી વેદનાને કારણે તમે મારા પર ગુસ્સે થયા છો અને મારી વાત સાંભળવા માટે તમને પસ્તાવો થાય છે, તેવું મને કહેવામાં આવ્યું છે. આવા અહેવાલો પર મને કદી ભરોસો બેઠો નથી. તમારી બદનામી કરવા માટે કોઈએ આવી દુષ્ટ અફવાઓ ફેલાવી હશે.

દરેક ભાષણમાં “ આ લડતમાં આપણને કશું મળ્યું નથી” તેવા ખ્યાલને તેમણે બુલંદ રીતે રદિયો આપ્યો. બે નક્કર લાભ મળ્યા છે:

ગમે તેટલી કિંમત ચૂકવવી પડે છતાં આઝાદી મેળવવી તેને જિંદગીનું ધ્યેય બનાવનાર હજારો લોકો આ દેશમાં છે, તેની સત્તાધારીઓને ખાતરી થઈ ગઈ છે. બીજું, માણસના આત્માની તાકાત કેટલી પ્રચંડ હોય છે તેનો સાક્ષાત્કાર આપણને થયો છે.

ડાહ્યાભાઈનો મુંબઈનો ફ્લેટ હવે સરદાર અને મણિબહેનનું ઘર હતું. પણ સન ૧૯૩૫ના માર્ચની આખરમાં સરદાર પાછા ખેડા ગયા કારણ કે ત્યાં પ્લેગ ફાટી નિકળ્યો હતો અને સતત ચોથા વરસે પણ બોરસદ તાલુકામાં ફેલાયો હતો. સન ૧૯૩૫માં સરકારના કબજામાં ગયેલી બોરસદની કોંગ્રેસ કચેરી સન ૧૯૩૫ની શરૂઆતમાં પાછી સોંપવામાં આવી હતી. આ કચેરીમાં કામચલાઉ ઈસ્પિતાલ ઊભી કરવામાં આવી. વલ્લભભાઈ બોરસદમાં બે મહિના રહ્યા અને મુંબઈથી આવેલા દા.ભાસ્કર પટેલ પણ રહ્યા. જીવણજી દેસાઈ નામના

સ્થાનિક દાક્તર ઈસ્પિતાલમાં ચોવીસ કલાક હાજર રહેતા. મણિબહેન, દરબાર ગોપાળદાસનાં પત્ની, તેમનાં ચાર છોકરાં અને એક દીકરાની વહુ સહિત દૃપ સ્વયંસેવકો આવ્યા. ગાંધીજી આવીને થોડા દિવસ રહી ગયા. સૂચનાઓ અને સલાહ આપતી પત્રિકાઓ દરરોજ બહાર પાડવામાં આવતી. સ્વયંસેવકો ૨૭ ગામોમાં ફેલાઈ ગયા. તેમણે ઘર સાફ કર્યા અને ધોળાવી નાખ્યાં, માખીઓ મારી અને ઉંદરો પકડી લીધા. પ્રચલિત વહેમો આ કાર્યમાં સૌથી મોટી આડખીલી રૂપ હતા. મરકીમાતાને બકરાનું લોહી ચડાવીને તુષ્ટ કરવાની તરફેણમાં ગામલોકોએ ઘણો વખત દલીલો કર્યે રાખી.

૫૩ દિવસમાં ૨૭ ગામોની સફાઈ કરી લેવામાં આવી. નવી ઈસ્પિતાલમાં દાખલ કરવામાં આવેલા સોળ દરદીઓમાંથી બાર સાજા થયા, બે ગુજરી ગયા, બે વગર રજાએ ઈસ્પિતાલમાંથી ચાલ્યા ગયા. બહારના ૨૩૪૫ દરદીઓની સારવાર એપ્રિલ માસ દરમિયાન કરવામાં આવી અને મે મહિનામાં ૩૮૧૩ દરદીઓ દવા લઈ ગયા. દાક્તર ભાસ્કર પટેલે ઘેર ઘેર જઈને પ્લેગના ૪૪ દરદીઓની સારવાર કરી, તેમાંથી ૩૧ સાજા થયા. ત્યાર

પછી બોરસદ તાલુકામાં કદી પ્લેગ આવ્યો નથી. છતાં સરકારી જાહેરનામાએ જણાવ્યું કે “ વલ્લભભાઈ અને તેમના સાથીઓએ જડસુ દખલગીરી કરી હોવા છતાં સરકારી પ્રયાસથી આ રોગચાળો નાબૂદ થયો.”

સન ૧૯૩૫ના ઓગષ્ટ માસમાં બ્રિટનની પાર્લમેન્ટે ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટ (ભારત શાસન ધારો) પસાર કર્યો. તેની મુખ્ય જોગવાઈઓ આપણે અગાઉ જોઈ ગયા છીએ. ફેબ્રુઆરીમાં દિલ્હીમાં ઘનશ્યામદાસ બિરલાજીએ પોતાના ઘેર ગોઠવેલી અંગત ગોષ્ઠી દરમિયાન સરકારના ગૃહમંત્રી સર હેન્રી કેકે આ કાયદા અંગે વલ્લભભાઈનો અભિપ્રાય પૂછ્યો હતો. વલ્લભભાઈ પોતાનું મન કળવા દેવા તૈયાર ન હતા. તેથી તેમણે સન ૧૯૩૨માં સરકારે કબજે કરેલાં આશ્રમો, રાષ્ટ્રીય શાળાઓ, અને પ્રવૃત્તિ કેન્દ્રો પાછાં સોંપી દેવામાં થઈ રહેલા વિલંબ અંગે જ વાતો કરી, ખાન અબ્દુલ ગફારખાનને મળેલી નવી સજાનો ઉલ્લેખ કર્યો. “ કેવળ પોતાના અંગત અભિપ્રાય તરીકે કેકે કબૂલ કર્યું કે ગફારખાનને અપાયેલી શિક્ષા “ થોડી વધારે કડક છે.” પણ આ કબૂલાત પછી પણ સરહદના ગાંધીને કશી રાહત આપવામાં આવી નહીં.

થોડા મહિના પછી મુંબઈના ગવર્નર સર રોજર લ્યુમ્લીએ વલ્લભભાઈ જોડે ખાનગી મુલાકાતની ઈચ્છા દર્શાવી. કોંગ્રેસ પાર્લામેન્ટરી બોર્ડના અધ્યક્ષ અન્સારી બીમાર હોવાથી આ હોદ્દો વલ્લભભાઈને અપાયો હતો. લ્યુમ્લીને મળવાનું કબૂલ કરનાર વલ્લભભાઈનો મત જાણવા લ્યુમ્લીએ મહેનત કરી. લ્યુમ્લીએ કહ્યું કે “ તમે મુંબઈના મુખ્ય પ્રધાન થશો તેમાં મને જરા પણ શંકા નથી.” વલ્લભભાઈએ કહ્યું કે “ હું થવાનો નથી તે તમને લખી આપવા તૈયાર છું.” પછી પોતાના મગજમાં અને મનમાં જે સવાલ સૌથી વધારે રમતો હતો તે ખેડૂતોની જમ થયેલી જમીનનો પ્રશ્ન વલ્લભભાઈએ ઉખેળ્યો. “ આ જમીન કેવી રીતે પાછી આપી શકાય તે મને સમજાતું નથી” તેવું લ્યુમ્લીએ કહ્યું. “ આ જમીનો તેમના મૂળ માલિકોને પાછી સોંપાશે તે વાત પણ હું તમને લખી આપવા તૈયાર છું” તેવો જવાબ વલ્લભભાઈએ વાળ્યો. થોડા વખતમાં આ બંને મુદ્દાઓ અંગે લ્યુમ્લી ખોટા પડ્યા અને વલ્લભભાઈ સાચા ઠર્યા. કોઈ કોંગ્રેસી મુંબઈનો મુખ્ય પ્રધાન નહીં થાય તેવું

વલ્લભભાઈએ કહ્યું નથી. જમીન પાછી સોંપવા અંગે વલ્લભભાઈએ દર્શાવેલો વિશ્વાસ એવું સૂચવે છે કે, કોંગ્રેસી આગેવાનો જાહેરમાં નવા કાયદાની ઝાટકણી કાઢતા હોવા છતાં, આ કાયદા અનુસાર પ્રાંત કક્ષાએ કોંગ્રેસ સત્તાનો સ્વીકાર કરશે તેવો સંભવ હતો. સરદાર પટેલ આ નવો કાયદો “ તદ્દન બોદો રૂપિયો” છે અને કોંગ્રેસ “તે લેવાની નથી”તેવું કહ્યું હતું.” પણ લ્યુમ્લીની ચકાસણી તદ્દન વ્યર્થ ન હતી.

સન ૧૯૩૫માં વલ્લભભાઈએ એક આંચકો અનુભવ્યો. “કાયમ માટે નહીં તો છેવટે લાંબા વખત સુધી પોતાને છૂટા કરવાની માંગણી” રાજાજીએ કરી. શારીરિક અને માનસિક રીતે અતિશય થાકનો અનુભવ કરતા રાજાજીએ વલ્લભભાઈ, રાજેન્દ્રપ્રસાદ, મહાત્માજી અને મહાદેવભાઈને જણાવ્યું કે પોતે મહાસમિતિ, કોંગ્રેસ પાર્લામેન્ટરી બોર્ડ, કારોબારીમાંથી અને તમિલનાડુ પ્રાંતિક સમિતિના અધ્યક્ષપદેથી ખસી જવા ચાહે છે. વલ્લભભાઈને આ પગલું અવિચારી અને બિનજવાબદાર દેખાયું. વલ્લભભાઈ ઊંકળી ઊંકળા અને પોતે પણ રાજાનામું આપી દેશે તેવું તેમણે ગાંધીજીને જણાવ્યું. “ અમે બે ત્રણ લોકો જ ઘસાઈ મરીએ તેનો અર્થ નથી” તેમણે રાજાજી પર અતિશય કડક કાગળ લખ્યો:

તમે અમને બહુ મોટો અન્યાય કરો છો. આપણા બધાનાં શરીર નિર્બળ છે, પણ આપણામાંથી કોઈ બીજા બધાને છોડી જઈ શકે નહીં. દેશના અનેક યુવાનોને સર્વસ્વ બલિદાનના માર્ગે દોરી ગયા પછી એકાંત અને શાંતિ શોધવાનો તમને શો અધિકાર છે ? હું તમને સમજી શકતો નથી. પણ તમે ઘણા હઠીલા છો તે હું જાણું છું.

રાજાનામું આપવાની વલ્લભભાઈની ધમકી ક્ષણિક પ્રકોપ હતો અને થોડી વારમાં વિસારે પાડવામાં આવ્યો. પણ રાજાજીએ પોતાના સાથીઓને પડતા મૂક્યા હતા અને તેમના પર “ઉપાડી ન શકાય” તેવો બોજો લાદ્યો હતો. તે લાગણી વલ્લભભાઈના મનમાંથી દૂર થઈ નહીં. સરદાર-રાજાજી-રાજેન્દ્રપ્રસાદની ત્રિમૂર્તિમાં વિભિન્ન શક્તિઓ અને પ્રાંતોનો સમર્થ સમન્વય થયો હતો. સમાન વિચારસરણી, મહાત્માજી પ્રત્યેની નિષ્ઠા અને વરસો સુધીની મૈત્રીને કારણે આ સંઘ વધારે દ્રઢ થયો હતો. સરકાર

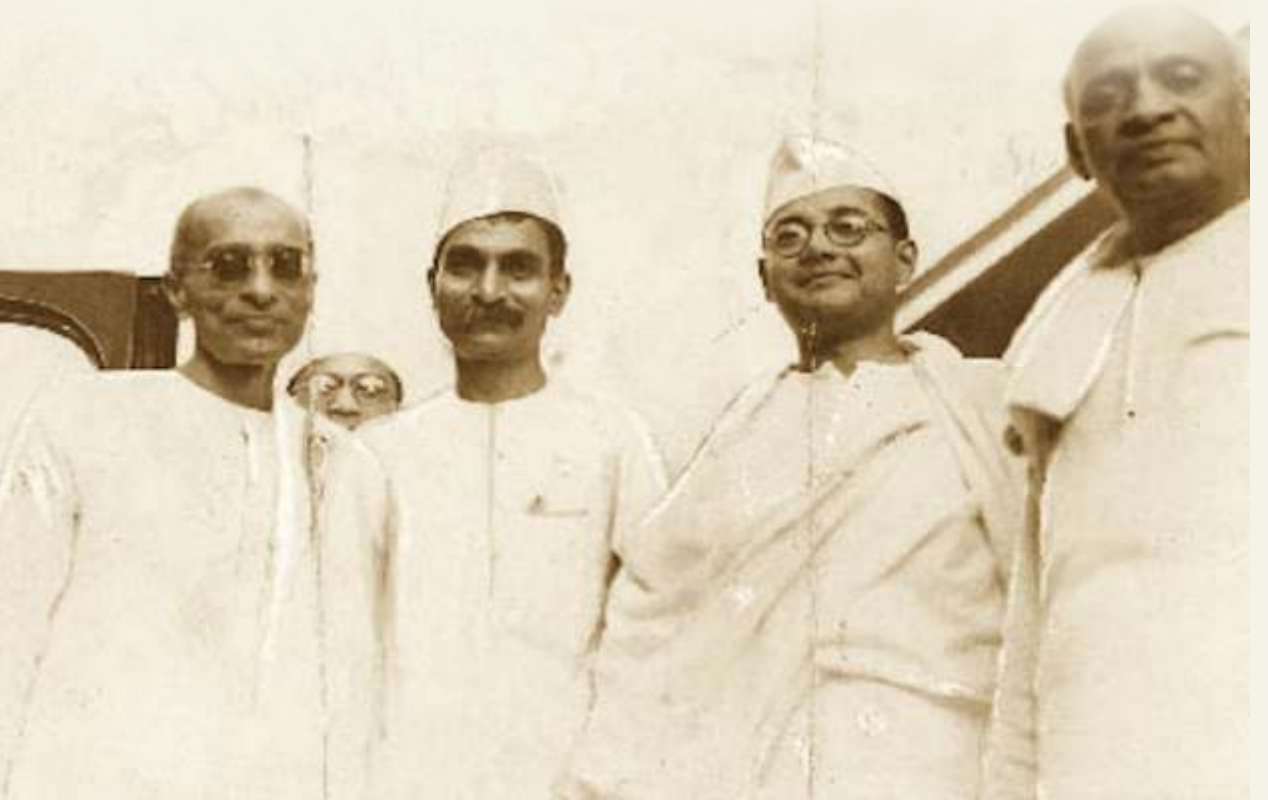
સાથે, સમાજવાદીઓ સાથે અને તાજેતરમાં છૂટવાના હતા તે જવાહરલાલ સાથેના સંઘર્ષમાં રાજાજી મહત્વનો ભાગ ભજવે તેવી સરદારની મનીષા હતી. ગાંધીજી પરના પત્રમાં તેમણે લખ્યું છે કે “ એકબીજાની સાથે ઊભા રહીને એક સમૂહ તરીકે કામ કરવું તે અમારામાંથી કેટલાક માટે જરૂરી હતું.” રાજાજીની વિદાય જૂના લડવૈયાઓની હિજરતની શરૂઆત છે, તેવા એક અખબારે કરેલા વિશ્લેષણથી વિક્ષુબ્ધ થયેલા વલ્લભભાઈએ રાજાજીની વિદાય ખાળવામાં નિષ્ફળ જવા માટે ગાંધીજી અને રાજેન્દ્રપ્રસાદ બંનેને દોષિત ગણાવ્યા. કોંગ્રેસ પાર્લામેન્ટરી બોર્ડમાં ચાલુ રહેવાની સંમતિ તેમણે રાજાજી પાસેથી મેળવી લેધી.

સપ્ટેમ્બરમાં છૂટ્યા પછી જવાહરલાલ તરતજ યુરોપ ગયા કારણ કે તેમનાં પત્ની યુરોપ હતાં. કોંગ્રેસ પ્રમુખની મુદત પૂરી થવા આવી હતી. પ્રસાદના અનુગામી તરીકે ગાંધીજી જવાહરનો વિચાર કરતા હતા, તે આપણે જાણીએ છીએ, પણ વલ્લભભાઈને લાગ્યું કે આ વખતે આ માન રાજાજીને મળવું જોઈએ કારણ કે જવાહરલાલને આ માન મળી ચૂક્યું હતું. વલ્લભભાઈએ પોતાનો મત ગાંધીજીને જણાવ્યો. સન ૧૯૩૪થી મધ્ય પ્રદેશમાં આવેલું વર્ધા

ગાંધીજીનું નિવાસસ્થાન બન્યું હતું. રાજાજી ગાંધીજીને મળવા વર્ધા આવ્યા, ત્યારે સરદારનો મત તેમને જણાવવામાં આવ્યો. પણ “ આ કાંટાળો તાજ પહેરવા માટે પોતે તૈયાર થાય તેવો વિચાર કરવો પણ વ્યર્થ છે.” તેવું જણાવીને રાજાજીએ વલ્લભભાઈની આશા તોડી નાખી. મહાત્માજીએ જવાહરલાલને તાબડતોડ પત્ર લખીને કોંગ્રેસનો તાજ ફરી વખત સ્વીકારવા માટે જણાવ્યું અને વલ્લભભાઈ પર પત્ર લખીને “ રાજાજીની અનુમતિ સાથે જવાહરલાલને પૂછાયાનું” જણાવ્યું. જવાહરલાલે આ દરખાસ્ત સ્વીકારી લીધી.

સન ૧૯૩૬ની સાલમાં કોંગ્રેસના અધ્યક્ષસ્થાને જવાહરલાલ નહીં પણ રાજાજી હોવા જોઈએ તેવો મત હોવા છતાં, વલ્લભભાઈ જવાહરલાલનાં ગુણ અને શક્તિથી અજાણ ન હતા. સન ૧૯૩૫ના ઉનાળામાં અલ્લાહાબાદ ખાતે ખેડૂત સંમેલનમાં સરદારે પ્રવચન કર્યું, ત્યારે નેહરુ હજુ જેલમાં હતા. તેમણે કહ્યું:

પંડિત જવાહરલાલ અને તેમનાં પત્નીએ ખેડૂતોની જે સેવા કરી છે, તે બીજા કોઈએ બજાવી નથી. તમારે માટે થઈને તેમણે સુખચેનની જિંદગી છોડી છે. તમારી

ગરીબાઈથી જવાહરલાલ સળગી ઊઠયા છે. તેમની મદદ સિવાય તો આપણે પગલું પણ કેવી રીતે ભરી શકીએ?

ગાંધીજી વર્ધા ગયા તે વલ્લભભાઈને ગમ્યું ન હતું. વર્ધામાં જમનાલાલ બજાજ ગાંધીજીના યજમાન હતા. આ ગામ તદ્દન પછાત હતું. ત્યાં ઉનાળો લાંબો અને પ્રખર હતો. વલ્લભભાઈ તેને “ અગ્નિકુંડ” કહેતા. સૌથી ખરાબ વાત એ હતી કે વર્ધા વલ્લભભાઈથી ઘણું દૂર હતું. ગાંધીજી વર્ધાથી થોડે માઈલ દૂર આવેલા શેગાંવ જઈને રહ્યા. બજાજે તેમને સોંપી દીધેલું આ ગામ સેવાગ્રામ તરીકે જાણીતું બન્યું. આનાથી વલ્લભભાઈ વધારે ગુસ્સે થયા કારણ કે આ ગામમાં ટેલિફોન, ટપાલ-કચેરી કે રસ્તાની સગવડ ન હતી. છતાં ગાંધીજી જોડે તેમનો નાતો અતૂટ રહ્યો. વર્ધાની આવેલી ટપાલમાં મહાત્માજી હંમેશાં વલ્લભભાઈનો પત્ર શોધતા રહેતા. સન ૧૯૩૫ના ડિસેમ્બરમાં ગાંધીજી ઘણા બીમાર હતા અને દાકતરોએ તેમને કાગળો લખવાની મનાઈ કરી હતી. પણ વલ્લભભાઈની ચીઠ્ઠી મહાદેવભાઈએ વાંચી સંભળાવી, તેનાથી ગાંધીજી એટલા વિચલિત થયા, કે બેઠા થઈને ચાર દિવસમાં પહેલો કાગળ લખવા માટે તેમણે હઠ પકડી. ગાંધીજીની બીમારી ચાલુ

રહી ત્યારે વલ્લભભાઈ તેમને વર્ધાથી લઈ આવ્યા. મુંબઈમાં દાકતરી તપાસ કરાવ્યા પછી સંપૂર્ણ આરામ માટે એક મહિનો ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં રાખ્યા. સરદાર જાતે મહાત્માજીના ચોકિયાત તરીકે કામ કરતા અને મુલાકાતીઓને ટાળતા.

હરિજન સેવા માટે મહાત્માજીએ પખવાડિયામાં મેળવવા ધારેલી રકમ વલ્લભભાઈએ બે દિવસમાં એકઠી કરી આપી. મુંબઈમાં વાલચંદ હીરચંદ અને બિરલાબંધુઓ (રામેશ્વરદાસ તથા ઘનશ્યામદાસ) જેવા શ્રીમંતો વલ્લભભાઈના મિત્રો હતા. તેઓ વલ્લભભાઈને વારંવાર મળતા, કોઈ વખત સવારે ફરવા જતા. ગાંધીજી અથવા કોંગ્રેસ માટે જરૂર પડે ત્યારે વલ્લભભાઈ તેમની મદદ લેતા. પણ વલ્લભભાઈના નિયમમાં પોતા કે પોતાના કુટુંબ માટે અંગત લાભ લેવાની મનાઈ હતી, અને આ વાત સમજનાર મિત્રો તેમને આવી વાત પણ કરતા નહી. વલ્લભભાઈની જરૂરિયાતો ઘણી ઓછી હતી. ડાહ્યાભાઈની આવક અને મણિબહેનના કામથી તેમનું કામ ચાલી રહેતું.

સંસ્કાર શુભળમાં શક્તિસંચાર

સાંસ્કારિક અખંડતાનું સંરક્ષણ

આપણો વિકાસ આપણા સ્વભાવને અનુરૂપ જ થવો જોઈએ. વિદેશી સમાજે, અખત્યાર કરેલી કાર્યનીતિનું અનુકરણ કરવાનો મિથ્યા પ્રયાસ સાવ એળે જ જવાનો છે. ઈશ્વરનો પાડ માનો કે બીજા રાષ્ટ્રોનાં બીબામાં આપણને બળજબરીથી ઢાળવાનું હંમેશાં અશક્ય જ રહ્યું છે. હું બીજા જાતિઓની સંસ્થાઓને તિરસ્કારતો નથી; એ સંસ્થાઓ તેમને માટે હિતકર છે, આપણે માટે નથી. આજની પાશ્ચાત્ય જીવનપ્રણાલી પાછળ ભિન્ન પ્રકારનાં વિજ્ઞાનો, સંસ્થાઓ અને રૂઢિઓ રહેલાં છે. આપણી પાછળ પણ આપણી રૂઢિઓ અને હજારો

વર્ષોનાં કર્મો છે. એટલે આપણું પણ એક આગવું લક્ષણ છે, અનોખો ચીલો છે. આપણે તો એને જ અનુસરવાનું છે અને એ આપણે કરવું જ પડશે.

આપણે યુરોપવાસીઓ બની શકવાના નથી ને તેથી પશ્ચિમનું અનુકરણ કરવું નકામું છે. યુરોપવાસીઓનું અનુકરણ કરવું શક્ય હોય એમ માનો તો પણ એ અનુકરણથી તમારામાં રહેલું જીવંત તત્ત્વ તો ચાલ્યું જ જશે, તમે જડવત જ બની રહેશો. સમયના પ્રારંભમાં દૂરસુદૂર જેનું મૂળ છે એવું નિર્ઝર માનવઈતિહાસના લાખો યુગોને આપ્લાવિત કરતું વહેતું આવે છે. તમે

સ્વામી વિવેકાનંદ

તેના પર કાબૂ મેળવી તેને પાછું તેના મૂળ તરફ — હિમાલયની ખીણમાં વહાવી દેવા ધારો છો? એ શક્ય હોય તો પણ આચારવિચારમાં સંપૂર્ણ તથા યુરોપીય થઈ જવાનું તમારાથી બની શકવાનું નથી. થોડીક જ સદીઓથી પ્રાપ્ત થયેલી જે કાંઈ સંસ્કૃતિ પશ્ચિમમાં છે તેને ફગાવી દેવાનું જો યુરોપવાસીઓ માટે અશક્ય છે એમ તમને લાગતું હોય તો કેટલીય ઉજજવલ શતાબ્દીઓથી પ્રાપ્ત થયેલી સંસ્કારિતાને ફગાવી દેવાનું શું તમારાથી બની શકશે? તેમ થઈ શકે એમ નથી. તેથી ભારતવર્ષને યુરોપીય બનાવવાનો પ્રયત્ન અશક્ય અને મૂર્ખાઈભર્યો છે.

ભારતમાં આપણા માર્ગ આડે બે મોટામાં મોટા અંતરાયો છે — પુરાણમતવાદનો ભસ્માસુર અને આધુનિક યુરોપીય સંસ્કૃતિનો નરકાસુર. આ બેમાંથી જો કોઈને પસંદ કરવાનો હોય તો હું પુરાણમતવાદને પસંદ કરું, આધુનિક યુરોપીય સભ્યતા નહીં. કારણ કે,

પુરાણમતવાદને રૂઢિચુસ્ત માણસ કદાચ અજાણ હશે, રીતભાતમાં બહુ સભ્ય કદાચ ન પણ હોય, પરંતુ એ મનુષ્ય તો હશે જ. એનામાં શ્રદ્ધા હશે, શક્તિ હશે, એ પોતે પગભર રહી શકતો હશે; જ્યારે યુરોપીય સભ્યતાનું અનુકરણ કરનારને તો મેરુદંડ જેવું કશું જ નહીં હોય. ફાવે ત્યાંથી ગમે તેમ ભેગા કરેલા વિસંવાદી વિચારોના શંભુમેળા જેવો જ એ હશે, - અને એ વિચારો પણ આત્મસાત કરેલા, પચાવેલા નહીં હોય, તે પોતે પગભર થઈ શકતો નથી; એનું મન પણ અસ્થિર સ્થિતિમાં જ હોય છે. એનાં કાર્યની પ્રેરકશક્તિ — ધ્યેય ક્યાં છે? પાશ્ચાત્ય લોકો વડીલની અદાથી ‘વાહવાહ’ કહીને પીઠ થાબડે એટલે થયું. એ જ એમનાં કાર્યોનું પ્રોત્સાહક ને પ્રેરકબળ. આપણી કેટલીક રૂઢીઓને અનિષ્ટ શા માટે ગણવામાં આવે છે? કારણ એટલું જ કે, યુરોપવાસીને મન એ ખરાબ છે. હું એ સ્વીકારી લેવા તૈયાર નથી. તમે આપકર્મી બની જીવતાં અને મરતાં

શીખો. જગતમાં જો કોઈ પાપ હોય તો તે નિર્બળતા જ છે. સર્વ પ્રકારની નિર્બળતા દૂર કરો, કારણ કે એ જ પાપ છે. એમાં જ આપણું મૃત્યુ છે. આ અર્ધદગ્ધ લોકોનું વ્યક્તિત્વ હજુ ચોક્કસ સ્વરૂપ ધારણ કરી શક્યું નથી. આપણે એને કયે નામે ઓળખીશું? પુરુષ, સ્ત્રી કે જાનવર? આપણા પુરાણમતવાદી ઘરડેરાઓ પોતે જે માનતા તેમાં અડગ હતાને માણસ તો હતા જ.

પ્રજાને જીવંત રાખનાર

સંજીવની સ્ત્રોત જેવી આધ્યાત્મિકતા જેને પ્રાપ્ત થઈ જાય છે તેવા ચુસ્ત પુરાણમતવાદી અને જેના હાથમાં પશ્ચિમના બનાવટી હીરા સિવાય કશું નથી, જે ને પેલા સંજીવની સ્ત્રોતમાંથી એક બિંદુ સરખું પણ પ્રાપ્ત થયું નથી, આ બેમાંથી જો એકની પસંદગી કરવાની હોય તો મને જરા પણ શંકા નથી કે બધા પુરાણમતવાદીને તો આલંબનરૂપ કશુંક છે અને તેથી એ ટકી શકશે, પરંતુ પેલા તો મરી જ પરવારવાનો છે. આ આધ્યાત્મિકતા ફગાવી દઈને જો તમે પાશ્ચાત્ય જડવાદી સંસ્કૃતિ પાછળ ઘેલા થતા જ રહો, તો પરિણામ એ જ આવશે કે આવતી

ત્રણ પેઢી સુધીમાં તમારી જાતિનું નામનિશાન રહેશે નહીં. કારણ કે, પ્રજાનો મેરુદંડ ભાંગી જશે, જે પાયા પર રાષ્ટ્રની ઈમારત ચણાય છે તે તૂટી પડશે અને પરિણામે આપણો સર્વનાશ જ થશે.

ખાવું, પીવું ને મોજ કરવી એવા ચાર્વાકવાદી આદર્શનો જો કોઈ ભારતમાં પ્રચાર કરે, જો કોઈ

આધિભૌતિક વિશ્વને જ ઈશ્વરને ઊંચે સ્થાને બેસાડી દેવા ઈચ્છે તો તે જુદો છે, તેને આ પુણ્યભૂમિમાં કશું સ્થાન નથી. હિંદુ માનસ એવા કોઈનું કશું સાંભળવા ઈચ્છતું નથી. પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિ ભલેને ગમે તેટલી ભભકતી કે ચલકતી હોય તો પણ આ વ્યાસપીઠ પર ઊભો રહીને હું એમના મોઢા પર કહું છું કે આ બધો ઓપ, શક્તિને દિગ્મૂઢ બનાવે એવો આર્વિભાવ કેવળ મિથ્યા છે, એ ના જે વું

મિથ્યાભિમાન કશું નથી. ઈશ્વર અક્ષર છે. આત્મા જ અમર છે. આધ્યાત્મિકતા જ ટકી રહે છે. એને દ્રઢતાથી વળગી રહો.

સાંસ્કારિક દ્રષ્ટિબિંદુ વિશાળ કરવું.

ભારત બહારના જગત વિના આપણે ચલાવી શકવાના નથી; એના વિના ચાલશે એમ આપણે માન્યું તે આપણી મૂર્ખાઈ જ હતી; હજાર વર્ષનું દાસત્વ સહીને આપણે દંડભરી આપ્યો છે. હવે ક્યાં સુધી દંડ ભર્યા કરશો? હવે તો બંધ કરો. હિન્દીઓએ ભારત બહાર જવું ન જોઈએ એ પ્રકારના બધા મૂર્ખાઈભર્યા વિચારો બાલિશ જ છે. એવા વિચારો સેવનારની સાન ઠેકાણે લાવવી જ જોઈએ. જેમ

જેમ તમે વધારે બહાર જશો, જગતના બીજા દેશોમાં ફરશો, તેમ તેમ એ તમારા દેશને વધારે લાભદાયી જ નીવડશે. છેલ્લા કેટલાય શતકોથી તમે જો એ કર્યું હોત, તો આજે તમને કચડી નાખનારી હરકોઈ પ્રજાનાં ચરણ ચૂમવાની અવદશા ન થઈ હોત; જીવનના આ વિભાવનું પ્રથમ લક્ષણ વિસ્તાર છે. જો જીવવું હોય તો વિસ્તાર કરવો જોઈએ. જે ક્ષણે આ વિસ્તાર અટકી જશે, તે ક્ષણે

આ આધ્યાત્મિકતા ફગાવી દઈને જો તમે પાશ્ચાત્ય જડવાદી સંસ્કૃતિ પાછળ ઘેલા થતા જ રહો, તો પરિણામ એ જ આવશે કે આવતી ત્રણ પેઢી સુધીમાં તમારી જાતિનું નામનિશાન રહેશે નહીં. કારણ કે, પ્રજાનો મેરુદંડ ભાંગી જશે, જે પાયા પર રાષ્ટ્રની ઈમારત ચણાય છે તે તૂટી પડશે અને પરિણામે આપણો સર્વનાશ જ થશે.

તમારું આવી બન્યું જ જાણજો — એ ભય ઝઝૂમી રહ્યો છે એટલું સમજી લેજો.

આપણા માર્ગમાં ઘણાં ભયસ્થાનો છે. જગતમાં માત્ર આપણે જ એક વસીએ છીએ એવું માનવું તે એમાંનું જ એક ભયસ્થાન છે. મને ભારતવર્ષ માટે પ્રેમ છે, હું પણ દેશભક્ત છું. મને પણ આપણા પૂર્વજો પ્રત્યે પૂજ્યભાવ છે, છતાં પણ આપણે બીજી પ્રજાઓ પાસેથી ઘણું શીખવાનું છે એ વાત મારા મનમાં નિરંતર રહ્યા કરે છે. એ સહુ કોઈને ચરણે બેસીને શીખવા આપણે સદા તત્પર રહેવું જોઈએ. એટલું ધ્યાનમાં રાખજો કે દરેક આપણને મહાન પાઠ શીખવી શકે એમ છે. આપણા મહાન સ્મૃતિકાર મનુ કહે છે : ‘ ક્ષુદ્ર અને ક્ષુદ્રતમ પાસેથી પણ કંઈક સારું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરો, સેવાથી જ સ્વર્ગ માર્ગનું જ્ઞાન પામો.’ મનુના સાચા સંતાનો તરીકે આપણે એના આદેશનું પાલન કરવું જ જોઈએ અને આ જીવનના કે બીજા જીવનના પાઠો જે કોઈ શીખવી શકે, તેની પાસે શીખવાને તત્પર રહેવું જોઈએ.

યુરોપનું જે કાંઈ જોઈએ છીએ તેની પાછળ યુનાનની જ છાપ દેખાય છે. યુરોપનાં વિજ્ઞાન, કળા પણ યુનાનનાં જ છે. આજે પુરાણું યુનાન પુરાણ ભારતને ભારતની ભૂમિ પર મળે છે. આ રીતે જ આ બે બળોનાં મિલનથી ધીમે ધીમે પુનર્જાગૃતિની પ્રવૃત્તિ શરૂ થઈ છે. આજે આપણે એને ચારે દિશામાં પ્રસરતી જોઈએ છીએ. જીવનની એક વધુ વિશાળ અને ઉદાર વિભાવના આપણી સમક્ષ છે. પ્રારંભમાં ભલે આપણે ભ્રાંતિમાં અટવાઈને બધું રુંધી બેઠા, પરંતુ આજે તો આપણે જોઈએ છીએ કે ઔદાર્યની ભાવના જ હવે કાર્ય કરી રહી છે. જીવનની એ વિશાળ ભાવના આપણાં

પ્રાચીન શાસ્ત્રોમાં જે કહ્યું છે તેનો જ પરિપાક છે. આપણા પુરાણા પૂર્વજોએ જે પ્રાથમિક વિભાવનાઓ રજૂ કરી હતી. તેનું જ વિકસિત સ્વરૂપ છે. દ્રષ્ટિબિંદુને વ્યાપક બનાવવું, બહાર જવું, હળવું ભળવું, વિશ્વબંધુત્વ કેળવવું, એ આપણું ધ્યેય છે.

પશ્ચિમ પાસેથી આપણે ઘણું શીખવાનું છે. આપણે પાશ્ચાત્ય વિજ્ઞાન અને કળાનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ. ભૌતિક વિજ્ઞાનો અને વ્યવસ્થા શક્તિ, શક્તિઓનું નિયંત્રણ કરવાની કુશળતા, નાનામાં નાનાં સાધનોથી

સરસમાં સરસ પરિણામ લાવી શકાય એવી રીતે શક્તિઓનું સંચાલન કરવાની કુનેહ પણ શીખવાનાં છે. આ બધું થોડે ઘણે અંશે પશ્ચિમ પાસેથી આપણે શીખી શકીએ.

આપણે પ્રવાસ ખેડવો જ જોઈએ, પરદેશમાં ફરવું જ જોઈએ. જો આપણે સાચે જ એક પ્રજા તરીકે ફરી ઊભા રહેવા ઇચ્છતા હોઈએ, તો બીજા દેશનું સમાજ વ્યવસ્થાતંત્ર કેમ ચાલે છે, એનું નિરીક્ષણ કરીને બીજી પ્રજાઓનાં મનમાં ચાલી રહેલા વિચારો સાથે મોકળા મનનો મુક્ત સંપર્ક રાખવો જોઈએ. તમે પગભર રહો અને જે કાંઈ પામી શકો તેને આત્મસાત કરો. દરેક પ્રજા

પાસેથી કશુંક શીખો. જે કાંઈ તમારે ખપનું હોય તે ગ્રહણ કરી લો.

પણ એટલું કદી ન ભૂલશો કે હિન્દુઓ તરીકે રાષ્ટ્રના આદર્શ પાસે બીજાં બધાંને જ ગૌણ લેખવાનું છે. પાશ્ચાત્ય વિજ્ઞાન અને વિદ્યા, પોતાની સંપત્તિ, મોભો, યશ—આ બધું જ પ્રજાની પવિત્રતાને આધ્યાત્મિકતાની આગળ સાચા હિન્દુને મન ગૌણ છે. એમાં જ હિન્દુના શુદ્ધ શીલનું રહસ્ય સમાયેલું છે.

યુરોપનું જે કાંઈ જોઈએ છીએ તેની પાછળ યુનાનની જ છાપ દેખાય છે. યુરોપનાં વિજ્ઞાન, કળા પણ યુનાનનાં જ છે. આજે પુરાણું યુનાન પુરાણ ભારતની ભૂમિ પર મળે છે. આ રીતે જ આ બે બળોનાં મિલનથી ધીમે ધીમે પુનર્જાગૃતિની પ્રવૃત્તિ શરૂ થઈ છે.

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વિશ્વ પાટીદાર સમાજ

તમામ ઔદ્યોગિક-વેપારી મિત્રો માટે સોનેરી અવસર

GPBS (ગ્લોબલ પાટીદાર બિઝનેસ સમિટ-૨૦૧૮/૨૦૨૦) ની ભવ્ય સફળતા બાદ સમાજના પ્રથમ હરોળના ૧૦૦૦૦ તેમજ ૧૫૦૦૦ જેટલાં નાના - મધ્યમ બિઝનેસમેન, સમાજના વિવિધ પ્રોફેશનલ અંગો અને સરદારધામ યુવા તેજ-તેજસ્વીની (૧ લાખ સંગઠન) મળીને લાખો લોકો સુધી આપની કંપનીની પ્રોડક્ટના માર્કેટિંગ, બ્રાન્ડિંગ અને લોન્ચિંગ માટેનું ઉત્તમ પ્લેટફોર્મ એટલે “સરદારધામ-એક વિચાર” ઇ-મેગેઝિન.

તો આવો મિત્રો...સાંપ્રત પરિસ્થિતિ તેમજ આજના ટેકનોલોજીના યુગમાં સમયની સાથે તાલ મિલાવવા **પરવડે તેવા જાહેરાતના નવા દર** સાથેના અજોડ માધ્યમ એવા “સરદારધામ-એક વિચાર” ઇ-મેગેઝિનમાં જાહેરાત આપી સરદારધામ વેબસાઈટ – સોશિયલ મીડિયા, ફેસબુકના માધ્યમથી આપણાં બિઝનેસનો બહોળો પ્રચાર કરી સફળતાના શિખરો સર કરીએ...જય સરદાર...

“સરદારધામ-એક વિચાર” - ઇ-મેગેઝિન માટે જાહેરાતના નવા દર

વાર્ષિક (માસિક કુલ-૧૨ અંક)

બીજું ટાઇટલ (અંદરનું)
રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/-
A-4 સાઇઝ
GST INCL.

જાહેરાતના દર
(તારીખ :- ૦૧-૦૮-૨૦ થી લાગુ)

મેગેઝિનની અંદરના કોઈપણ એક ક્વાર્ટર પેજ માટે રૂ. ૧૫,૦૦૦/- એ-૪ સાઇઝનું ક્વાર્ટર પેજ
GST INCL.

ત્રીજું ટાઇટલ (અંદરનું)
રૂ. ૭૫,૦૦૦/-
A-4 સાઇઝ
GST INCL.

મેગેઝિનમાં ઓછામાં ઓછા ૧ વર્ષ માટે જાહેરાત આપવી જરૂરી છે.

મેગેઝિનની અંદરના કોઈપણ એક હાફ પેજ માટે રૂ. ૨૫,૦૦૦/- A-4 સાઇઝનું હાફ પેજ
GST INCL.

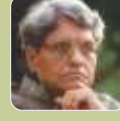
ચોથું ટાઇટલ (બહારનું)
રૂ. ૬૦,૦૦૦/-
A-4 સાઇઝ
GST INCL.

મેગેઝિનમાં આપની કંપનીની જાહેરાત માટે ડિઝાઇન આપના તરફથી આપવાની રહેશે.

મેગેઝિનની અંદરના કોઈપણ એક કુલ પેજ માટે રૂ. ૫૦,૦૦૦/-
A-4 સાઇઝ
GST INCL.

મેગેઝિનમાં જાહેરાત માટે કે અન્ય કોઈ માહિતી માટે ૯૮૭૯૯૯૪૯૬૭ / ૭૫૭૫૦૦૧૫૯૬ પર સંપર્ક કરવો.

પદ્મશ્રી ગુણવંત શાહ

ગુજરાતના લઘુપ્રતિષ્ઠિત કટાર લેખક

પુષ્પવિદ્યા

સવાર પડે છે અને ઘરના બાગમાં એક પતંગિયું આવી ચડે છે. સુવાસનો ચારો ચરતા આ મહેમાનને હું લગભગ રોજ જોતો રહું છું. હવે તો એવી સ્થિતિ થઈ છે કે મહેમાન થોડાક મોડા પડે તો હું પ્રતીક્ષા કરતો રહું છું. મારી મૂંઝવણ એ છે કે રોજ મહેમાન બદલાતા રહે છે. આમ મારી પ્રતીક્ષા સાથે જ વ્યક્તિ નિરપેક્ષ બની રહે છે.

આ ધરતી પાસે રંગ, રૂપ અને ગંધની દ્રષ્ટિએ જે કાંઈ શ્રેષ્ઠતમ છે તે પુષ્પો દ્વારા પ્રગટ થાય છે, એમ જો આપણે માનતાં હોઈએ, તો પુષ્પોનું મધુ માણનારાં પતંગિયાં ઉત્તમોત્તમ આહાર પામે છે એવું કહી શકાય. જે અમૃતની કલ્પના માણસે સદીઓથી મનમાં સંઘરી રાખી છે, તે ખરેખર જડે નહીં ત્યાં સુધી કદાચ એ કલ્પનાની સૌથી નજીક પુષ્પોના મધુને મૂકી શકાય. આપણે એ

મધમાખી દ્વારા માંડ પામીએ છીએ કારણ કે સીધું પુષ્પ પાસેથી જ એને પામવા માટે પુષ્પને છાજે એવી હળવાશ આપણી પાસે નથી. પુષ્પની કોમળતા તો એવી કે માણસાઈના ભારથી ચગદાઈ જ મરે. સ્ત્રીઓ પુષ્પને વેણીમાં ગૂંથવાની એક ચીજ તરીકે જુએ છે. માણસ દાંડીમાં સોય ભોંકીને એને હારમાં પરોવી લે છે. કોઈને ગુલાબનું ગુલકંદ બનાવવામાં રસ હોય છે, તો કોઈને અત્તર, લાખો પુષ્પો પર બળાત્કાર થાય પછી અત્તર બનતું હોય છે. પુષ્પો સાથે આવો દુર્વ્યવહાર માણસ સિવાયના બીજા કોઈ પ્રાણીએ નથી કર્યો. ભાગ્યે જ કોઈ માણસ એવો હશે કે જે પુષ્પ સાથે જવાની લાયકાત ધરાવતો હોય. એક પુષ્પની નજીક હોવું એટલે શું એની સાચી ખબર બહુ ઓછાં જણને હોય છે. પુષ્પ પાસે તો

પુષ્પમય બનીને જવું પડે. પતંગિયું આવું કરી શકે છે તેથી પુષ્પને પામી શકે છે. પુષ્પને પતંગિયાનો ભાર નથી લાગતો. પતંગિયું જ્યારે પુષ્પ પર બેસે છે ત્યારે સાક્ષાત કોમળતા પર મૂર્તિમંત હળવાશ બેઠેલી હોય છે. ખરેખર તો એમ કહી શકાય કે એક પુષ્પ બીજા પુષ્પ પર બેઠું હોય છે. ક્ષણ-બે-ક્ષણ માટે અનોખું અદ્રૈત રચાઈ રહે છે.

કહે છે કે પતંગિયાં ઈડાંમાંથી જન્મે છે. ઈયળ(કેટરપિલર) રૂપે એ જગતમાં પ્રવેશ પામે છે. પતંગિયાંની લાખો જાતો આ જગત પર જોવા મળે છે. એવા પણ પતંગિયાં છે જેમની પાંખોનો પથારો એક ફૂટ જેટલો પહોળો હોય. એક સેંટીમીટર જેટલી (પાંખોની) પહોળાઈ ધરાવતાં પતંગિયાં પણ હોય છે. કેટલાંક પતંગિયાં મોટાસમૂહમાં ઊડીને લાંબું અંતર કાપતાં હોય છે. પતંગિયાંની એક જાતને 'Painted Ladies' કહે છે. આ જ્ઞાતિનાં પતંગિયાં ઉત્તર આફ્રિકાથી છેક આઈસલેન્ડના ટાપુ સુધીનું ત્રણ હજાર કિલોમીટરથી વધારે અંતર કાપતાં હોય છે. ઝેરી જંતુનાશક દવાઓને કારણે હવામાં હરતાંફરતાં પુષ્પો જેવાં પતંગિયાંઓનો

કચ્ચરઘાણ નીકળી જાય છે. ભગવાને કેવાં નાજુક કોમળ નાનાં અને રંગબેરંગી હેલિકોપ્ટર આપણી આસપાસ ઊડતાં મેલ્યાં છે ! ખેતરો પર ઝેરી દવા છાંટવા માટેય આપણે આપણાં બનાવેલ હેલિકોપ્ટરનો ઉપયોગ કરીએ છે.

‘આકાશ’ એટલે શું ? તે સમજવા માટે કદાચ આપણે ‘પતંગિયું’ એટલે શું ? - એ પ્રશ્નનો જવાબ ખોળતાં રહેવું પડશે. આપણું આયખું તો પતંગિયા કરતાં ઘણું લાંબું; અને હા, પતંગિયા કરતા અનેકગણું બોજલ ! પતંગિયું પકડવા માટે નાના હતા ત્યારે અમે બહુ દોડતા. પછી થાકીને લોથપોથ થઈ બેસી પડતાં ત્યારે એવું બનતું કે પતંગિયું ખભા પર આવીને બેસી જતું. અલગારી રખડપટ્ટી કરનારા જપાની કવિ બાશોની પંક્તિઓમાં પતંગિયાનો મહિમાતો જુઓ :

**મકાઈના સફેદ ફૂલ પર
બેઠેલું પતંગિયું
પ્રેમની પ્રસાદી માટે
પાંખો ફફડાવવા તત્પર છે.**

બાશો કહે છે : ‘જો તમે પાઈન વૃક્ષ વિષે જાણવા

કર

ઈચ્છતા હો તો
પાઈન વૃક્ષ કને
જાવ અને
વાંસ વિષે
જાણવા
ઈચ્છતા હો
તો વાંસ કને
જાવ. આમ
તી વખતે તમારે

પૂર્વધારણાઓ બાજુએ મૂકી દેવી જોઈએ. એમ ન થાય તો તમે એ બાબત પર તમારી જાતને લાદતાં હો છો. તમારી કવિતા આપોઆપ ત્યારે પ્રગટે છે, જ્યારે તમે એ બાબત સાથે એકાકાર બની રહો ; જ્યારે તમે એમાં ઊંડાં ખૂંપી જઈને કશીક ઝલક પામો. તમારી કવિતાના શબ્દો ગમે તેટલા સુંદર હોય તેથી શું ? જ્યાં સુધી તમારા શબ્દો સહજ નથી અને જ્યાં સુધી, કોઈક ચીજ અને તમારા વચ્ચે જુદાંપણું છે, ત્યાં સુધી તમારી કવિતા, કવિતા નથી પરંતુ તમારી જ આત્મલક્ષી નકલમાત્ર છે.’

આપણને પુષ્પો ગમે છે એ ખરું પરંતુ પુષ્પો સાથે બાશો કહે છે તે અર્થમાં આપણે એકાકાર થઈ શકીએ છીએ ખરાં ? પુષ્પો પાસે જતી વખતે જે નરવું મનુષ્યત્વ હોવું જોઈએ તે કદાચ આપણી કને નથી રહ્યું.

આપણા દેશમાં પુષ્પોને કેટલાં સુંદર નામો મળ્યાં છે ? મધુમાલતી, પારિજાત, રાતારાણી, ચંપો, ચમેલી.... આ નામો કાને પડે અને મનના ભાવ બદલાઈ જાય. કોઈની વર્ષગાંઠ હોય ત્યારે જતી વખતે

સ્નેહીજનો પુષ્પો
લઈને જાય અને
વર્ણી મૃત્યુને
પ્રસંગે પણ
પુષ્પો તો
ખરાં જ !
ખીલવું અને
ખરી પડવું એ

બંને બાબતોનો સ્વીકાર પુષ્પ માટે સહજ છે. પુષ્પ ખીલે એ જીવનનો ઓચ્છવ અને ખરી પડે એ મૃત્યુનો મહોત્સવ. ખરી પડવું એ ખીલવા માટેની પૂર્વશરત છે. જે ખરી ન શકે એ ખીલે ખરું ?

માણસ સતત સુખની શોધમાં હોય છે. જેની શોધ બીજે કરવી પડે એ ચીજ શોધવા લાયક હોઈ શકે ખરી ? જે આપણી પાસે ન હોય તેની શોધ કરવી પડે. જે આપણી પાસે કે આપણી અંદર નથી તેને જ બહાર ખોળવું પડે. કદાચ બને છે એવું કે જે કાંઈ આપણી પાસે છે તેનો સાચો ખ્યાલ ન હોવાને કારણે આપણા દોડંદોડા ચાલુ રહે છે. કોઈ પુષ્પ સુવાસની શોધમાં નીકળી પડ્યું હોય બને ખરું ? તમે શેરડીને કદી ગળપણની શોધમાં ભટકતાં જોઈ છે ખરી ? કોઈ પક્ષીને આકાશની શોધ કરવી પડે ખરી ? પક્ષી એવું તો આકાશમય હોય છે કે

આકાશ, પક્ષીની શોધનો વિષય નથી બની શકતું. પતંગિયાને હળવાશની શોધ નથી કરવી પડતી. એ તો હળવું હોય છે. પતંગિયાનું હોવું

(Being) એટલે જ હળવાશનું હોવું ! મેઘધનુષનું હોવું એટલે જ રંગોનું હોવું ! માણસનું હોવું સ્વયં એટલું તો મૂલ્યવાન છે કે એનાથી અદકેરું એવું કશુંક મૂલ્યવાન પામવાનું શક્ય નથી જણાતું. આપણી વિચિત્રતા એ છે કે આપણે ‘છીએ’ એ ખબર ન પડે એ રીતે ગૌણ બનતું જાય છે અને બહારનું રાચરચીલું મુખ્ય બની રહે છે. આપણી સુખની શોધ ઘણું ખરું રાચરચીલાની આસપાસ ગરબે ધૂમતી રહે છે. પુષ્પો પાસે જે કાંઈ અત્યંત મૂલ્યવાન છે તે એનું પુષ્પત્વ છે. મનુષ્ય પાસે જે કાંઈ મૂલ્યવાન છે એનું મનુષ્યત્વ જ હોઈ શકે. આપણું હોવું (Being) એટલે શું તે સમજવાની મથામણ એ જ અધ્યાત્મ. ઈશ્વરના નામે આપણે આવી અંતર્લક્ષી મથામણને પણ બહિર્લક્ષી બનાવી દીધી. આમ

ઈશ્વરની શોધ પણ બહાર કશાકની શોધ બની રહી. જે ઈશ્વર આટલો પરાયો હોય એ પામવા લાયક શી રીતે હોઈ શકે ? આપણા હોવાની સાથે જેનું એકાકાર ન બની શકે તેને તો મંદિર, મસ્જિદ કે ચર્ચમાં બેસાડી રાખીને ભૂલી જ જવો પડે.

પુષ્પની અત્યંત સુકોમળ પાંદડી પર વહોલી સવારે ઠરેલાં ઝાકળબિંદુઓને તમે ક્યારેય નજીકથી જોયાં છે ? તમે પુષ્પને માંડસ્પર્શો ત્યાં તો એ બિંદુઓ સરી પડે છે. ખરી પડવું — સરી પડવું એય ઓછું મૂલ્યવાન છે ? ઝાકળબિંદુઓને ગ્લાસમાં એકઠાં કરીને તમે શું કરશો ? પ્રત્યેક બિંદુ એટલું તો મૂલ્યવાન છે કે એમનો જથ્થો વધે તેથી મૂલ્યમાં કશો જ વધારો નથી થતો. પ્રત્યેક માણસનું હોવું મૂલ્યવાન છે પરંતુ બે માણસોનું હોવું બમણું મૂલ્યવાન નથી હોતું. જગતનાં કોષ્ટક વિચિત્ર હોય છે તેથી નાના પુષ્પગુચ્છ કરતાં મોટા પુષ્પગુચ્છની કિંમત વધારે હોય છે. પુષ્પત્વ જેવી દિવ્ય ઘટનાને પણ આપણે જથ્થા સાથે જોડી છે. આપણું સુખ પણ સંખ્યા અને જથ્થાનું બંદી. એવી આદિવાસી વસાહતો આજેય આ દુનિયા પર છે; જ્યાં માણસનું સ્ટેટસ અને કેટલી પત્નીઓ અને કેટલાં સંતાનો છે તેના પર આધાર રાખે છે. રાવણનું મૂલ્ય એનાં માથાંની સંખ્યા પરથી જ આંકવાનું હોય તો રામનું શી રીતે આંકીશું ?

પુષ્પોની તો છાબડી હોય; એનાં વેગન થોડાં ભરાય ? પુષ્પ સાથે આપોઆપ કશુંક નાજુક-નાજુક કોમળ-કોમળ જોડાઈ જાય છે. પુષ્પત્વ સાથે જાણે દિવ્યતા અને ભવ્યતા આપોઆપ જોડાઈ જાય છે. ખુશવંતસિંધે કોરિયા અંગે લખેલા એક લેખમાં ત્યાં પુષ્પોનાં નામ કેટલાં જુગુપ્સાપ્રેરક છે તેની વાત કરેલી. ભારતમાં તો પુષ્પોનાં નામ આવાં હોઈ શકે એની કલ્પના પણ ન થઈ શકે. કોરિયાના એક ફૂલનું નામ છે, ‘પુત્રવધૂનો ટોઈલેટ પેપર’

બીજા એક ફૂલનું નામ ચીતરી ચઢે એવું છે ‘ઉંદરનો પેશાબ’ ત્રીજા ફૂલનું નામ છે ‘મરઘીનો ટોઈલેટ પેપર.’ વળી ‘દેડકાના પંજાનો નખ’, ‘કૂતરાનો પ્રજનન અવયવ’, ‘બ્રહ્મચારીની ગુદા’ અને ‘કૂતરાના ગૂનું જીવડું’, જેવાં નામો પુષ્પોને આપવાનું કોરિયાના લોકોને શી રીતે સૂઝ્યું હશે ? કાંઈ સમજાતું નથી. સમસ્ત પ્રજાની રુચિ વિષે માન ઘટી જાય તેવું છે. આપણે ત્યાં ‘કમળ’ જેવા કાદવમાં ઊભેલા ફૂલને ‘પંકજ’ અને ‘સરસિજ’ જેવાં સુંદર નામો મળ્યાં અને કમળની વેલને ‘કમલિની’ કહીને નવાજવામાં આવી. બ્રહ્માને ‘કમલાસન’ કે ‘કમલજ’ કહેવામાં આવે છે. કમળના છોડને ‘નલિની’ અને કમળના પાનને ‘નલિનીદલ’ કહે છે. આવા શબ્દવૈભવમાં આપણો સાંસ્કૃતિક વારસો પ્રગટ થતો જોવા મળે છે. અકબર અને નેહરુને ગુલાબ પ્રત્યે આકર્ષણ હોય તેટલું ઔરંગઝેબને શી રીતે હોય ? સૌંદર્યને પામવા માટે સુંદર બનવાની શરત જેમને મંજૂર ન હોય તેઓ પુષ્પનો આદર શી રીતે કરી શકે ? પુષ્પને પામવા માટે માણસે પોતાનું અસ્તિત્વ (Being) મૂઠી ઊંચેરું થાય તે માટે મથવું પડે.

માણસની કક્ષા જાણવાનો એક ઉપાય એ કે, એ પુષ્પને કઈ દ્રષ્ટિએ જુએ છે તે જાણી લેવું. કોઈ માણસ બાગમાં દાખલ થાય ત્યારે છાનામાના એની પાછળ પાછળ જવું અને એ પુષ્પો સાથે કેવો વ્યવહાર કરે છે તે અવલોકતાં રહેવું. પુષ્પ અંગેના વલણ પરથી માણસના અભિજાત્યનો પરચો મળી રહેશે. માણસ પણ ખીલે છે અને કાળક્રમે ખરી પડે છે. બહુ ઓછા માણસો આ બે ઘટનાઓ વચ્ચેના ગાળામાં સુવાસ ફેલાવવામાં સફળ થતા હોય છે. માણસની સુવાસ એટલે તેની માણસાઈનો મધમઘાટ !

સી. એલ. મીના (IAS Retd.)

ડાયરેક્ટર, સિવિલ સર્વિસ સેન્ટર
સરદારધામ એવમ્ ડેવલપ્મીન્ટ

પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર પ્રવેશ પરીક્ષા

ભારતમાં પ્રાચીનકાળથી વિભન્ન રાજ્યો અને પ્રાંતોની સુરક્ષા માટે પોલીસની રચના કરવામાં આવેલી જેની વિસ્તૃત માહિતી ચાણક્ય સૂત્રમાં મળે છે. મૌર્ય યુગમાં શહેરી પોલીસ વડાને 'નગરક', ગ્રામ્ય પોલીસ વડાને 'પ્રદેશક', સ્થાનિક વિસ્તારમાં ફરજ બજાવતા વ્યક્તિને 'સ્થાનિક' અને સૌથી નિમ્ન દરજ્જાના અધિકારીને 'ગોપા' તરીકે ઓળખવામાં આવતા હતા. ગુપ્ત સમયમાં જિલ્લા પોલીસ વડાને 'નગરરક્ષક' અને ગામના વડાને 'ગ્રામિક' કહેવામાં આવતા હતા. ત્યારબાદ મોગલ યુગમાં લશ્કરી અને વહીવટી કામગીરી સંભાળનાર વ્યક્તિને 'સૂબેદાર', નગરમાં પોલીસની ફરજ બજાવતા વ્યક્તિને 'કોટવાલ' અને ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં બનતા ગુનાઓ અટકાવવા ગામના મોભી વ્યક્તિને 'જમીનદાર અથવા મુખી' કહેતા. ઈ.સ.૧૭૮૮માં બંગાળના દીવાન કોર્નવોલીસ દ્વારા 'દરોગા અને થાનેદારી' પોલીસની રચના કરવામાં આવી જે ઈ.સ.૧૮૦૮ સુધી યથાવત રહી. કલકતા, ઢાંકા અને મુર્શીદાબાદમાં લૂંટ અને

ઘાડના ગુનાઓના બનાવો વધવાને કારણે જિલ્લા સ્તરે 'પોલીસ સુપરિન્ટેન્ડેન્સ'ની નિમણૂક કરવામાં આવી. સાથે ઈ.સ.૧૮૭૨ ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ (Indian Evidence Act)ને કાર્યકીય સ્વરૂપ મળતા પ્રાંત સ્તરે આઈજીપીની નિમણૂક કરવાની શરૂઆત થઈ. તેમજ જરૂરિયાત મુજબ તેમના તાબામાં ડીઆઈજી અને એઆઈજીની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. દરોગા અને થાણેદારી પોલીસની રચના કરી તેમજ દરેક જિલ્લામાં પોલીસને ન્યાયાધીશના તાબા હેઠળ મૂકવામાં આવી હતી. ગ્રામ્ય વિસ્તારના ચોકીદારો દરોગાના નિયંત્રણ હેઠળ ફરજ બજાવતા હતા. નગરને વોર્ડમાં વિભાજિત કરવામાં આવતા અને તમામ વોર્ડ દરોગાના તાબા હેઠળ આવતા હતા અને નગરના તમામ દરોગાઓ ઉપર કોર્ટવાલનો અંકુશ રહેતો હતો. ઓગણીસમી સદીની શરૂઆતમાં પોલીસની કામગીરી અંગે પ્રશ્નાર્થ ઊભો થતા વિવિધ સમિતિઓના એહવાલને આધારે પોલીસને જિલ્લા ન્યાયાધીશના અંકુશ હેઠળથી

હટાવીને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટના નિયંત્રણ નીચે મૂકવામાં આવી. અને જિલ્લાઓમાં પોલીસ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટની નિમણૂક કરવામાં આવી સાથે પ્રાંતમાં રાજ્યના વડા તરીકે IGPની નિમણૂક કરવામાં આવી અને સૌ પ્રથમ પંજાબ પ્રાંતમાં IGPની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને જરૂરિયાત મુજબ તેઓના તાબામાં DIG અને AIGની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. તે જ રીતે જિલ્લાઓમાં પોલીસના વડા તરીકે જિલ્લા પોલીસ અધિક્ષક (DSP) અને તેમના તાબા હેઠળ ASPની નિમણૂક કરવામાં આવી. દરોગાનું નામ બદલી સબ ઈન્સ્પેક્ટર કરવામાં આવ્યું સાથે IGPને સમગ્ર પોલીસ દળનું સુપરવિઝન, તાલીમ, શિસ્ત અને વહીવટની જવાબદારી સોંપવામાં આવી.

સ્વતંત્રતા પછી જિલ્લા પોલીસના સંગઠનમાં કોઈ મોટા ફેરફાર કરવામાં આવ્યા ન હતા. ગ્રામીણ પોલીસ સ્ટેશનના ઈન્ચાર્જ PSI હતા તેઓ સર્કલ PI અથવા DYSP કે ASPના માર્ગદર્શન હેઠળ તેમજ પોલીસ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટના નિયંત્રણ હેઠળ ફરજ બજાવતા હતા. મોટા નગર અને કમિશનર વિસ્તારમાં પોલીસ સ્ટેશનના વડા પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર(PI) હતા. તેઓ અનુક્રમે DYSP, ACP, DCP એ પોલીસ કમિશનરના નિયંત્રણ હેઠળ ફરજ બજાવવા હતા. સમય જતાં પોલીસની કામગીરીમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો અને સંદેશાવ્યવહાર અને મોટર વ્હીકલ શાખાની સ્થાપના થતાં પોલીસની કાર્યક્ષમતામાં સુધારો થયો.

વર્તમાન ભારતની પોલીસ વ્યવસ્થામાં રાજ્યના વડા પોલીસ મહાનિર્દેશક (DGP) અથવા અધિક પોલીસ મહાનિર્દેશક (ADGP), પ્રાંતના (રેન્જ) વડા પોલીસ મહાનિરીક્ષક (IGP) અથવા નાયબ પોલીસ મહાનિરીક્ષક (DIGP), મહા નગરપાલિકામાં પોલીસ કમિશનર, જિલ્લાના વડા પોલીસ અધિક્ષક (SP) અથવા અધિક પોલીસ અધિક્ષક (ASP), ડિવિઝનના વડા નાયબ પોલીસ અધિક્ષક (DYSP), શહેરી વિસ્તાર પોલીસ સ્ટેશન વડા પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર (PI), ગ્રામીણ વિસ્તારમાં પોલીસ સ્ટેશન વડા પોલીસ સબ-ઈન્સ્પેક્ટર (PSI) અથવા સહાયક સબ-ઈન્સ્પેક્ટર (ASI) અને અનુક્રમે હેડ કોન્સ્ટેબલ, કોન્સ્ટેબલ અને હોમગાર્ડનો સમાવેશ થાય છે. રાજ્યમાં થતી ચૂંટણી બંદોબસ્ત માટે તેમજ આંદોલન, હુલ્લો વગેરે ડામવા રાજ્ય અનામત પોલીસ (SRP) ગ્રૂપની રચના કરવામાં આવી છે ગુજરાતમાં ૧૯ SRP ગ્રૂપ સ્થિત છે

જેમાંના વડા પોલીસ મહાનિરીક્ષક (IGP) હોય છે જેમને SRP ગ્રૂપ કમાન્ડર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. પોલીસ એ રાજ્યનો વિષય છે દર વર્ષે રાજ્યમાં DYSP, PI, PSI-ASI, લોકરક્ષક, હોમગાર્ડની સીધી ભરતી કરવામાં આવે છે.

પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટરની મુખ્ય જવાબદારીમાં કાયદો અને સુરક્ષા, આંતરિક સુરક્ષાની જાળવણી, ગુન્હાઓની તપાસ શોધખોળ, ચાર્ટર્ડ શીટ દાખલ કરવી તથા પ્રોસીક્યુશન, રાજ્યની આંતરિક સલામતીનું રક્ષણ કરવું, જાહેર વ્યવસ્થા અને સુલેહ શાંતિ જાળવવાના પગલાઓ લેવા, સ્થાવર મિલકત તેમજ જાન-માલની સુરક્ષા, અનિચ્છનીય બનાવો અને તોફાનોથી થતાં વિક્ષેપોનું નિવારણ કરવું, પોતાના વિસ્તારમાં ખૂન, ધાડ, લૂંટ, ઘરફોડ ચોરી, ઈજા, અપહરણો વગેરેની માહિતી મેળવી તેની વિગતવાર સમીક્ષા કરી તેમાં ઘટાડો કેવી રીતે થાય એવું આયોજન અને અમલીકરણ કરવું, કોમી એખલાસ જળવાઈ રહે તે માટે કોમી સદ્ભાવના સપ્તાહની ઉજવણી કરવી અને સ્થાનિક એકતા સમિતિ/ મુહલ્લા એકતા સમિતિ દ્વારા પ્રચાર અને સંકલન કાર્યક્રમો સ્થાનિક કક્ષાએ યોજવા તેમજ પોલીસ સ્ટેશનમાં સુપ્રત કરવામાં આવેલ કામગીરી માટે જવાબદાર છે. સાથે સામાન્ય નાગરિકને અલગ દેખાડવા પોલીસને અલગ જ ખાખી રંગનો યુનિફોર્મ આપવામાં આવ્યો છે જેની શરૂઆત દેશની આઝાદીના ૧૦૦ વર્ષ પૂર્વે ‘ઉત્તરપશ્ચિમ ફ્રન્ટીયર’ ના રાજ્યપાલ એજન્ટ સર હેનરી લોરેન્સે ખાખી રંગનો ગણવેશ પહેરેલો પોલીસકર્મીઓને જોઈને ૧૯૪૭થી સત્તાવાર રીતે ભારતના પોલીસ કર્મીના યુનિફોર્મનો રંગ ખાખી અપનાવવામાં આવેલો તેમજ પોલીસમાં સબ ઈન્સ્પેક્ટરને ઓળખ માટે ખભા પર ૨ સ્ટાર આપવામાં આવે છે જ્યારે મદદનીશ ઈન્સ્પેક્ટરની ઓળખ માટે ખભા પર ૧ સ્ટાર આપવામાં આવે છે.

ગુજરાતમાં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટરની નિમણૂક બોમ્બે પોલીસ એક્ટ, ૧૯૫૧ને આધારે કરવામાં આવે છે. ૨૦૦૮માં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર અને મદદનીશ સબ ઈન્સ્પેક્ટરની ભરતીની લાયકાતમાં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર માટે લઘુત્તમ વય ૨૧ વર્ષ થી મહત્તમ વય ૩૦ વર્ષ હતી જ્યારે મદદનીશ સબ ઈન્સ્પેક્ટર માટે લઘુત્તમ વય ૨૦ વર્ષથી મહત્તમ વય ૩૦ વર્ષ હતી. જ્યારે શૈક્ષણિક લાયકાત તરીકે

બંને સેવાઓ માટે કોઈ પણ પ્રવાહમાં સ્નાતકની ડિગ્રી મેળવેલ હોવી જરૂરી છે. પો.સ.ઈ. બોર્ડ દ્વારા શૈક્ષણિક લાયકાતની સાથે ઉમેદવારો માટે શારીરિક ધોરણો નક્કી કરવામાં આવ્યા છે

જેમાં મૂળ ગુજરાતનાં અનુસૂચિત જન જાતિના પુરુષ ઉમેદવારો માટે ૧૬૨ સેમી ઊંચાઈ અને અનુસૂચિત જન જાતિના પુરુષ ઉમેદવારો સિવાયના તમામ માટે ૧૬૫ સેમીની

સરદારધામ-કેળવણીધામ ખાતેથી તાલીમ લઈ પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર તરીકે પસંદગી પામેલ સફળ ઉમેદવારો

કુ. ચાર્મી અશોકલાલ પરસાણિયા

કુ. પ્રિયા હરીભાઈ ઢુટાણી

શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરીભાઈ રાખોલીયા

શ્રી મહિપતકુમાર અંબાલાલ પટેલ

શ્રી નિરવ પંકજભાઈ પટેલ

શ્રી સાવન મનસુખભાઈ કોયાણી

ઊંચાઈ તેમજ તમામ પુરુષ ઉમેદવાર માટે ૫૦ કિ.ગ્રા વજન અને ૭૯ સે.મી કુલાવ્યા વગરની છાતી અને ૮૪ સે.મી કુલાવેલી છાતી જરૂરી છે. મૂળ ગુજરાતનાં અનુસૂચિત જન જાતિના મહિલા ઉમેદવારો માટે ૧૫૬ સેમી ઊંચાઈ અને અનુસૂચિત જન જાતિના મહિલા ઉમેદવારો સિવાયના તમામ માટે ૧૫૮ સેમીની ઊંચાઈ તેમજ તમામ મહિલા ઉમેદવાર માટે ૪૦ કિ.ગ્રા વજન જરૂરી છે. પરીક્ષા પધ્ધતિ જોઈએ તો એ સમયે ભરતી મુખ્યત્વે ૩ તબક્કામાં લેવામાં આવતી હતી.

પ્રથમ તબક્કામાં શારીરિક કસોટી હતી જેમાં પ્રથમ પુરુષ ઉમેદવાર ૮૦૦ મી. દોડ ૩ મિનિટ અને ૧૦ સેકન્ડમાં પૂર્ણ કરવી ફરજિયાત હતી આ દોડમાં ઉત્તીર્ણ થનાર પુરુષ ઉમેદવારને મહત્તમ ૨૫ મિનિટમાં ૫૦૦૦ મીટર દોડ પૂર્ણ કરવાની રહેતી તેમજ મહિલા ઉમેદવારને મહત્તમ ૮:૩૦ મિનિટમાં ૧૬૦૦ મીટર અને એક્સ સર્વિસમેનને મહત્તમ ૧૨:૩૦ મિનિટમાં ૨૪૦૦ મીટર દોડ પૂર્ણ કરવાની રહેતી. દોડમાં સફળ થનાર તમામ ઉમેદવારને મુખ્ય કસોટી માટે

લાયક ઠેરવવામાં આવતા જેમાં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર અને મદદનીશ સબ ઈન્સ્પેક્ટર માટે ૪ પેપર હતા જેમાં ગુજરાતી, અંગ્રેજી, સામાન્ય જ્ઞાન અને કાયદાનો સમાવેશ કરવામાં આવતો હતો. દરેક પેપરમાં ૧૦૦ પ્રશ્નો માટે ૧૦૦ ગુણ નિર્ધારિત કરેલા હતા. પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર અને મદદનીશ સબ ઈન્સ્પેક્ટર માટેના પ્રથમ ત્રણ પેપર ગુજરાતી, અંગ્રેજી અને સામાન્ય જ્ઞાન સરખા હતા જ્યારે કાયદાકીય પેપરમાં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર માટે ભારતનું બંધારણ, ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ-૧૯૭૩, ઈન્ડિયન પીનલ કોડ-૧૮૬૦ અને એવિડન્સ એક્ટ-૧૮૭૨ જેવા કાયદાને આવરી લેવામાં આવતા. મુખ્ય કસોટીમાંથી ઉત્તીર્ણ થનાર કુલ જગ્યાના ત્રણ ગણા ઉમેદવારને વ્યક્તિત્વ કસોટી માટે લાયક ઠેરવવામાં આવતા જેમાં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટરની વ્યક્તિત્વ કસોટી કુલ ૫૦ ગુણની રહેતી. જ્યારે મદદનીશ સબ ઈન્સ્પેક્ટરની વ્યક્તિત્વ કસોટી કુલ ૧૫ ગુણની રહેતી. અંતે વધારેમાં NCCના તેમજ ગૃહ વિભાગના તારીખ ૨૫-૦૮-૨૦૧૪ના ઠરાવ મુજબ રક્ષા શક્તિના વધારાના માર્ક મળીને મેરિટના આધારે યાદી તૈયાર કરવામાં આવતી હતી.

વર્ષ ૨૦૧૭ના સુધારા મુજબ ગુજરાત પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટર ભરતી બોર્ડ દ્વારા અનુક્રમે બિન હથિયારી પોલીસ સબ અને મદદનીશ સબ ઈન્સ્પેક્ટરની જગ્યા માટે સીધી ભરતીની પરીક્ષાની જોગવાઈ કરવામાં આવી જેના માટેની બંને સેવા માટે લઘુત્તમ વય ૨૧ વર્ષ થી મહત્તમ વય ૩૫ વર્ષ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલ. શૈક્ષણિક લાયકાત તરીકે કોઈ પણ પ્રવાહમાં સ્નાતકની ડિગ્રી મેળવેલ હોવી જરૂરી છે. પો.સ.ઈ બોર્ડ દ્વારા શારીરિક ધોરણોમાં કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવેલ નથી જે ૨૦૦૮ મુજબ જ રાખવામાં આવ્યા છે તેમજ પરીક્ષા માળખામાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો. જેમાં પરીક્ષા ૩ તબક્કામાં લેવામાં જ લેવામાં આવશે પરંતુ આ તબક્કામાં પ્રથમ તબક્કામાં પ્રાથમિક કસોટી ત્યારબાદ શારીરિક ક્ષમતા કસોટી અને ત્યારબાદ મુખ્ય કસોટીનું આયોજન કરવામાં આવ્યું. જેના પ્રથમ તબક્કામાં ૧૦૦ ગુણની પ્રાથમિક કસોટી યોજાઈ જેમાં સામાન્યજ્ઞાન, વર્તમાન પ્રવાહો, મનોવિજ્ઞાન, ઈતિહાસ, ભૂગોળ, સમાજ શાસ્ત્ર, વિજ્ઞાન તેમજ મેન્ટલ એબીલીટીને આવરી ૧૦૦ પ્રશ્નોનાં MCQ (બહુહેતુલક્ષી પ્રશ્નો)આધારિત હતા. દરેક સાચા જવાબ માટે ૧ ગુણ તેમજ

દરેક ખોટા અથવા એક વધુ જવાબ પસંદ કરેલ કે ખાલી છોડેલ જવાબ માટે પ્રત્યેક પ્રશ્ન દીઠ (-૦.૨૫) ગુણ નેગેટીવ થવા પાત્ર છે.

પ્રાથમિક કસોટીમાંથી ઉત્તીર્ણ થનાર કુલ જગ્યાના ૧૫ ગણા ઉમેદવારને શારીરિક ક્ષમતા કસોટી માટે બોલાવવામાં આવતા. એ મુજબ શારીરિક કસોટી માટે પુરુષ ઉમેદવારો માટે મહત્તમ ૨૫ મિનિટમાં ૫૦૦૦ મીટર દોડ, મહિલા માટે મહત્તમ ૮ મિનિટ ૩૦ સેકન્ડમાં ૧૬૦૦ મીટર દોડ અને એક્સ સર્વિસમેનને મહત્તમ ૧૨ મિનિટ ૩૦ સેકન્ડમાં ૨૪૦૦ મીટર દોડ પૂર્ણ કરવી ફરજિયાત રહેશે તેમજ આપેલ સમયથી ઓછા સમયમાં દોડ પૂર્ણ કરનાર ઉમેદવારને નિયમ મુજબ વધારે ગુણ મળવા પાત્ર છે.

પુરુષ ઉમેદવારો માટે ૫૦૦૦ મીટરની દોડ છે. જો ૨૦ મિનિટ કે તેનાથી ઓછામાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૫૦ ગુણ, ૨૦ થી ૨૦:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૪૮ ગુણ, ૨૦:૩૦ થી ૨૧ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૪૫ ગુણ, ૨૧ થી ૨૧:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૪૨ ગુણ, ૨૧:૩૦ થી ૨૨ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૩૯ ગુણ, ૨૨ થી ૨૨:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૩૬ ગુણ, ૨૨:૩૦ થી ૨૩ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૩૩ ગુણ, ૨૩ થી ૨૩:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૩૦ ગુણ, ૨૩:૩૦ થી ૨૪ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૨૭ ગુણ, ૨૪ થી ૨૪:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૨૪ ગુણ, ૨૪:૩૦ થી ૨૫ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૨૦ ગુણ મળવા પાત્ર છે જ્યારે ૨૫ મિનિટ કરતાં વધારે સમયમાં દોડ પૂર્ણ કરનાર ઉમેદવારને નાપાસ ગણવામાં આવશે.

મહિલા ઉમેદવારો માટે ૧૬૦૦ મીટરની દોડ છે. જો ૦૭ મિનિટ કે તેનાથી ઓછામાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૫૦ ગુણ, ૭ થી ૭:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૪૫ ગુણ, ૭:૩૦ થી ૮ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૪૦ ગુણ, ૮ થી ૮:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૩૫ ગુણ, ૮:૩૦ થી ૯ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૩૦ ગુણ, ૯ થી ૯:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોડ પૂર્ણ કરે તો ૨૦ ગુણ, મળવા પાત્ર છે જ્યારે ૯:૩૦ મિનિટ કરતાં વધારે સમયમાં દોડ પૂર્ણ કરનાર ઉમેદવારને નાપાસ ગણવામાં આવશે.

એક્સ સર્વિસમેન ઉમેદવારો માટે ૨૪૦૦ મીટરની દોડ

છે. જો ૧૦ મિનિટ કે તેનાથી ઓછામાં દોઝ પૂર્ણ કરે તો ૫૦ ગુણ, ૧૦ થી ૧૦:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોઝ પૂર્ણ કરે તો ૪૫ ગુણ, ૧૦:૩૦ થી ૧૧ મિનિટ સુધીમાં દોઝ પૂર્ણ કરે તો ૪૦ ગુણ, ૧૧ થી ૧૧:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોઝ પૂર્ણ કરે તો ૩૫ ગુણ, ૧૧:૩૦ થી ૧૨ મિનિટ સુધીમાં દોઝ પૂર્ણ કરે તો ૩૦ ગુણ, ૧૨ થી ૧૨:૩૦ મિનિટ સુધીમાં દોઝ પૂર્ણ કરે તો ૨૦ ગુણ, મળવા પાત્ર છે જ્યારે ૧૨:૩૦ મિનિટ કરતાં વધારે સમયમાં દોઝ પૂર્ણ કરનાર ઉમેદવારને નાપાસ ગણવામાં આવશે.

ત્રીજા તબક્કો(મુખ્ય કસોટી)માં ૧૦૦-૧૦૦ ગુણના બહુ હેતુલક્ષી પ્રશ્નો આધારિત ૪ પ્રશ્નપેપર લેવામાં આવશે જે તમામ પ્રશ્નનો ૧ ગુણ રહેશે તેમજ દરેક પ્રશ્નપત્ર માટે મહત્તમ ૨ કલાકનો સમય આપવામાં આવશે. તેમજ દરેક સાચા જવાબ માટે ૧ ગુણ જ્યારે દરેક ખોટા અથવા એકથી વધુ જવાબ પસંદ કરેલ કે ખાલી છોડેલ જવાબ માટે પ્રત્યેક પ્રશ્ન દીઠ (-૦.૨૫) ગુણ નેગેટિવ થવા પાત્ર છે. જેમાં પ્રશ્નપત્ર-૧ ઉચ્ચતર માધ્યમિક સુધી લેવલવાળું ગુજરાતી ભાષાનું રહેશે જેમાં વ્યાકરણ મૌખિક ક્ષમતા, રૂઢિપ્રયોગો, શબ્દકોષ, કોમ્પ્રીહેન્શન વગેરેને આવરી લેવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર-૨ ઉચ્ચતર માધ્યમિક સુધી લેવલવાળું અંગ્રેજી ભાષાનું રહેશે જેમાં Grammar, Verbal aptitude, Vocabulary, Idioms, Comprehension વગેરેને આવરી લેવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર-૩ સામાન્ય જ્ઞાનનું રહેશે જેમાં વર્તમાન પ્રવાહો અને કમ્પ્યુટર જ્ઞાન અને મનોવિજ્ઞાન બાબતોને આવરી લેવામાં આવશે. જેમાં સામાન્ય જ્ઞાન અને મનોવિજ્ઞાન સ્નાતક કક્ષા સુધીનું જ્યારે કમ્પ્યુટર જ્ઞાન ઉચ્ચતર માધ્યમ સુધીનું રહેશે. પ્રશ્નપત્ર-૪ કાયદાકીય બાબતોનું રહેશે જેમાં ભારતનું

બંધારણ, ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ-૧૯૭૩, ઈન્ડિયન પીનલ કોડ-૧૯૬૦, એવિડન્સ એક્ટ-૧૯૭૨, ગુજરાત પોલીસ એક્ટ-૧૯૫૧, ગુજરાત પ્રોહીબીશન એક્ટ-૧૯૪૯, ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી અધિનિયમ-૧૯૮૮, અનુજાતિ/અનુ. જનજાતિ(અત્યાચાર નિવારણ) ધારો-૧૯૮૯, મોટર વાહન અધિનિયમ-૧૯૮૮ જેવા કાયદાને આવરી લેવામાં આવશે. વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ સુધી PSI અને ASI માટે કાયદાનું પેપર અલગ અલગ લેવામાં આવતું જે વર્ષ ૨૦૧૬થી એક જ કરી દેવામાં આવ્યું.

વર્ષ ૨૦૧૭માં, પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર(બિન હથિયારી) વર્ગ-૩ની બેચમાં કેળવણીધામ અને સરદારધામમાં અભ્યાસ કરી ૪ દીકરા અને ૨ દીકરીઓ મળી કુલ ૬ ઉમેદવારો પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે પસંદગી પામેલ છે સાથે વર્ષ ૨૦૧૮ અને ૨૦૧૯ની, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર(બિન હથિયારી) વર્ગ-૨ની ભરતીમાં કેળવણીધામ અને સરદારધામમાંથી કુલ ૨૧ ઉમેદવારો પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે પસંદગી પામ્યા છે.

શારીરિક કસોટીના ગુણ તેમજ મુખ્ય કસોટીના ગુણ અને વધારાના મળવાપાત્ર ગુણ મળીને કુલ ગુણ ને આધારે મેરિટ ક્રમ પ્રાધાન્યને આધારે બિન હથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, હથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, ઈન્ટેલીજન્સ ઓફિસર અને મદદનીશ સબ ઇન્સ્પેક્ટર પરિણામ તૈયાર કરવામાં આવાશે.

વર્ષ ૨૦૨૧ના અંતિમ સુધારા મુજબ ગુજરાત પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર ભરતી બોર્ડ દ્વારા અનુક્રમે ૩૦૦ બિન હથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, ૭૨ હથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, ૨૮ ઈન્ટેલીજન્સ ઓફિસર અને ૯૮૩ મદદનીશ સબ ઇન્સ્પેક્ટરની મળીને કુલ ૧૩૮૨ જગ્યા માટે સીધી ભરતીની જાહેરાત કરવામાં આવી છે જેની વય મર્યાદા, શૈક્ષણિક લાયકાત

૨૦૧૭ના નિયમ મુજબ જ છે પરંતુ પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર અને મદદનીશ સબ ઇન્સ્પેક્ટર પરીક્ષા પધ્ધતિમાં થોડો ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે. આ ભરતીમાં પણ પરીક્ષા ૩ તબક્કામાં યોજાશે જેમાં શારીરિક ક્ષમતા કસોટી, પ્રાથમિક કસોટી અને મુખ્ય કસોટી સમાવેશ થશે.

પ્રથમ તબક્કામાં શારીરિક ક્ષમતા કસોટી યોજાશે જેમાં પુરુષ ઉમેદવારે મહત્તમ ૨૫ મિનિટ ૫૦૦૦ મીટર, મહિલા

ઉમેદવારે મહત્તમ ૯:૩૦ મિનિટ ૧૬૦૦ મીટર અને એક્સ સર્વિસમેનને મહત્તમ ૧૨:૩૦ મિનિટ ૧૬૦૦ મીટર દોડ પૂર્ણ કરવી ફરજિયાત છે. જેના માટે ઓછા સમયમાં દોડ પૂર્ણ કરનારને વધારેના ગુણ મળવા પાત્ર છે જે ૨૦૧૭ના સુધારા મુજબ જ રહેશે જેમાં કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવેલ નથી.

શારીરિક ક્ષમતા કસોટી તથા શારીરિક માંપદંડમા ઉત્તીર્ણ તમામ ઉમેદવારોને અથવા મેરિટના આધારે ખાલી જગ્યાના કેટેગરીવાઈઝ ૧૫ ગણા ઉમેદવારોને બંનેમાંથી જે ઓછું હોય તે પ્રાથમિક કસોટી માટે બોલાવવામાં આવશે. તમામ કેટેગરી મુજબ દોડના ગુણભાર નીચે મુજબ રહેશે.

મુખ્ય કસોટીમાં ૧૦૦-૧૦૦ ગુણના બહુ હેતુલક્ષી પ્રશ્નો આધારિત ૪ પ્રશ્નપેપર લેવામાં આવશે જે તમામ પ્રશ્નના ૧ ગુણ રહેશે. તેમજ દરેક પ્રશ્નપત્ર માટે મહત્તમ ૨ કલાકનો સમય આપવામાં આવશે. તેમજ દરેક સાચા જવાબ માટે ૧ ગુણ જ્યારે દરેક ખોટા અથવા એક થી વધુ જવાબ પસંદ કરેલ કે ખાલી છોડેલ જવાબ માટે પ્રત્યેક પ્રશ્ન દીઠ (-૦.૨૫) ગુણ નેગેટિવ થવા પાત્ર છે.

બીજા તબક્કામાં ૧૦૦ ગુણની પ્રાથમિક કસોટી યોજાશે જેમાં સામાન્યજ્ઞાન, વર્તમાન પ્રવાહો, મનોવિજ્ઞાન, ઇતિહાસ, ભૂગોળ, સમાજશાસ્ત્ર, વિજ્ઞાન તેમજ મેન્ટલ એબિલિટીને આવરી ૧૦૦ પ્રશ્નોનાં MCQ (બહુ હેતુલક્ષી પ્રશ્નો)આધારિત હશે. દરેક સાચા જવાબ માટે ૧ ગુણ જ્યારે દરેક ખોટા અથવા એકથી વધુ જવાબ પસંદ કરેલ કે ખાલી છોડેલ જવાબ માટે પ્રત્યેક પ્રશ્ન દીઠ (-૦.૨૫) ગુણ નેગેટિવ થવા પાત્ર છે.

પ્રાથમિક પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવા માટે લઘુત્તમ લાયકાત ૪૦% રહેશે તેમજ પ્રાથમિક કસોટીમાં ૪૦% ગુણ મેળવેલ તમામ અથવા મેરિટના આધારે ખાલી જગ્યાના કેટેગરીવાઈઝ ૩ ગણા ઉમેદવારો, બંને માથી જે ઓછા હોય તેવા ઉમેદવારોને મુખ્ય પરીક્ષા માટે બોલાવવામાં આવશે.

ત્રીજા તબક્કો(મુખ્ય કસોટી)માં ૨૦૧૭ના સુધારા મુજબ જ ૧૦૦-૧૦૦ ગુણના બહુહેતુલક્ષી પ્રશ્નો આધારિત ૪ પ્રશ્નપેપર લેવામાં આવશે જે તમામ પ્રશ્નના ૧ ગુણ રહેશે તેમજ દરેક પ્રશ્નપત્ર માટે મહત્તમ ૨ કલાકનો સમય આપવામાં આવશે. તેમજ દરેક સાચા જવાબ માટે ૧ ગુણ જ્યારે દરેક ખોટા અથવા એક વધુ જવાબ પસંદ કરેલ કે ખાલી છોડેલ

જવાબ માટે પ્રત્યેક પ્રશ્ન દીઠ (-૦.૨૫) ગુણ નેગેટિવ થવા પાત્ર છે. જેમાં ગુજરાતી ભાષા, અંગ્રેજી ભાષા, સામાન્યજ્ઞાન અને કાયદાને આવરી લેવામાં આવશે.

મુખ્ય પરીક્ષામાં સફળ થવા ૪૦% ગુણ મેળવવા ફરજિયાત રહેશે તેમજ રક્ષા શક્તિ યુનિવર્સિટીના પ્રમાણપત્ર ધારક ઉમેદવારને અનુક્રમ ડિસ્ટ્રિક્શન માટે ૧૫ ગુણ, ફસ્ટ ક્લાસ માટે ૧૨ ગુણ, સેકન્ડ ક્લાસ માટે ૯ ગુણ અને પાસ ક્લાસ માટે ૫ ગુણ વધારના મળવા પાત્ર છે તેમજ NCC 'C' પ્રમાણ પત્ર ધારક ને ૨ ગુણ વધારના મળવાપાત્ર છે.

શારીરિક કસોટીના ગુણ તેમજ મુખ્ય કસોટીના ગુણ અને વધારના મળવાપાત્ર ગુણ મળીને કુલ ગુણને આધારે મેરિટ ક્રમ પ્રાધાન્યને આધારે બિન હથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, હથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, ઇન્ટેલીજન્સ ઓફિસર અને મદદનીશ સબ ઇન્સ્પેક્ટર પરિણામ તૈયાર કરવામાં અવાશે.

વર્ષ ૨૦૧૭માં, પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર(બિન હથિયારી) વર્ગ-૩ની બેચમાં કેળવણીધામ અને સરદારધામમાં અભ્યાસ કરી ૪ દીકરા અને ૨ દીકરીઓ મળી કુલ ૬ ઉમેદવારો પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે પસંદગી પામેલ છે સાથે વર્ષ ૨૦૧૮ અને ૨૦૧૯ની, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર(બિન હથિયારી) વર્ગ-૨ની ભરતીમાં કેળવણીધામ અને સરદારધામમાંથી કુલ ૨૧ ઉમેદવારો પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે પસંદગી પામ્યા છે. વર્ષ ૨૦૨૦ની પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર(બિન હથિયારી) વર્ગ-૨ની પ્રાથમિક કસોટીમાં ઉત્તીર્ણ થઈ કુલ ૧૦૨ વિદ્યાર્થી અને પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર/ મદદનીશ સબ ઇન્સ્પેક્ટર બેચમાં અંદાજિત ૨૦૦થી પણ વધારે વિદ્યાર્થીઓ કેળવણીધામ અને સરદારધામ મારફતે શારીરિક અને મુખ્ય કસોટીની તૈયારી કરી રહ્યા છે આ તમામની સફળતા માટે આપણે શુભેચ્છા પાઠવીએ.

સબ ઇન્સ્પેક્ટર/ મદદનીશ સબ ઇન્સ્પેક્ટરની ભરતી ૨૦૨૧માં શારીરિક કસોટી ઉમેદવારને સફળ થવામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવશે જેથી ઓછા સમયમાં દોડ પૂર્ણ કરનાર વિદ્યાર્થીને સફળતા મેળવવામાં સરળતા રહેશે પરંતુ દોડની સાથે પ્રાથમિક અને મુખ્ય પરીક્ષાની તૈયારી પણ એટલી જ જરૂરી છે. પરંતુ જો સુદૃઢ ઇચ્છાશક્તિ અને સતત પરીશ્રમ થકી સફળતા મેળવવી મુશ્કેલ નથી.

એચ. એસ. પટેલ

આઈ.એ.એસ.(નિ.)
સી.ઈ.ઓ., સરદારધામ

લોકોપયોગી માર્ગદર્શન

ચેરિટી કમિશનરની ગુજરાત પબ્લિક ટ્રસ્ટ એક્ટ-૧૯૫૦ હેઠળ સત્તાઓ, કાર્યો અને ફરજો

સખાવતી (Charitable), ધાર્મિક, સાર્વજનિક સંસ્થાઓના નિયમન માટે મુંબઈ રાજ્યના સમયમાં આવા પ્રકારની સંસ્થાઓના નિયમન માટે પબ્લિક ટ્રસ્ટ એક્ટ - ૧૯૫૦ ઘડવામાં આવેલ, જે હવે ગુજરાત પબ્લિક ટ્રસ્ટના નામે ઓળખાય છે. રાજાશાહી વખતમાં પ્રગતિશીલ રાજ્યોમાં Religious and Endowment Act, અમલમાં હતો, જેમાં મોટા ભાગે દેવસ્થાન, ધાર્મિક સંસ્થાઓના વહીવટ પૂરતું સીમિત હતું. મહાત્મા ગાંધીજીએ પણ “Trusteeship” એટલે કે વાલીપણાનો સિધ્ધાંત પ્રતિપાદિત કરેલ, એટલે કે સુખી સાધન સંપન્ન વ્યક્તિ સંપત્તિનું સર્જન કરે, પરંતુ વાલીપણા તરીકે સાર્વજનિક પ્રવૃત્તિઓ અને કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ માટે પણ પ્રદાન કરે, અત્યારના આધુનિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં કંપની કાયદા-૨૦૧૩ હેઠળ સી.એસ.આર. “કોર્પોરેટ સોશિયલ રીસ્પોન્સિબિલિટી” કાનૂની રીતે ફરજ લાદવામાં આવી છે જેમાં પણ સાર્વજનિક જનસમુદાયને ઉપયોગી થાય તેવી પ્રવૃત્તિઓની વિભાવના વ્યક્ત કરેલ છે. મોટાભાગની સંસ્થાઓ સ્થાપવાના ભાગરૂપે કે ઘણીવાર રાજ્ય સરકાર પણ રજિસ્ટર્ડ ટ્રસ્ટ NGO તરીકે રજિસ્ટર્ડ થયેલ હોય તો કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓના સંચાલનમાં મંજૂરી આપેલ છે. જેમાં મુખ્યત્વે શૈક્ષણિક સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે. સંસ્થાઓના રજિસ્ટ્રેશન માટે પાયાની બાબત તરીકે બંધારણ તૈયાર કરવામાં આવે છે અને જેમાં જે હેતુ અને ઉદ્દેશ માટે સંસ્થાની નોંધણી કરાવવાની હોય તે મુજબ ટ્રસ્ટનું બંધારણ રચવામાં આવે છે અને ટ્રસ્ટ એક્ટની જોગવાઈઓ મુજબ નોંધણી કરવામાં આવે છે. એકવાર સંસ્થાની નોંધણી થાય ત્યારે કાયદા

મુજબ એક સ્વાયત્ત સંસ્થા તરીકેની ઓળખ મળે છે. સાથો સાથ સાર્વજનિક સંસ્થાઓએ કાયદાની જોગવાઈઓ મુજબ જવાબદારી પણ નિભાવવાની હોય છે. જેમ કે વાર્ષિક સાધારણ સભા યોજવી, ઓડિટ અને હિસાબો મંજૂર કરવા વિગેરે. આમ લાખોની સંખ્યામાં ધાર્મિક, શૈક્ષણિક, સામાજિક, સાર્વજનિક હેતુ માટે ટ્રસ્ટ અધિનિયમ હેઠળ સંસ્થાઓ નોંધાય છે. પરંતુ સંસ્થા તરીકે તેઓની શું જવાબદારી છે તે ખબર હોતી નથી તેમજ આ કાયદાના અમલીકરણ અને નિયમન માટે મુખ્ય સત્તાધિકારી ચેરિટી કમિશનર છે અને તેઓની નિમણૂક કાયદાની કલમ-૩ હેઠળ રાજ્ય સરકાર કરે છે. જેથી ટ્રસ્ટના સંચાલકો, હોદ્દદારોએ ચેરિટી કમિશનર ની સત્તા અને અધિકારો શું છે તે ટ્રસ્ટના સંચાલકોએ જાણકારી મેળવવી જરૂરી છે.

ટ્રસ્ટ અધિનિયમની કલમ-૬૯ હેઠળ ચેરિટી કમિશનરની ફરજો, કાર્યો અને સત્તાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે અંતર્ગત સમગ્ર કાયદાની જોગવાઈઓના અમલવારીની જવાબદારી અને તાબાની કચેરીઓના વહીવટ ઉપર દેખરેખ અને સુપરવિઝનની સત્તાઓ છે. ચેરિટી કમિશનરના તાબાના ડેપ્યુટી કમિશનર અને આસિસ્ટન્ટ કમિશનરના નિર્ણય ઉપરની અપીલો સાંભળવાની અને નિકાલ કરવાની સત્તાઓ છે. એ જરીતે કોઈપણ સંસ્થાની નોંધણી અંગેની તપાસ તેમના નિયંત્રણ હેઠળના કયા ડેપ્યુટી કમિશનર કે મદદનીશ કમિશનર ને સોંપવી તે સત્તા તેઓ ધરાવે છે. આમ તો ટ્રસ્ટના ઓડિટ માન્ય ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ કરી શકે છે. પરંતુ કલમ-૩૩ હેઠળ ચેરિટી કમિશનરને એમ લાગે કે, અમુક ટ્રસ્ટના હિસાબોનું ખાસ ઓડિટ કરાવવાની

જરૂર લાગે તો તે કરાવી શકે છે. તે જ રીતે ટ્રસ્ટના આવક જાવકના હિસાબોની નકલ Balance Sheet સાથે સંબંધિત ઓડિટર પાસેથી મંગાવી શકે છે. ચેરિટી કમિશનર પાસે જે અગત્યની સત્તા છે અને જે મોટા ટ્રસ્ટો છે તેને લાગુ પડે છે તેમાં કલમ-૩૫ અને ૩૬ ખૂબ અગત્યની છે, કારણકે કલમ-૩૫ હેઠળ ટ્રસ્ટે ધારણ કરેલ પૈસાનું રોકાણ કરવાની મંજૂરી ચેરિટી કમિશનર આપે છે. આમાં જોગવાઈઓ એવી છે કે, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાએ માન્ય કરેલ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંક અથવા રાજ્ય સરકારે માન્ય કરેલ સહકારી બેંકોમાં પણ રોકાણ કરવા ચેરિટી કમિશનર મંજૂરી આપી શકે છે અને આવા રોકાણથી જે વ્યાજ અને ડિવિડન્ડની રકમ આવે તે ચોક્કસ હેતુ માટે વાપરવું જોઈએ અથવા નક્કી કરેલ ધોરણ મુજબ રોકાણ (Invest) કરવું જોઈએ.

આ કાયદામાં અગત્યની કલમ-૩૬ છે. જેમાં સાર્વજનિક ટ્રસ્ટોએ ધારણ કરેલ મિલકતની તબદીલીની મંજૂરી અને આ કલમ હેઠળ ચેરિટી કમિશનરની મંજૂરી સિવાય કોઈપણ સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ (Immoveable Property) ગીરો, વિનિમય અથવા બક્ષીસ અથવા ખેતીની જમીન અથવા બિનખેતીની જમીનનો ભાડાપટ્ટો આપી શકાતો નથી એટલે આ માટે સૌ પ્રથમ તો જે ટ્રસ્ટ નોંધાયેલ હોય તેના ટ્રસ્ટના મિલકત રજિસ્ટરે આવી મિલકત નોંધાયેલી હોવી જોઈએ. ઘણા ટ્રસ્ટમાં એવું જોવામાં આવે છે કે, ટ્રસ્ટે મિલકત વસાવેલ હોય પરંતુ વિધિગત રીતે ટ્રસ્ટના મિલકત રજિસ્ટરે ચડાવેલ નહોય તો આવી મિલકતો સંબંધિત જમીન / મિલકતના દસ્તાવેજ પુરાવા સાથે આવી મિલકતોની નોંધણી કરાવવી ફરજિયાત છે અને જ્યારે ટ્રસ્ટે ધારણ કરેલ મિલકતનું વેચાણ કરવાનું હોય કે અન્ય પ્રકારે તબદીલી કરવાની હોય તો પારદર્શક સ્વરૂપે જાહેર હરાજથી નિકાલ કરવાનો થાય છે. આજ રીતે ટ્રસ્ટે ધારણ કરેલ મિલકત ઉપર લોન લેવાની હોય તો ગીરો અને જામીનગીરી ઉપસ્થિત કરવા માટે પણ ચેરિટી કમિશનરની મંજૂરી

મેળવવાની હોય છે. હવે મહેસૂલ વિભાગે અને ચેરિટી કમિશનરે પણ પરિપત્ર કરેલ છે કે અગાઉ દેવસ્થાન તરીકે મંદિરના પૂજારી અથવા વહીવટદારો તેમના નામે ચાલતી જમીનોના વેચાણ મંજૂરી વગર કરી દીધેલ અને પાછળથી શરતભંગ ગણવા મહેસૂલ વિભાગે - ૨૦૧૦ માં સૂચના આપી છે એટલે મંદિરના દિવેલિયા કે પૂજારીને વ્યક્તિગત હેસિયતથી દેવસ્થાનની જમીનો / મિલકતો ધારણ કરાવનો હક્ક નથી. જ્યારે ચેરિટી કમિશનરની મંજૂરી મિલકત વેચવા કે તબદીલી કરવા માંગણી કરેલ હોય અને આવી મંજૂરી નકારવામાં આવે તો તેની સામે ગુજરાત રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ થઈ શકે છે. ચેરિટી કમિશનરને કલમ-૩૭ હેઠળ ટ્રસ્ટની કોઈપણ મિલકતમાં દાખલ થવાનો / તપાસ કરવાનો તેમજ ટ્રસ્ટીના કોઈપણ કામનો રેકર્ડ મંગાવવાનો અને તપાસવાનો અધિકાર છે. આજ રીતે ટ્રસ્ટને થયેલા નુકસાનના સંબંધમાં તપાસ કરવાની પણ સત્તા છે. આમ ચેરિટી કમિશનર સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી તરીકેની સત્તાઓ છે એટલે કે ટ્રસ્ટોનું હિત જાળવવાની અને યોગ્ય રીતે વહીવટ થાય તે જોવાનું છે. સાથો સાથ જ્યારે સાર્વજનિક હેતુ માટે નોંધાયેલ ટ્રસ્ટો તેના ચોક્કસ હેતુઓ સિધ્ધ કરવા માટે રચાય છે અને જ્યારે કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિ હાથ ધરાતી હોય ત્યારે આવા ટ્રસ્ટોને ઈક્મતેક્ષ કાયદા હેઠળ ૮૦ G હેઠળ આવકવેરા કાયદા હેઠળ મુક્તિ મળે છે. તે જ રીતે વિદેશથી ફંડ દાન મેળવવા માટે ભારત સરકારના ગૃહ વિભાગની સૂચનાઓને આધીન FCRA હેઠળ રજિસ્ટ્રેશન કરાવી વિદેશી ફંડ પણ દાન સ્વરૂપે મેળવી શકાય છે. આમ ટ્રસ્ટ અધિનિયમ હેઠળ સારા ઉદ્દેશથી કામ કરતી સંસ્થાઓને કાયદા હેઠળ કામ કરવાની સ્વાયત્તા પણ પ્રાપ્ત થાય છે.

“ટ્રસ્ટ અધિનિયમની કલમ-૩૬ હેઠળ મિલકતના વેચાણ / ગીરો તબદીલી સમયે ચેરિટી કમિશનરની મંજૂરી અનિવાર્ય”

જુપીબીઓ વિશે

સરદારધામ દ્વારા પ્રસ્થાપિત મિશન ૨૦૨૬ અંતર્ગત પ્રથમ હરોળના ૧૦,૦૦૦થી વધુ ઉદ્યોગપતિઓને સંગઠિત કરવા માટે ગ્લોબલ પાર્ટીદાર બિઝનેસ ઓર્ગેનાઈઝેશનની (GPBO) રચના કરવામાં આવી છે.

જુપીબીઓના નેટવર્કને જિલ્લા, રાજ્ય અને વિવિધ દેશોમાં વિસ્તારવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. જુપીબીઓ દ્વારા ઉદ્યોગ જગત માટે ઉપયોગી એવા

- મોટીવેશનલ પ્રોગ્રામ
- ટ્રેઇનિંગ પ્રોગ્રામ
- સેક્ટર આધારિત B2B મીટિંગ્સ
- નવીન ટેકનોલોજી અને આધુનિક ધંધાકીય અભિગમ માટેના આયોજનો કરવામાં આવે છે.

P2P નેટવર્ક

GPBO દ્વારા પ્રસ્થાપિત P2P ઓનલાઇન બિઝનેસ નેટવર્ક ગામથી લઈને શહેર અને દેશ-વિદેશના તમામ પાર્ટીદાર ઉદ્યોગકારો માટે નેટવર્કિંગનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ બની રહેશે. જેમાં નાના વ્યાપારીઓથી લઈને મોટા ઉદ્યોગપતિઓ પોતાના વ્યવસાયનું રજિસ્ટ્રેશન કરાવી શકે છે.

P2P ઓનલાઇન નેટવર્ક આપના ઉત્પાદનો અને સેવાઓને પ્રમોટ કરવાનું શ્રેષ્ઠ પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે. આ ઉપરાંત P2P ઓનલાઇન નેટવર્ક દ્વારા ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળો કાચો માલ મેળવી શકશો તેમજ અન્ય જરૂરીયાતો માટેના સપ્લાયર્સ સાથે આપ સીધો સંપર્ક કરી શકશો.

મુખ્ય ઉદ્દેશ

- ✓ એકબીજા સાથે નેટવર્કિંગ દ્વારા વ્યાપાર ઉદ્યોગમાં પરસ્પર ઉપયોગી થવું
- ✓ સમાજમાં નવા ઉદ્યોગ સાહસિકો તૈયાર કરવામાં ઉપયોગી થવું
- ✓ શિક્ષિત અને સક્ષમ યુવાઓને રોજગારીની તકો પુરી પાડવામાં ઉપયોગી થવું

કોણ જોડાઈ શકે?

- ✓ નાના-મોટા બિઝનેસમેન
- ✓ પ્રોફેશનલ્સ
- ✓ સર્વિસ પ્રોવાઈડર્સ

કેવી રીતે ઉપયોગી છે?

- ✓ પ્રોડક્ટ, સર્વિસ વિશેની માહિતી
- ✓ ઈ-મેઈલ અથવા ફોનથી સંપર્ક
- ✓ ધંધાકીય જોડાણ

કઈ વિગતો અપલોડ કરી શકાય?

- ✓ કંપનીનું નામ તથા લોગો
- ✓ માલિકનું નામ તથા ફોટો
- ✓ સંપર્કની વિગતો
- ✓ કંપનીનું પ્રોડક્ટ લીસ્ટ તથા ફોટો
- ✓ કંપનીની પ્રોડક્ટ વિશે માહિતી
- ✓ કંપનીને જરૂરી રો-મટીરીયલ, સેવાઓ તથા જોબવર્કની વિગતો
- ✓ કંપનીને જરૂરી સ્ટાફની વિગતો

સમસ્ત પાર્ટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વિશ્વ પાર્ટીદાર સમાજ

આયોજીત

મિશન ૨૦૨૬ અંતર્ગત
ગ્લોબલ પાર્ટીદાર
બિઝનેસ ઓર્ગેનાઈઝેશન

GPBO

www.gpbo.org GPBO

૧૦ લાખ

બિઝનેસમેનનું જોડાણ

દરિદ્રતા

ભારત કુદરતી સંપત્તિથી ભરપૂર પણ માનવીય આયોજનથી શૂન્ય હોવાથી વિશ્વના સૌથી ગરીબ દેશોમાં માત્ર સાત જ સ્થાનની ઊંચાઈએ બેઠેલો દેશ છે. આપણા કરતાં ૧૧૮ દેશો વધુ સમૃદ્ધ છે. તેમાં આપણાથી જ જુદું પડેલું અને ભારે લશ્કરી ખર્ચામાં તરબોળ રહેનાર પાકિસ્તાન તથા શ્રીલંકા પણ આગળ છે. આપણી ગરીબીનાં કારણો કુદરત નથી પણ આપણો દ્રષ્ટિકોણ છે. ભ્રાંત દ્રષ્ટિકોણથી ભ્રાંત આયોજન થાય અને તેથી તેનાં પરિણામો વિપરીત આવે. આપણે પ્રજા તથા રાષ્ટ્રની કરોડરજજુ સમા અર્થશાસ્ત્ર કરતાં અધ્યાત્મશાસ્ત્રને તથા નીતિશાસ્ત્ર કરતાં ધર્મશાસ્ત્રને વધુ મહત્ત્વ આપીએ છીએ, તેથી આપણે સમૃદ્ધિ-વિરોધી અધ્યાત્મ તથા નીતિ વિનાના ધર્મને જડબેસલાક વળગી રહ્યા છીએ. એક તરફ સંસારને માયા-મિથ્યા માનીને સુખને પણ ઉપાધિ માનીએ છીએ, એટલે આપણે સુખદ્રોહીપણાના આદર્શનો જયજયકાર કરીએ છીએ. વ્યક્તિને પૂર્ણ આધ્યાત્મિક થવા માટે પૂર્ણ સુખવિરોધી થવાનો માર્ગ હજારો વ્યાસપીઠો ઉપરથી ગર્જનાઓ કરીકરીને સંભળાવાય છે. આ બધાના પરિણામે આપણે બીજાનાં સુખોને, સમૃદ્ધિને અને જીવનની સગવડોને પણ મીઠી નજરે જોઈ શકતા નથી.

સુખદ્રોહ માંથી જીવનદ્રોહ પ્રગટે છે

વિશ્વમાં કદાચ સૌથી વધુ ઈર્ષાળુ પ્રજા આપણે હોઈશું, કારણ કે પાડોશીને ત્યાં ગરમ લૂથી બચવા એરકૂલર આવે કે ફીઝ આવે તો આપણને ઈર્ષ્યાની લૂ લાગવા માંડે છે. સતત ભાર અને અગવડો વચ્ચે જીવતા રહેવાનો અધ્યાત્મનો આદર્શ આપણને સુખદ્રોહી બનાવે છે. સુખદ્રોહમાંથી જીવનદ્રોહ પ્રગટે છે. આપણે જીવનથી ભાગીએ છીએ. કારણ કે જીવન એ માયા છે, બંધન છે, માત્ર દુઃખ જ દુઃખનો ઢગલો છે. આવી વિપરીત વાતોથી ખદબદતા મગજ કોઈ દૂરના અખંડ સુખ, શાશ્વત સુખ, સર્વોચ્ચ સુખની કલ્પનાસૃષ્ટિમાં રમ્યા કરે છે. આવું શાશ્વત સુખ મેળવવા વર્તમાન સુખો પ્રત્યે વૈરાગ્ય, ધૃષ્ટા અને અંતે પલાયન અનિવાર્ય છે. આપણે સાહસને, શૌર્યને, પ્રયંડ નિર્માણને કે મહાન સંશોધનને પૂજવા કરતાં અકર્મણ્યતા અને ઈચ્છા-પૂર્વકની રિબામણીને ગદ્ગદ્ થઈને પૂજીએ છીએ. પૂજ્યતા મેળવવાનું આકર્ષણ સત્તા તથા લક્ષ્મી કરતાં પણ વધુ પ્રયંડ છે, તેથી ઘણા લોકો જીવનભર પોતાની જાતને રિબાવે છે. આવી પ્રદર્શિત રિબામણી પૂજ્યતાનું વળતર મેળવી ધન્ય બને છે, પણ તેથી પૂજનાર કે પૂજાવનારના જીવનના પ્રશ્નોનું જરા પણ સમાધાન થતું નથી, કારણ કે બંનેમાંથી એકેયે પ્રશ્નોનો સ્પર્શ કર્યો જ નથી.

પ્રશ્નોનું સમાધાન તો ત્યારે થાય કે જ્યારે આપણે પ્રશ્નોને ખુલ્લી આંખે જોવા તૈયાર હોઈએ. જે પ્રશ્નો છે જ નહીં તેમને આપણે પ્રાણપ્રશ્ન બનાવી મૂકીને વાસ્તવિક પ્રશ્નો તરફથી દ્રષ્ટિ ફેરવી લઈએ — બસ આનું નામ તો અધ્યાત્મ થયું છે. ચોર્યાસી લાખ યોનિઓ, મોક્ષ, આત્મસાક્ષાત્કાર, પટ્ટચક્રોનું ભેદન, કુંડલિનિશક્તિની જાગૃતિ, શક્તિપાત, વગેરે વગેરેને જીવનમરણના પ્રશ્નો બનાવીને, જીવનના પ્રાણપ્રશ્નો જેવા કે આહાર, આવાસ, આજીવિકા, સ્વાધીનતા, લાગણી, વાસના, સુરક્ષા, સ્વચ્છતા, સમૃદ્ધિ વગેરે પ્રત્યે ભારે ઉપેક્ષા આપણે કરીએ છીએ. તેથી વિશ્વની દરિદ્ર તથા દુઃખી પ્રજામાં આપણે બેઠા છીએ.

સાચું અધ્યાત્મ સુખદ્રોહી ન હોય.

જીવન એક વાસ્તવિકતા છે. તે મારી કે કોઈની કલ્પના નથી. વાસ્તવિક જીવનનું સીધું અભિલાષિત તત્ત્વ સુખ છે. પ્રત્યેક માણસ સુખ મેળવવા માગે છે. ત્યાગીમાં ત્યાગી પણ ઉતારાની જગ્યાએ સૌથી વધુ સગવડવાળું સ્થાન શોધે છે.

જો તે ન મળ્યું હોય અને કોઈ બીજાએ-ખાસ કરીને તેના સ્પર્ધકે પચાવી પાડેલું હોય તો તેને દ્રેષ થઈ આવે છે. ત્યાગી અને રાગીમાં હમણાં તો એટલો જ ભેદ કરી શકાય કે રાગી પોતાના સુખ માટે પોતે સગવડો ઊભી કરે છે, જ્યારે ત્યાગી બીજાની ઊભી કરેલી સગવડોને ત્યાગની વાતો સાથે ભોગવે છે. સ્વયં સગવડોનું નિર્માણ કર્યા વિના સગવડોને ભોગવવી અને પ્રજાને સગવડો પ્રત્યે વૈરાગ્ય બતાવવો તે આપણું અધ્યાત્મ થઈ ગયું છે. સાચું અધ્યાત્મ સુખદ્રોહી ન હોય — ખાસ કરીને સૌને સુખી બનાવવા તે તલસતું હોય. કોઈ વ્યક્તિ જ્યારે સ્વયં દુઃખી કે અશાંત થઈને પણ હજારોનાં સુખ-શાંતિ માટે મથે છે, ત્યારે તે સાચી તપસ્વી બને છે. ઐચ્છિક રીતે બહુજનહિતાય થનારા પ્રયત્નોમાં આવનારાં વિધ્નો, વિરોધો, બાધાઓ, આક્ષેપો કે કલંકો સુધ્યાંને કશા જ દુર્ભાવ વિના હસતાંહસતાં પૂરા સદ્ભાવથી તે સહે ત્યારે તે આધ્યાત્મિક વ્યક્તિ થઈ ગણાય.

અધ્યાત્મ અને સમૃદ્ધિ પરસ્પર વિરોધી તત્ત્વો નથી. મેં

એવા અનેક શ્રીમંતો જોયા છે, જેઓ કરોડોના ઢગલા ઉપર બેઠા હોવા છતાં માથું નમી જાય તેવા આધ્યાત્મિક છે. બીજી તરફ મેં એવા પણ માણસો જોયા છે કે જેમનો ઉપરનો વેશ તથા વાણી ચમકતા ત્યાગ તથા અધ્યાત્મથી ઝળહળતાં હોય, પણ અંદરથી ઈર્ષ્યા, દ્રેષ, શત્રુતા, અહંભાવ, ઢોંગ, પાખંડ, દંભ વગેરે અનેક દોષો ખદબદી રહ્યા હોય. જેમની અંતઃદ્રષ્ટિ ઊઘડી નથી તે પેલા સાચા અધ્યાત્મને વળગી પડશે. બસ, અહીંથી અનર્થોની પરંપરા સર્જશે.

આપણે જ્યારે ભૌતિકવાદનો વિરોધ કરી આપણી જાતને આધ્યાત્મિક પ્રજા ગણાવીએ છીએ ત્યારે સહજ પ્રશ્ન થાય કે ખરેખર આ સાચી વાત છે? આપણામાં ખરેખર સાચા આધ્યાત્મિક માણસો કેટલા? બીજાની વાત જવા દો, તમારા જ ગામમાં નજર ફેરવી કેટલા માણસોને તમે આધ્યાત્મિક કહેશો? જો આખા ગામમાંથી રડ્યોખડ્યો એક પણ સાચો આધ્યાત્મિક માણસ ન મળતો હોય તો પણ આપણે આધ્યાત્મિક પ્રજા છીએ તેવું ગાણું ગાયે રાખીશું? ખરેખર તો આપણે ધારીએ છીએ તેના કરતાં આપણી આધ્યાત્મિકતા નહિવત છે. તેમાં પણ પ્રદર્શિત ક્ષેત્રોમાં તો જે દેખાય છે તે મોટા ભાગે દંભ, પાખંડ અને ઢોંગ જ છે. માત્ર ગંગાજળ પીવાથી કે માત્ર દૂધ પીવાથી કોઈ આધ્યાત્મિક ન થઈ જાય. તેમ ભોંયરામાં રહેવાથી કે

ઝૂંપડીમાં રહેવાથી પણ કોઈ આધ્યાત્મિક ન થઈ જાય. આ તો પ્રદર્શન છે અને જ્યાં પ્રદર્શન હોય ત્યાં દર્શન ન હોય. દર્શન તો સરળ-સહજ-નિરાડંબર જીવનમાં છે.

દર્શન કરવાં હોય તો કોઈ ચાર વર્ષના બાળકનાં કરજો. એ ઉઘાડું હોય તોય અને વાઘા પહેર્યા હોય તોય, એ ઝાડા-પેશાબ માટે બેઠું હોય તોય અને મમ્મીની આંગળી પકડીને મંદિરે જતું હોય તોય. એ જે છે તે છે, તેની પાસે કશું જ પ્રદર્શન નથી, પ્રદર્શનનું વળતર મેળવવાનું નથી, એટલે તેની પાસે માત્ર દર્શન જ દર્શન છે. બસ, આવી જ રીતે અધ્યાત્મનું પ્રદર્શન ન હોય, અધ્યાત્મ તો જીવનની પરાકાષ્ઠાનો પરિપાક છે. નાસ્તિકતાથી અધ્યાત્મને એટલી હાનિ નથી થતી જેટલી પ્રદર્શનવૃત્તિથી થાય છે. જો આપણે ખરેખર આધ્યાત્મિક પ્રજા થવું હોય તો આ પ્રદર્શનની માયાજાળમાંથી છૂટવું જોઈએ. અમારે સાધુઓમાં એક બહુ પ્રચલિત દોહરો છે:

**કમી કો દખ્ખિણ ભલા,
જ્ઞાની કો પંજાબ,
મૂરખ કો માળવો ભલો
ઔર ઢોંગી કો ગુજરાત.**

આઘાત લગાડે તેવી વાત તેમાં કહી છે. પણ કાંઈક તથ્ય હશે જ. જીવનનાં ઘણાં ક્ષેત્રોમાં બનાવટી માણસો પોતાનો સ્વાર્થ સાધવા બનાવટ કરતા જ હોય છે, પણ અધ્યાત્મના

ક્ષેત્રમાં જો આપણે માત્ર પ્રદર્શિત રૂપ તથા પ્રદર્શિત આચારની જ પૂજા કરતા રહીશું તો આપણે સત્યને નહીં, અસત્યને જ મેળવીશું. જો આપણે સાચા અધ્યાત્મને પામીશું તો જીવનના તમામ પ્રશ્નોના સામાધાનમાં તે પૂર્ણ ઉપયોગી થશે. — ખાસ કરીને અર્થશાસ્ત્ર અને અધ્યાત્મનો અવિરોધ જ નહિ, પણ પારસ્પરિક પોષણ પણ મેળવી શકીશું. અધ્યાત્મના નામે સુદામાઓનો સમાજ રચવો નથી, પણ જનક જેવા રાજર્ષિઓનો સમાજ રચવો છે. આપણી બુદ્ધિશક્તિ વર્તમાન અગવડો તથા ભાવિ અગવડોને દૂર કરી વધુમાં વધુ સગવડોનું નિર્માણ કરવામાં લાગે. ભરપૂર સગવડો વચ્ચે પણ આપણે નિઃસ્પૃહતાથી રહી શકીએ. જો જળ જ ન હોય તો કમળની નિઃસ્પૃહતા ક્યાં રહેશે ?

નિઃસ્પૃહ થવા માટે જળદ્રોહ કરવાની જરૂર નથી. જળદ્રોહ તો અંતે કમળને જ સૂકવી નાખશે. આવી જ રીતે ત્યાગી થવા માટે સુખદ્રોહ કે સંસારદ્રોહ કરવાની જરૂર નથી. એ બધાની વચ્ચે જ પોતાને નિઃસ્પૃહ

રાખી શકવાની ક્ષમતા મેળવવાની જરૂર છે.

નીતિશાસ્ત્ર અને ધર્મશાસ્ત્ર

હવે બીજી વાત. પૂર્વે કહ્યું તેમ આપણે નીતિશાસ્ત્ર કરતાં ધર્મશાસ્ત્રને વધુ મહત્ત્વ આપીએ છીએ. નીતિશાસ્ત્ર એટલે જીવનના વ્યાવહારિક ક્ષેત્રમાં ઊંચાં મૂલ્યોની સ્થાપન; અને ધર્મશાસ્ત્ર એટલે પોતપોતાના સંપ્રદાયોમાં બતાવાયેલાં રૂઢ આચારો, વ્રતો, નિયમો વગેરે. આપણે કપાળમાં તિલક કરવા ઉપર ભાર મૂકીએ છીએ. ડુંગળી-લસણ વગેરે અખાદ્ય અને અપેય વસ્તુઓનું લાંબું લિસ્ટ બતાવતા રહીએ છીએ. પ્રતિદિન બેત્રણ વાર તો મંદિરે જવું જ જોઈએ તેના પર ભાર મૂકીએ છીએ. અગિયારસ વગેરેના ઉપવાસ ઉપર

તથા અધિક માસનાં એકટાણાં કરવા ઉપર ભાર મૂકીએ છીએ. પોતાના સંપ્રદાયના ધર્મગ્રંથનો નિત્યપાઠ કરવા ઉપર અને સાધુ-સંતોને પગે લાગવા — અરે, લાંબા દંડવત પ્રણામ કરવા ઉપર, દર્શન ઉપર ભાર મૂકીએ છીએ અને તેમના આશીર્વાદથી કેવાં-કેવાં દુષ્કર કાર્યો પણ થઈ જાય છે તેની રસભરી ચર્ચા પણ કરીએ છીએ. આ થયું ધર્મશાસ્ત્ર.

એક માણસ સવારે વહેલો ઊઠે છે, ઠંડા પાણીએ સ્નાન કરે છે, દેવદર્શન કર્યા પછી જ જીભ ઉપર કાંઈક મૂકે છે, એક-બે કલાક તો તે દેવમંદિરે વિતાવે જ છે, ખાવા-પીવાની બાબતમાં તે પૂરેપૂરો ચૂસ્ત છે, કોઈના ઘરનું પાણી નથી પીતો. અરે ! વધુ પવિત્ર જીવન મેળવવા પોતાના ઘરનાં માણસોના હાથની રસોઈ પણ તે નથી જમતો. પોતાનાં

ધોયેલાં કપડાંને કોઈ અડી ન જાય તેની તે કાળજી રાખે છે. તેણે માની લીધેલી પવિત્રતા માટે તે ભારે નિયમો પાળે છે. કેટલાક તો રસોઈ માટેનાં લાકડાં પણ ધોઈને જ વાપરે છે, કારણ કે કોઈ અપવિત્ર હાથે તેનો સ્પર્શ કર્યો હોય તો પોતે

અપવિત્ર થઈ જાય તેવો તેને ભય છે.

રસોડા અને પાણિયારાની બાબતમાં આપણે ભારે કઠોર નિયમો ઘડ્યા છે, તેમ છતાં આપણાં રસોડાં તથા પાણિયારાં માખીઓ, વાંદાઓ, કીડાઓથી મોટાભાગે ઓતપ્રોત રહેતાં હોય છે. સંપ્રદાયોએ માણસની આભડછેટ બનાવી છે, માખી, ઉંદર કે વાંદાઓ, વગેરેએ બનાવી નથી. એટલે લાકડાં ધોઈને રસોઈ કરનાર પવિત્રાત્મા (!) રસોઈ ઉપર માખીઓ બેઠી હોય તો તે ઉડાડતો જાય ને જમતો જાય, તેમાં તેને આભડછેટ લાગે નહિ. આટલા કઠોર નિયમો પછી પણ પશ્ચિમની પ્રજા જેટલી સ્વચ્છ પ્રજા આપણે નથી થઈ શક્યા, કારણ કે નિયમોને સ્વચ્છતા સાથે ઓછો સંબંધ છે, ધાર્મિક

રૂઢિઓ સાથે વધુ સંબંધ છે. ધાર્મિક રૂઢિઓ પાળ્યાનો આપણને આનંદ જ નહિ, ગર્વ પણ છે અને આ જ ગર્વ તેવી રૂઢિઓને પાળનાર પ્રત્યે ઘોર તિરસ્કાર પણ પેદા કરે છે. એટલે તો એક ચુસ્ત સાંપ્રદાયિક માણસ મોટા ભાગે નફરતો તથા અસહિષ્ણુતાનો ભંડાર બની જતો હોય છે.

ધાર્મિકતાનો ઊભરો અને નીતિમત્તાની ઓટ

સાંપ્રદાયિક રૂઢિઓ, આચારો, નિયમો વગેરે પ્રત્યે આટલો બધો સમય તથા શક્તિનો ભોગ આપનાર માણસને તેના વ્યાવહારિક જગતમાં આપણે તદ્દન જુદો જ જોઈએ છીએ. તે જરા પણ સંકોચ વિના ભેળસેળ કરે છે, ઓછું જોખે છે, માલબદલો કરે છે, છેતરે છે, કામચોરી કરે છે, વિશ્વાસઘાત કરે છે, વચનભંગ કરે છે, લાંચ-રુશ્વત લે છે. અસત્ય બોલવું તેને મન રમત છે. તે કન્યાનો દહેજ લે છે. ઓછો દહેજ લાવનાર કન્યાને રિભાવે છે અને અંતે બાળી પણ મૂકે છે. એવું કયું અનિષ્ટ છે જે આપણે નથી કરતા? દાણચોરી તથા દેશદ્રોહીનું કામ કરનારા માણસોને જેલમાં પાટપૂજા કરતા જોયા છે. આ બધું સાબિત કરે છે કે આપણે તથાકથિત ધાર્મિક પ્રજા તો છીએ પણ નીતિમાન નથી અથવા બહુ જ થોડા પ્રમાણમાં છીએ. અંગ્રેજોએ આપણને વારસામાં જે નીતિમત્તાનું ધોરણ આપ્યું હતું તે પણ આપણે સાચવી શક્યા નથી. ગોરી પ્રજા તો દારૂ-માંસ વગેરેનો ખુલ્લુંખુલ્લા પ્રયોગ કરે છે, જ્યારે આપણે ‘જેવું અન્ન તેવું મન’ સૂત્રને વળગીને વનસ્પતિ કે કંદ-મૂળ જેવી વસ્તુઓ પણ નથી ખાતા. જો આ બધાં અન્ન શુદ્ધ હોય તો આપણાં મન તો પેલી ગોરી પ્રજા કરતાં સેંકડોગણાં શુદ્ધ થવાં જોઈએ ને? પણ તેવું નથી દેખાતું, કારણ કે આપણે ધર્મશાસ્ત્ર (સંપ્રદાય-રૂઢિઓ) ઉપર ભાર મૂકીએ છીએ, જ્યારે પેલા નીતિશાસ્ત્ર ઉપર ભાર મૂકે છે. આપણી લોકસભા તથા વિધાનસભાઓનો વધુમાં વધુ સમય કોણે કેટલું કમિશન ખાધું, કોણે કેટલા પૈસા હડપ કર્યા તથા કેટલી સત્તાનો દુરુપયોગ કર્યો, વગેરે પ્રશ્નોની ચર્ચા કરવામાં પૂરો થાય છે. જે સમય રાષ્ટ્રહિત તથા લોકહિતની વ્યાપક તથા ગંભીર ચર્ચાવિચારણા કરવામાં ઉપયોગી થવો જોઈએ તે થતો નથી. મહત્વનાં બિલો પૂરી ચર્ચા કર્યા વિના મિનિટોમાં પાસ કરી દેવાય છે. જે તથ્યો આખો દેશ જરા પણ શંકા વિના જાણે છે. તેને માત્ર કહ્યાગરી બહુમતીના

જોરે અસત્ય સાબિત કરાય છે. ચર્ચાનો સ્તર એટલો બધો નિમ્ન કક્ષાનો જોવા મળે છે કે આપણું (દેશનું) ભવિષ્ય અજોના હાથમાં છે કે વિશેષજોના હાથમાં તે સામાન્ય બુદ્ધિનો માણસ પણ જાણી શકે છે.

માત્ર સરકારી ક્ષેત્રમાં જ બધાં દૂષણો ભેગાં થયાં છે તેવું કહેવું નથી. જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં નીતિમત્તાની દ્રષ્ટિએ આપણે વધુ ને વધુ વામન થતા જઈએ છીએ. ધાર્મિકતાનો ઊભરો અને નીતિમત્તાની ઓટ – બંને એકસાથે આગળ વધી રહ્યાં છે, બલકે વધુ પડતો આ ધાર્મિક ઊભરો અફીણના નશાની માફક લોકોને જુસ્સો તો ચઢાવે છે, પણ પ્રજાના નૈતિક સ્તરને જરાય ઊંચો નથી કરી શકતો. અર્થલોલુપતા તથા સત્તાલોલુપતાની પ્રચંડ ભીસમાં આપણે સૌ પરસ્પરને ભીસી રહ્યાં છીએ. લગભગ પ્રત્યેક ધાર્મિક આયોજન કોઈ ને કોઈ રીતે નાના-મોટા ફંડફાળા માટે જ થતું હોય છે. આવા ફાળાઓના ઢગલા માટે પ્રજામાં ધાર્મિકતાનો ઊભરો લાવવો અનિવાર્ય છે. આવો ઊભરો ધર્મની ભવ્યતાનું બારોટી અફીમ પિવડાવીને જ લાવી શકાય. વધુ નહિ, માત્ર ૫-૧૦ દિવસ નશો રહે એટલે બસ. બોરડી ખંખેરાઈ જાય એટલે ઘણું થયું. ખંખેરાઈ ગયેલી બોરડીને ધાર્મિકતા મલી. હા, નીતિમત્તા તો બિચારી દૂર પડેલા જોડા આગળ ડૂસકાં ભરતી રહે. તેને મંચ સુધી પહોંચવા જ ન દીધી. કદાચ કરસનદાસ માણેકે એટલે જ કહ્યું હશે :

થેલી ખડિયા, ઝોળી, તિજોરી

સૌ ભરચક ભરાણાં,

કાળી મજૂરીના કરતલને બે ટંક પૂગ્યા ન દાણા –

તે દિન આંસુભીનાં રે હરિનાં

લોચનિયાં મેં દીઠાં!

નીતિમત્તા વિનાની ધાર્મિકતાથી હરિનાં લોચનિયાં આંસુ જ સારતાં હશે !

કદાચ એટલે જ આપણે દરિદ્ર છીએ, દુઃખી છીએ, જીવનના પ્રાણપ્રશ્નોને હલ ન કરી શકનારા છીએ. કુદરતી સંપત્તિથી ભરપૂર ભૂભાગ ઉપર વસીને પણ આપણે સમૃદ્ધ નથી થઈ શકતા, કારણ આપણે પોતે જ છીએ.

આરોગ્યની આવી

આકાશ

આકાશનો જ્ઞાનપૂર્વક ઉપયોગ આપણે ઓછામાં ઓછો કરીએ છીએ. તેનું જ્ઞાન પણ આપણને ઓછામાં ઓછું છે. આકાશ એટલે અવકાશ કહી શકાય. દિવસનાં વાદળાંનું આવરણ ન હોય ત્યારે આપણે ઊંચે નજર કરીએ તો અત્યંત સ્વચ્છ, સુંદર, આસમાની રંગનો ઘૂમટ જોઈએ છીએ. તેને આપણે આકાશ નામે જાણીએ છીએ. તેનું બીજું નામ જ આસમાન છે ના? એ ઘૂમટને છેડો જ નથી. એ જેટલું દૂર છે એટલું જ આપણી પાસે છે. આકાશથી આપણે ઘેરાયેલા ન હોઈએ તો ગૂંગળાઈને મરી જઈએ. જ્યાં કંઈ નથી ત્યાં આકાશ છે. એટલે આપણે જે દૂરદૂર આસમાની રંગ જોઈએ છીએ તે જ આકાશ છે એમ નથી. આકાશ તો આપણી અંદર પણ છે. પોલાણમાત્ર ને આપણે આકાશ નહીં કહી શકીએ. ખરું છે કે જે ખાલી દેખાય છે તે હવાથી ભરેલું છે. આપણે હવાને નથી જોઈ શકતાં એ ખરું, પણ હવાને રહેવાનું ઠેકાણું ક્યાં છે? એ આકાશમાં જ વિહાર કરે છે ના? એટલે આકાશ આપણને છોડી જ નથી શકતું. હવાને પંપ વતી ઘણે ભાગે ખેંચી શકાય, પણ આકાશને કોણ ખેંચી શકે? આકાશને ભરી મૂકીએ છીએ ખરા, પણ તે અનંત હોવાથી તેમાં ગમે તેટલા દેહો હોય તે બધા સમાઈ જાય.

એ આકાશની મદદ આપણે આરોગ્ય જાળવવા ને ખોયું હોય તે મેળવવા સારુ લેવાની છે. હવાની વધારેમાં વધારે જરૂર છે, તેથી તે સર્વવ્યાપક છે. પણ હવા બીજા પદાર્થોની સરખામણીમાં વ્યાપક છે, સ્વતંત્ર રીતે નહીં. ભૌતિકશાસ્ત્ર શીખવે છે કે, પૃથ્વીથી અમુક માઈલ પછી હવા નથી મળતી. એમ કહેવાય છે કે, પૃથ્વીના જીવો જેવા જીવ હવાના આવરણની બહાર હોઈ જ ન શકે. આ વાત બરોબર હોય ન હો, આપણે તો અહીં એટલું જ જાણવાનું છે કે, જેમ આકાશ અહીં છે તેમ મજકૂર આવરણની બહાર પણ

છે. એટલે સર્વવ્યાપક તો આકાશ છે. પછી ભલે શાસ્ત્રીઓ સિદ્ધ કરે કે એ આવરણની ઉપર ઈશ્વર નામનો પદાર્થ છે, અથવા બીજો કોઈ. તે પણ જેમાં વસે છે તે આકાશ છે. એટલે એમ કહી શકાય કે, જો ઈશ્વરનો ભેદ જાણી શકાય તો આકાશનો જણાય.

એવું મહાન તત્ત્વ છે તેનો અભ્યાસ ને ઉપયોગ જેટલે અંશે કરી શકીએ તેટલે અંશે આપણે વધારે આરોગ્ય ભોગવીએ.

પ્રથમ પાઠ તો એ છે કે, એ સુદૂર અને અદૂર તત્ત્વની વચ્ચે ને આપણી વચ્ચે કંઈ જ આવરણ ન આવવા દઈએ. એટલે કે, જો ઘરબાર વિના કે વસ્ત્રો વિના આપણે એ

અનંતની જોડે સંબંધ બાંધી શકીએ તો આપણાં શરીર, બુદ્ધિ અને આત્મા પૂર્ણ રીતે આરોગ્ય ભોગવે. આ આદર્શને ભલે આપણે ન પહોંચીએ, ભલે કરોડોમાં એક જ પહોંચતો હોય, છતાં એ આદર્શને જાણવો, સમજવો ને તેને આદર આપવો આવશ્યક છે અને જો તે આદર્શ હોય તો તે તેને જેટલે અંશે પહોંચાય તેટલે અંશે આપણે સુખ, શાંતિ ને સંતોષ ભોગવીશું. આ આદર્શને હું છેવટની હદ સુધી રજૂ કરી શકું તો મારે કહેવું જોઈએ કે, આપણે શરીરનો અંતરાય પણ ન જોઈએ. એટલે કે શરીર રહે કે જાય તેને વિશે આપણે તટસ્થ રહીએ. એમ મનને કેળવી શકીએ ને આપણા જ્ઞાન પ્રમાણે તેનો સદુપયોગ સેવા સારુ, ઈશ્વરને ઓળખવા સારુ, તેના જગતને જાણવા સારુ, તેની સાથે ઐક્ય સાધવા સારુ કરીએ.

આ વિચારશ્રેણી પ્રમાણે આપણે ઘરબાર, વસ્ત્રાદિના ઉપયોગમાં પુષ્કળ અવકાશ રાખીએ. કેટલાંક ઘરોમાં એટલું રાયરચીલું જોવામાં આવે છે કે મારા જેવો ગરીબ માણસ તેમાં ગૂંગળાઈ જાય, એ વસ્તુઓનો ઉપયોગ ન

સમજે. એને મન તો એ બધાં ધૂળ અને જંતુઓને એકઠાં કરવાનાં ભાજન જણાય. અહીં જે સ્થાનમાં હું વસું છું ત્યાં હું તો ખોવાઈ જ જાઉં છું. તેની ખુરશીઓ, કબાટો, મેજો, આરસીઓ મને ખાવા ધાય છે. તેની કીમતી જાજમો કેવળ ધૂળ એકઠી કરે છે. તે ઝીણા જંતુઓનું ઘર બની છે. એક વખત એક જાજમ ખંખેરવા કાઢી. એક માણસનું એ કામ ન હતું; છ સાત માણસો વળગ્યા. એમાંથી ઓછામાં ઓછી દસ રતલ ધૂળ તો નીકળી જ હશે. જ્યારે એ પાછી પોતાની જગ્યાએ આવી ત્યારે તેનો સ્પર્શ જ નવો લાગ્યો. હવે આ જાજમ હંમેશાં કઢાય નહીં, કાઢતાં તેની આવરદા ઘટે ને રોજની મહેનત વધે. આ તો મારો તાજો અનુભવ લખી ગયો. પણ મારા જીવનમાં તો આકાશની સાથે મેળ બાંધવા ખાતર મેં અનેક ઉપાધિઓને ઓછી કરી છે. ઘરની સાદાઈ, વસ્ત્રની સાદાઈ, રહેણીની સાદાઈ. એક શબ્દમાં ને આપણા વિષયને લગતી ભાષામાં કહીએ તો, મેં ઉત્તરોત્તર મોકળાશ વધારી, આકાશ સાથેનો સીધો સંબંધ વધાર્યો, અને એમ પણ કહી શકાય કે, જેમ એ સંબંધ વધતો ગયો

એમ મારું આરોગ્ય વધતું ગયું, મારી શાંતિ વધી, સંતોષ વધ્યો, ને ધનેચ્છા સાવ મોળી પડી. જેણે આકાશની સાથે સંબંધ બાંધ્યો છે તેને કંઈ નથી ને બધું છે. અંતમાં તો મનુષ્ય એટલાનો જ માલિક બને છે, જેટલાનો તે પ્રતિદિન ઉપયોગ કરી શકે છે ને તે પચાવી શકે છે, એટલે તેના ઉપયોગથી તે આગળ વધે છે. આમ બધાય કરે તો આ આકાશવ્યાપી જગતમાં બધાને સારું સ્થાન છે ને કોઈને સાંકડનો અનુભવ સરખો નહીં થાય.

તેથી મનુષ્યનું સૂવાનું સ્થાન આકાશની નીચે હોવું જોઈએ. ભીનાશ કે ટાઢથી બચવા પૂરતું ઢાંકણ ભલે રાખે, એક છત્રી જેવું ઢાંકણ વરસાદમાં ભલે હોય. બાકી બધો વખત તેની છત્રી અગણિત તારાઓથી જડેલું આકાશ જ હોય. જ્યારે આંખ ઊઘડે ત્યારે તે પ્રતિક્ષણ નવું દ્રશ્ય જોશે. તે જોતાં થાકશે નહીં છતાં તેની આંખ અંજાશે નહીં, શીતળતા ભોગવશે. તારાઓનો ભવ્ય સંઘ ફરતો જ દેખાશે. જે મનુષ્ય એઓની સાથે અનુસંધાન કરી સૂશે ને

તેઓને પોતાના હૃદયના સાક્ષી કરશે, તે કદી અપવિત્ર વિચારને સ્થાન નહીં આપે ને શાંત નિદ્રા લેશે.

પણ જેમ આપણી આસપાસ આકાશ છે તેમ જ આપણી અંદર છે. ચામડીમાં રહેલા એક એક છિદ્રમાં, બે છિદ્રોની વચ્ચે જ્યાં જગ્યા છે ત્યાં આકાશ છે. એ આકાશ - અવકાશને આપણે ભરી મૂકવાનો પ્રયત્ન પણ ન કરીએ. તેથી જો આપણે આપણો આહાર જેટલો જોઈએ તેટલો જ લઈએ તો શરીરમાં મોકળાશ રહ્યા કરે. આપણને હંમેશાં ખબર નથી હોતી કે ક્યારે વધારે અથવા અયોગ્ય ખવાઈ ગયું છે. તેથી અઠવાડિયે, પખવાડિયે કે સગવડ પડે તેમ અપવાસ કરીએ તો સમતોલતા, સમતા જળવી શકાય. પૂરા અપવાસ ન કરી શકે તે એક અથવા વધારે ટંકનું ખાવાનું છોડી દેશે તોપણ લાભ મેળવશે.

તેજ

જેમ આકાશાદિ તત્ત્વો વિના તેમ તેજ એટલે પ્રકાશ વિના પણ મનુષ્યનો નિર્વાહ નહીં થઈ શકે. પ્રકાશમાત્ર

સૂર્યની પાસેથી આવે છે. સૂર્ય ન હોય તો ન ગરમી હોય, ન પ્રકાશ હોય. આ પ્રકાશનો આપણે પૂરો ઉપયોગ નથી કરતા, તેથી પૂરું આરોગ્ય નથી ભોગવતા. જેમ આપણે પાણીમાં સ્નાન કરી સાફ થઈએ છીએ તેમ સૂર્યસ્નાન પણ કરી શકાય. નબળો માણસ, જેનું લોહી ઊડી ગયું છે, તે જો

સવારનો તડકો નગ્ન દશામાં લે, તો તેની ફિકાશ ને નબળાઈ જશે ને હોજરી મંદ હશે તો તે જાગ્રત થશે. આ સ્નાન સવારના, તાપ બહુ ન ચડ્યો હોય ત્યારે લેવાનું છે. જેને ઉઘાડે શરીરે સૂતાં કે બેસતાં ઠંડી લાગે તે જોઈતું કપડું ઓઢીને સૂએ, બેસે ને જેમ શરીર સહન કરે તેમ કપડું

ખસેડે. નગ્ન સ્થિતિમાં આંટા પણ મારી શકાય. કોઈ ન દેખે એવી જગ્યા શોધી ત્યાં આ ક્રિયા થઈ શકે. એવી સગવડ મેળવવા દૂર જવું પડે, ને તેટલો વખત ન હોય તો ગુઘ્ય ભાગો ઢાંકી શકાય એવી પાતળી લંગોટી પહેરીને સૂર્યસ્નાન લેવાય. આવા સૂર્યસ્નાનથી ઘણા માણસોને ફાયદો થયો છે. ક્ષયના રોગમાં એનો બહોળો ઉપયોગ થાય છે. સૂર્યસ્નાન કેવળ નૈસર્ગિક ઉપચારકોનો વિષય નથી રહ્યો. દાકતરોની દેખરેખ નીચે એવાં મકાનો બનાવવામાં આવ્યાં છે કે જેમાં સૂર્યનાં કિરણો કાયની રક્ષા નીચે ઠંડી હવામાં પણ મળી શકે.

કેટલીક વાર ગૂમડાં થયાં હોય તે રુઝાતાં જ નથી. તેને સૂર્યસ્નાન આપવાથી તે રુઝાયાં છે.

પરસેવો લાવવા સારું મેં દરદીઓને અગિયાર વાગ્યાના બળતા તાપમાં સુવાડ્યા છે ને તે પરસેવે રેબઝેબ થયા છે. આવા તાપમાં સુવાડવા સારું દરદીને માથે માટીનો પાટો

મૂકવો જોઈએ. તેની ઉપર કેળનાં કે બીજાં મોટાં પાંદડાં મુકાય કે જેથી માથું ઠંડું અને સુરક્ષિત રહે. માથે સખત તડકો ન લેવો જોઈએ.

વાયુ-હવા

જેમ ચાર તેમ આ પાંચમું તત્ત્વ પણ અત્યંત ઉપયોગી છે. જે પાંચ તત્ત્વનું પૂતળું બન્યું છે તેમાંના એકેય વિના મનુષ્ય નભી ન જ શકે. એટલે વાયુથી કોઈએ ડરવું ન જોઈએ. જ્યાં જઈએ ત્યાં ઘરોમાં વાયુ અને પ્રકાશને આપણે બંધ કરી આરોગ્યને જોખમમાં નાખીએ છીએ. ખરું જોતાં બચપણથી જ હવાનો ડર ન રાખતાં શીખ્યા હોઈએ તો શરીર હવાની આવજાથી ટેવાઈ જાય છે, ને શરદી સળેખમ આદિથી બચી જાય છે. હવાના પ્રકરણમાં આ વિષય ઉપર કહેવાઈ ગયું છે, એટલે અહીં વાયુ વિશે વધારે કહેવાપણું રહેતું નથી.

વુંદા મનજીવ
જાણીતા લેખિકા

તપેલીથી તકનીક સુધી

માટીના ચુલ્હામાં બનેલા રોટલાની મીઠી સુગંધ, કૂવામાંથી કાઢેલું મીઠું પાણી, આંગણમાં પડેલો ખાટલો, દરવાજા પર લાગેલી ખણ ખણ કરતી સાંકળ, પકડાપકડી રમતા - ખાટલાની આસપાસ દોડાદોડી કરતા અને ખી ખી હસતાં બાળકો, દૂરથી ગાયો-ભેંસોનો ભાંભરવાનો અવાજ - ખૂબ યાદ આવે છે - આવી વાત જ્યારે કરીએ તો આજકાલના કિશોરો, યુવાન-યુવતીઓ - અરે માત્ર યુવાનો જ કેમ? આવા જીવનથી વર્ષોથી શહેરમાં વસી ગયેલા 'મોડર્ન' સ્ત્રી-પુરુષોને પણ યાદ નહીં હોય.

ટેકનોલોજીએ આપણા જીવનમાં ધીરે ધીરે પગપેસારો કર્યો છે, જીવન સરળ થતું ગયું છે, મીઠાશ

મેળવવી અઘરી થઈ ગઈ છે. કે પછી જીવનને સરળ બનાવવા માટે આપણે જ તકનીકની પાછળ દોટ મૂકી દીધી છે. જાણે ઘરના ખૂણેખૂણામાં તકનીક પલાંઠી વાળીને બેસી ગઈ છે.

આજકાલ ઘરોમાં રાખેલી મોટા ભાગની વસ્તુઓનો આપણી ઉપર કંટ્રોલ થઈ ગયો છે કે પછી એમ કહીએ કે આપણે તેના કંટ્રોલમાં આવી ગયા છીએ. જે વસ્તુની માત્ર કલ્પના કરતા કે સપનામાં જોતાં તે હવે હકીકત બની રહી છે. થોડી વાતો તેના વિશે જાણીએ.

ઘરના પ્રવેશદ્વારથી શરૂઆત કરીએ, ઘરની સુરક્ષા કરવી એ પ્રાથમિકતાના દાયરામાં આવે છે માટે તેના માટે હવે કેમેરા લગાવવામાં આવે છે. માત્ર એક કેમેરા

મ ા > ા લગાવવાથી ઘરની બહાર ચાલતી બધી હરકત તમે અંદરબેઠાં જોઈ શકો છો.

આજકાલ એ ક એ વું

ડીવાઈસ આવ્યું છે જેના દ્વારા બટન દબતાં જ કે ઘરની બહાર કોઈની હરકત થતાં જ ડીવાઈસમાંથી કૂતરાનો ભસવાનો અવાજ આવવા લાગે છે. પછી તમારા ઘરમાં કૂતરો હોય કે નહોય. તમારા ઘરમાં આવનારા અજાણ્યા લોકો સતર્ક થઈ જશે. સુખની નિંદરમાં પોઢ્યાં હો અને બહાર બેલવાગે તો ઊઠીને બહાર જવાની જરૂર નથી, બેઠાં બેઠાં કેમેરા દ્વારા તમારા મોનિટરમાં દેખાતું પિક્ચર જોઈને તમે નક્કી કરી શકો છો કે તમારે દરવાજો ખોલવાનો છે કે નહીં.

ઘરમાં પ્રવેશ્યા પછી તરત જ ભોજન યાદ આવે, ખરું ને!? હવે તો રસોઈ બનાવવી ખૂબ સરળ બની ગઈ છે. એક પછી એક વસ્તુ લઈએ તો —

પહેલાં વોટર ફિલ્ટર ન હોવાના કારણે પાણીમાં ફટકડી નાખવી પડતી, પછી તેને મલમલના કપડાથી ગાળીને માટલાં અને રસોઈનું પાણી ભરાતું. હવે તો એક મશીન લાગી ગયું છે તેથી ચોખ્ખા પાણીની કોઈ ખોટ નથી રહેતી.

શાકભાજી સમારવાની હોય, લોટ બાંધવાનો હોય, ચટણી બનાવવી હોય કે દહીંમાંથી છાશ બનાવવાની હોય તો એ બધું કામ હવે એવું મિક્સર કરે છે જેના દ્વારા બધાં કામો થઈ શકે છે ચપટીમાં, તે છે તમારો ફાસ્ટ ફેન્ડ ‘ફૂડ પ્રોસેસર’. આટલું તો જોતજોતાંમાં થઈ જાય ઉપરાંત કોઈને સવારે જ્યૂસ પીવાનો શોખ ચડ્યો હોય તો તે પણ આંખના પલકારામાં પૂર્ણ થઈ જાય.

ચાલો શાક સમારી લીધું, લોટ બંધાઈ ગયો, ચટણી બની ગઈ, છાશ તૈયાર થઈ ગઈ હવે કૂકરમાં દાળ, ચોખા અને એક કંટેનરમાં શાકભાજી બાફવા મૂકી દો. બીજી બાજુ લોટના લુઆ પાડીને રોટી મેકરમાં ગરમ ગરમ રોટલી બનાવતાં જાઓ અને તેની ઉપર ઘી લગાવતાં જાઓ. કૂકરની ચિંતા નહીં કારણ કે તે ઓટોમેટિક છે એટલે કામ પૂરું થતાં જ વ્હીસલ વગાડી દેશે.

હવે કામ ક્યું બાકી રહ્યું? કપડાં ધોવાનાં બાકી? વાસણ માજવાનાં બાકી? ઘરની સફાઈ બાકી?

હવે જુઓ કમાલ. કપડાં તો નાખ્યાં વોશિંગ મશીનમાં, જ્યારે ધોવાઈ જશે એટલે મશીન ઓટોમેટિક બંધ થઈ જશે. જેટલાં વાસણ વપરાયાં છે તેને ડીશ વોશરમાં નાખ્યાં ને તમે કૂકર ખોલીને જોયું કે બધું બફાઈ ગયું છે તેને બે જગ્યાએ વધાર કરીને સીજવા મૂક્યું કે અહીં વાસણ પણ થઈ ગયાં. જોયો જાદુ?

અરે! ગેસ ખલાસ થઈ ગયો? તો ચિંતા કેમ કરો છો? ઈન્ડક્શન કાઢો અને તેની ઉપર વારા ફરતી દાળ, શાક મૂકી દો. જોતજોતામાં એ કામ પણ થઈ જશે.

વેક્યૂમ કલીનર કાઢો અને ફટાફટ ઘરની સફાઈ કરી દો. એક પણ ખૂણો તમારો ગંદો નહીં રહે. દરેક જગ્યા સાફ કરવા માટે જુદાં જુદાં એટેચમેન્ટ્સ હોય છે — પડદાથી લઈને ફર્શ અને બારીઓના ખાંચા, સોફા, પંખા, વેન્ટિલેટર્સ બધું જ એક જ હેન્ડિ મશીનથી સાફ થઈ જાય અને વાંકા વળવાનું કે હાથ ગંદા કરવાના કંઈ ઝંઝટ જ નહીં.

હાશ, બધું

કામ તો પતી ગયું, હવે ફીઝની વાત કરીએ. એક જ રવિવારે બજારમાંથી અઠવાડિયાનું શાક લઈ આવ્યાં, તેમાં આવેલાં આદું, મરચાંને કશ કરીને અઠવાડિયા સુધીનું તૈયાર કરી ફીઝમાં મૂકી દીધું, કોથમીર, ભાજી સમારીને જે શાક સમારેલું ખરાબ ન થાય

તેવું હોય તે સમારીને જેમ કે કોબીજ, ફલાવર, મૂળા, ગાજર, ફેન્યબીન વગેરે – ફીઝમાં મૂક્યું. ઉપરાંત કેળાં અને સફરજન જેવાં ફળો કાળાં ન પડે તેવાં હોય તે સમારીને ડબામાં ભરીને ફીઝમાં મૂકી દીધાં. એટલે અઠવાડિયા સુધી કોઈ ચિંતા નહીં.

દૂધ ગરમ કરીને ફીઝમાં મૂક્યું. રોજની મલાઈ નીકળે તે એક કંટેનરમાં ભરતાં રહેવું. દર અઠવાડિયે ભેગી થયેલી મલાઈમાંથી ઘી બની ગયું તે પણ મિક્સરમાં ફેરવીને માખણ બનાવ્યું અને માઈકોવેવમાં મૂકીને ઘી તૈયાર કર્યું.

જોયું! કેટલું સહેલું? કેટલું શુદ્ધ? બધું ફીઝમાં મૂકેલું, બહાર કાઢીને મૂકો એટલે સામાન્ય તાપમાન પર આવે પછી વઘારી નાખો.

હવે વાત કરીએ ખરીદીની. કોઈ વાર મહેમાન આવી જાય અને રેશન વધુ વપરાય ત્યારે કોઈ વસ્તુ ખૂટી જાય એવું

બને. આવા સમયે રસોડા ફીઝ પર કે કોઈ દીવાલ પર કે દરવાજાની પાછળ એક પેડ રાખો સાથે એક પેન રાખો. જ્યારે એવું લાગે કે આવતા મહિને આ સામાન લાવવાનો છે તો તે લખી રાખો. સમય આવે ત્યારે તે વસ્તુઓના લિસ્ટને ઓનલાઈન શોપિંગ લિસ્ટમાં એટેચ કરીને બધો સામાન ઓર્ડર કરી દો. ૧૨ કલાકમાં સામાન તમારા ઘરના આંગણે આવી જશે.

હાશ... સામાન પણ આવી ગયો. બધાં કામ પતી ગયાં. બાકી શું રહ્યું? હાલમાં તો સમય એવો છે જ્યારે બાળકો સ્કૂલે જતાં નથી. તેથી રોજે રોજ તેમને મૂકવા-

લેવા જવાનું કામ કરવું પડતું નથી. તો બીજ તરફ તેમને ઓનલાઈન શિક્ષણ ચાલુ થયું છે. તો એ કામ પતિદેવને સોંપી શકો છો કે બાળકો માત્ર ભણે જ છે અને બીજી કોઈ ચેનલ પ્રત્યે આકર્ષિત થતાં નથી કે કોઈ ગેમ વગેરે રમતાં નથી તે જુએ.

જ્યારે ઘરમાં પાર્ટી હોય, મહેમાન આવવાના હોય અને અનેક વાનગીઓ બની હોય ત્યારે હેલ્પિંગ હેન્ડ તો મળી જાય પરંતુ મહેમાનો હાજર હોય ત્યારે ગૃહિણી વારંવાર ભોજન ગરમ કરવા રસોડામાં જાય તે પણ યોગ્ય ન કહેવાય. તો લો તેનો તોડ પણ નીકળી ગયો છે. હવે હોટપોટ બજારમાં ઉપલબ્ધ છે. તેમાં કેટલાકમાં બે, ત્રણ કે ચાર ખાનાં હોય છે. દરેક કંટેનરમાં દાળ, શાક, કઠોળ — જે ગરમ રાખવાનું હોય તે મૂકી દો અને પ્લગ લગાવીને સ્વીચ ચલાવી દો. મહેમાનો જશે ત્યાં સુધી ભોજન ગરમ જ રહેશે.

કદાચ તમને ખબર નહીં હોય, હવે બ્લૂટૂથ કૂકર અને ફાઈંગ પેન મળે છે. તે માત્ર ભોજન બનાવીને મૂકી દે એવું નથી પરંતુ તેમને નવી રેસિપી બનાવવાનો આઈડિયા પણ આપે છે. દરેક રેસિપી માટે કેટલું તાપમાન રાખવું તે પણ દર્શાવે છે. આ રીતે બ્લૂટૂથ આપના લેપટોપ કે મોબાઈલ સાથે કનેક્ટેડ રહે છે. વ્યંજન બનતી વખતે જો તમે તમારા રસોડાથી દૂર હો તો ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. તમે જેવો તમારો આઈફોન કનેક્ટ કરશો એટલે ખબર પડી જશે કે ભોજન કેટલું રંધાયું છે. જો તમને એલર્ટ મળી જાય અને બંધ કરવું હોય તો દૂર બેઠાં બેઠાં જ તે બંધ પણ કરી શકો છો.

આખો દિવસ ખટતાં ખટતાં થાકીને લોથ થઈ ગયાં હો અને સવારે થોડી આળસ આવતી હોય ત્યારે મોબાઈલ પર જ તમારું પુશ બટન દબાવી દો. રસોડામાં મૂકેલું તમારું કોફી મેકર તમારી

પસંદગીની કોફી બનાવીને તૈયાર કરી દેશે. બસ, તે લેવા માટે તમારે ઊઠવું પડશે.

તમે કલ્પના કરો, તમે સોફા પર બેઠાં છો. સંધ્યાકાળ થવાની છે, ઘરમાં તમને એકદમ અંધારું થશે એવું લાગી રહ્યું છે. અને બધાં પોતપોતાના થમ્બમાર્કની મદદથી દરવાજો ખોલીને ઘરમાં આવી ગયાં છે. બધાંને ટીવી જોવું છે. તમારા હાથમાં કેટલાં રીમોટ હશે? એક રીમોટનું બટન દબાવશો એટલે ઘરની લાઈટો ચાલુ થઈ જશે. બીજા રીમોટનું એક બટન દબાવશો એટલે એસી ચાલુ થશે અને ત્રીજા રીમોટનું એક બટન દબાવશો એટલે ટીવી ચાલુ થઈ જશે. બસ, સોફા પર, જમીન પર, ખુરશી પર કે જ્યાં જગ્યા મળે ત્યાં પદારાની જેમ પડ્યાં રહો અને બધાં કામ રીમોટની મદદથી કરતાં રહો. રવિવારના દિવસે કોઈ ખાસ મૂવી જોવા માટે મહેમાનો આવે તો પણ કોઈ ચિંતા નહીં. તમારી મ્યુઝિક સિસ્ટમ અને મૂવી સિસ્ટમ ચાલુ કરી દો અને રસોડામાં જઈને ઝટપટ — ચપટીમાં બની જાય તેવાં વ્યંજનો બનાવીને મોટી ટ્રોલીમાં લઈ આવો. જેને જે ખાવું હશે તે સેલ્ફ સર્વિસ કરીને લઈ લેશે.

બેડરૂમમાં ટીવી જોતાં કે વાંચતાં ચાલુ કરેલી લાઈટ બંધ કરવી હોય તો હવે ઊભાં નહીં થવું પડે. સવારે ઊઠવા માટે અલાર્મ લગાવવું હોય તો પણ. બસ રીમોટ.

કદાચ તમે જાણતાં જ હશો. લંડનમાં એવી સિસ્ટમ છે

કે (ત્યાં વધુ કરીને બધાંનાં ઘરના દરવાજા અને બારીઓ બંધ જ રહે છે.) જો તમે ઘરમાં કોઈ એવી વસ્તુ બનાવતાં હો જેમાંથી થોડો પણ ધુમાડો નીકળે તો તરત સાઈરન વાગવા લાગે. જ્યાં સાઈરન વાગે કે તરત ફાયર બ્રિગેડના લોકો આવીને ઊભાં રહી જાય. છે ને જો રદાર સિસ્ટમ!!!

હવે ભારતમાં પણ એવું ઉપકરણ નીકળ્યું છે કે જો તમે

આયરન, હીટર બંધ કરવાનું ભૂલી ગયાં હો તો તે ઉપકરણ તેની જાતે જ બંધ થઈ જશે. તમારે તેને ઓન-ઓફ કરવાની ચિંતા કરવાની જરાય જરૂર નથી.

હવે ઓનલાઈન કેટલી બધી એવી ચેનલો ચાલુ થઈ ગઈ છે જેના દ્વારા વાર્તા, નવલકથા કે કવિતાઓ વાંચી શકાય છે. ઉપરાંત હમણાં જ એક વોટ્સએપ દ્વારા એક વસ્તુ નવી જાણવા મળી છે કે આપણો પ્રાચીન ગ્રંથ ભગવદ્ ગીતાનો એવો ગ્રંથ બહાર પડ્યો છે જેમાં ઈલેક્ટ્રોનિક સિસ્ટમ નાખવામાં આવી છે. તમને યાદ છે? એક મિકેનો જેવું એક રમકડું આવતું? જેમાં બે પીન હોય, એક પીન પ્રશ્ન પર મૂકો એટલે તેના જવાબ પર ઓટોમેટિક લાઈટ થતી અને તેનો સાચો જવાબ મળી જતો. આ ગીતાજીમાં એવું જ છે. તમે ૧૦મા અધ્યાયના

પાંચમા શ્લોક પર પીન મૂકો એટલે તેમાંથી તે શ્લોકનો ઓડિયો ચાલુ થઈ જાય. ત્યાર પછી પીન જેમ નીચે તેના વિશ્લેષણ પર ખસેડો એટલે તેનો ઓડિયો ચાલુ થાય. આમ તમારે ઉચ્ચારણની કે બીજી

કોઈ ઝંઝટ જ નહીં. જે વાંચવું હોય તે આંખથી નહીં પરંતુ કાનથી વાંચી શકો? ખરું નહીં!

અરે, સવારે ઊઠીને નહાવાનું કંઈ ભૂલી જવાય? જે કોઈ સમયમાં નહાવાનું આજસ કરતા હતા તેઓ હવે દોડી દોડીને નહાવા દોડે છે કારણ કે હવેના બાથરૂમો પણ હાઈટેક થવા લાગ્યા છે. બાથરૂમોમાં શાવર, ગીઝર, બાથટબ અને જાતભાતના ડિફ્યૂઝર દ્વારા ફેલાતી સુગંધિત હવા માણવા લોકો કલાકો બાથરૂમમાં વીતાવવા લાગ્યા છે. તમને જેટલું ગરમ પાણી જોઈતું હોય તેટલા તાપમાન પર સોય ફિક્સ કરી દો, સતત એ જ તાપમાનવાળું પાણી તમને નહાવાનું પૂરું થાય ત્યાં સુધી મળતું રહેશે. તે સાથે બાથરૂમમાં નહાતાં નહાતાં

પણ સંગીત માણી શકો એવી વ્યવસ્થા પણ કરાઈ છે. તમારા બ્લૂટૂથ સાથે કનેક્ટેડ સ્પીકર પણ લાગેલાં હોય છે જેથી જેવું સંગીત ગમે તેવું વગાડી અને માણી શકો છો. વળી જો બાથટબમાં રીલેક્સ થતાં હશો તો ત્યાં બેઠાં બેઠાં તમારા ફેસબુક અને ઈમેલ પણ ચેક કરી શકશો.

ઑફિસ જતી વખતે તમને ખબર પડી કે તમારી કારમાં કોઈ પ્રોબ્લેમ છે તો તમે તેની જાણકારી તમારા મોટર મિકેનિકને આપી દો અને ઓનલાઈન (મોબાઈલ દ્વારા જ) કેબ બુક કરી દો. તમે તમારી ઑફિસમાં સમયસર વગર ચિંતાએ પહોંચી જાઓ. તમારો મિકેનિક આવીને કાર રીપેર કરી દેશે. લઈ જવા જેવી લાગશે તો લઈ પણ જશે અને રીપેર થઈ ગઈ કે તરત આપી પણ જશે. તમારો ઈન્શ્યોરન્સ હશે તો તેનું કામ

તમારા મોટર મિકેનિકની દુકાન અને ઈન્શ્યોરન્સ એજન્સીની વચ્ચે જ પતી જશે. તમારે ફક્ત સાઈન કરવાની રહેશે.

આજે ઑફિસમાં જઈને મિટિંગ કરવાની છે. મિટિંગ અર્જન્ટ છે. બધાને

ઈન્ફોર્મ કરવાનું છે. તો ચિંતા શી વાતની છે? તમને કાગળ, પેન, સ્યાહીની જરૂર નહીં પડે, તે પહોંચાડવા ક્વરની જરૂર પણ નથી. બસ, ઈમેલ કે વોટ્સએપ મોકલી દો. બધાં સમયસર મિટિંગમાં હાજર થઈ જશે. વોટ્સએપ??? હા, કોઈના લગ્નમાં જવાનું હોય તો પણ તેનું આમંત્રણ વોટ્સએપ દ્વારા જ મળે છે. તમારે ટ્રિટિંગ્સ પણ તે જ રીતે મોકલવાં હોય તો મોકલી શકો છો. વળી તમે બીજા શહેરમાં જઈ શકો તેમ ન હો તો, ઓનલાઈન એવી એજન્સીમાં ફોન કરી દો કે આ જગ્યાએ આટલી ગિફ્ટ, કેક, ફૂલનો ગુચ્છો, ચોકલેટ કે અન્ય કોઈ વસ્તુ મોકલી આપજો તો તે પણ સમયસર પહોંચી જશે.

મિટિંગ અને લગ્ન પ્રસંગની શું વાત કરો છો? વિશ્વમાં કોરોનાએ તો બેસણાનું સ્ટેટસ પણ બદલી નાખ્યું છે. પેન્ડેમિકને લીધે ક્યાંય જવાય નહીં. એવા સમયે તમને મોબાઈલ પર માત્ર કોઈના મૃત્યુના સમાચાર મળે અને આગળ લખ્યું હોય કે સમયને જોતાં બેસણું રાખવામાં આવ્યું નથી. એટલે બધાં મોબાઈલ પર જ કોન્ડોલન્સના મેસેજ મોકલી આપે. ઓનલાઈન બેસણું આને કહેવાય!!!

જે કમ્પ્યુટરથી સારા એવા ફેમિલિયર હોય અને જલ્દી બધી નવી વસ્તુઓને એક્સપ્લોર કરી શકતાં હોય તેવાં દરેક લોકોએ તો આ પેન્ડેમિકનો ખૂબ લાભ લીધો. અનેક મિટિંગો ઝૂમ દ્વારા ચાલુ રહી. ઓફિસોના કામો ચાલુ રહ્યાં. અનેક કોર્સીસ ચાલુ રહ્યા, લોકો ભણતાં-ભણાવતાં રહ્યા.

ઘર માં કોઈ બીમાર થાય ને? તો પણ લોકો હવે ચિંતા કરતા નથી કારણ કે હવે તો અનેક ઓનલાઈન ચેનલો દ્વારા અનેક ડોક્ટરો અવેલેબલ થઈ રહ્યા છે.

હવે મારી જ વાત કરું. અનલોક-૧ના પહેલા દિવસે જ હું હાથ અને પગમાં દાઝી ગઈ. તેલ પડ્યું હોવાથી બળતરા સખત થતી હતી. ડોક્ટરને ફોન કર્યો તો તેમાંથી ટેપ વાગી કે જો ઈમર્જન્સી હોય તો આ વોટ્સએપ પર મેસેજ મૂકી દો. અથવા બીજા દિવસે ૧૨-૨માં વાત કરવી. ડોક્ટર હજુ ક્લિનિક પર જતા નહોતા પરંતુ વોટ્સએપ દ્વારા ફોટો મોકલી આપ્યો અને પૂછ્યું કે ફી કેટલી? સામેથી જવાબ આવ્યો કે કન્સલ્ટેશન ફી આ નંબર પર પે કરી દો એટલે તમને પ્રિસ્ક્રિપ્શન મોકલી આપીશ. જેવી ફી ગઈ કે અહીં પ્રિસ્ક્રિપ્શન આવી ગયું. દવાની દુકાનમાં એ જ પરચી ફોરવર્ડ કરી એટલે અડધો કલાકમાં દવાઓ મારે ઘેર હતી. હવે કહો, ટેકનોલોજી નહોત તો મારું શું થાત?

તમને એ પણ ખબર હશે કે તમારા કમ્પ્યુટરમાં કોઈ સમસ્યા આવે તો તે રીપેર કરવા માટે પણ ઓનલાઈન રીમોટ વ્યવસ્થા છે. એનિડેસ્ક કે ટાઈમવ્યૂઅર દ્વારા પોતાની ઓફિસમાં બેઠેલો કમ્પ્યુટર એક્સપર્ટ તમારા કમ્પ્યુટરનો કન્ટ્રોલ લઈ તમારા કમ્પ્યુટરને રીપેર કરી શકે છે.

પેન્ડેમિક દરમિયાન તો એક કિસ્સો એવો પણ જોવા મળ્યો કે જાન્યુઆરીમાં કેરલના છોકરા સાથે ઉત્તર પ્રદેશની છોકરીના લગ્ન નક્કી થયા હતા. એપ્રિલની તારીખ નિકળી હતી. એપ્રિલમાં તો કોરોના તેના પીક પર હતો. આવા સમયે લગ્ન કરવા જવાની કોઈ શક્યતા દેખાતી નહોતી. બંને પરિવારોએ વર્ચ્યુઅલ લગ્ન કરવાનું વિચાર્યું. મજાની વાત છે, વરરાજા વિધિ વખતે

જ્યારે મંગળસૂત્ર પહેરાવે તે સિમ્બોલિક રીતે વહુરાણીને તેની માતાએ એક લોકેટ પહેરાવ્યું એ રીતે લગ્ન વિધિ પૂર્ણ કરી. અને એવું નક્કી કર્યું કે જ્યારે સ્થિતિ સામાન્ય થશે ત્યારે એક

ભવ્ય રીસેપ્શન કરીશું.

હજુ પણ ટેકનોલોજી આપણને ક્યાં લઈ જશે તેની ખબર નથી પણ અત્યારે આ ટેકનોલોજીને આનંદથી માણવાનો સમય છે. આંખો, મગજ અને કાન ખુલ્લાં રાખવાં અને નવી નવી વાતો જાણતાં રહેવું એ જ સમયની માગ છે.

સરદારધામ મેગેઝિનના વાચકો જોગ

સરદારધામ ઈ મેગેઝિનના વાચકોએ
મેગેઝિન અંગેના પોતાના પ્રતિભાવો
magazine.sardardham@gmail.com
ઉપર મોકલવા વિનંતી.

ખાતેદાર ખેડૂત અકસ્માત વીમા યોજના

પ્રસ્તાવના :

- ગુજરાત સરકારે રાજ્યના ખાતેદાર ખેડૂતોને આકસ્મિક મૃત્યુ/કાયમી અપંગતાના કિસ્સામાં વીમા રક્ષણ આપવાની યોજના રદમી જાન્યુઆરી, ૧૯૯૬ના શુભ દિવસથી આરંભ કરેલ છે.
- આ યોજના ૧૦૦% રાજ્ય સરકાર પુરસ્કૃત યોજના છે. આ યોજનામાં રાજ્યના તમામ ખાતેદાર ખેડૂતો વતી રાજ્ય સરકારશ્રી દ્વારા અકસ્માત વીમા પ્રિમીયમની ચૂકવણી કરવામાં આવે છે. આ યોજના ગુજરાત સામુહિક જૂથ જનતા અકસ્માત વીમા યોજના હેઠળ તા.૦૧/૦૪/૨૦૦૮ થી વિમા નિયામકશ્રી, ગાંધીનગર મારફત અમલમાં છે.

ઉદ્દેશ :

- આ યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ખાતેદાર ખેડૂત, ખાતેદાર ખેડૂતના કોઈ પણ સંતાન (પુત્ર/પુત્રી) તેમજ ખાતેદાર ખેડૂતના પતિ / પત્નીનું અકસ્માતે મૃત્યુ થાય કે કાયમી અપંગતા આવે તો તેના વારસદારને આર્થિક સહાય આપવાનો છે.

સહાય કોને મળવાપાત્ર:

- વ્યક્તિગત કે સંયુક્ત નામે જમીન ધારણ કરનાર બધા જ ખાતેદાર ખેડૂતો, ખાતેદાર ખેડૂતના કોઈ પણ સંતાન (પુત્ર/પુત્રી) તેમજ ખાતેદાર ખેડૂતના પતિ/પત્નીનું અકસ્માતે મૃત્યુ કે કાયમી અપંગતાના કિસ્સામાં તેઓની ઉંમર ૫ થી ૭૦ વર્ષની હોય તેમને યોજનામાં લાભ મળવાપાત્ર છે.

મુખ્ય શરતો :

- મૃતક અથવા કાયમી અપંગ વ્યક્તિ પોતે ખાતેદાર ખેડૂત (વ્યક્તિગત કે સંયુક્ત નામે જમીન ધારણ કરેલી હોય) અથવા ખાતેદાર ખેડૂતના સંતાન (પુત્ર/પુત્રી) અથવા ખાતેદાર ખેડૂતના પતિ/પત્ની હોવા જોઈએ.
- મૃત્યુ અથવા કાયમી અપંગતા અકસ્માતના કારણે થયેલ હોય.
- આપઘાત કે કુદરતી મૃત્યુનો આ યોજનામાં સમાવેશ થતો નથી.
- મૃતક અથવા કાયમી અપંગ વ્યક્તિની ઉંમર ૫ થી ૭૦ વર્ષની હોવી જોઈએ.

- ૧૫૦ દિવસમાં સંબંધિત જિલ્લા ખેતીવાડી અધિકારીશ્રીની કચેરીમાં અરજી કરેલ હોવી જોઈએ.

સહાય ધોરણ :

- આ યોજના હેઠળ શરૂઆતમાં લાભાર્થીને રૂ. ૨૦,૦૦૦ આર્થિક સહાય ચુકવવામાં આવતી હતી, જેમાં સરકારશ્રી દ્વારા કમશ વધારો કરી વર્ષ ૨૦૦૨ થી તા.૧૩.૧૧.૨૦૧૮ પહેલાં સુધી અકસ્માતને કારણે મૃત્યુ કે કાયમી સંપૂર્ણ અપંગતા (૧૦૦% લેખે) થયેલ કિસ્સામાં મૃતકના વારસદારને રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- અને કોઈ પણ એક અંગ ગુમાવે તો કાયમી સંપૂર્ણ અપંગતા (૫૦% લેખે) રૂ. ૫૦,૦૦૦/- સહાય ચુકવવામાં આવે છે.
- કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગના તા:૧૩/૧૧/૨૦૧૮ ના સુધારા ઠરાવથી તા:૧૩/૧૧/૨૦૧૮ના રોજ કે ત્યાર બાદ અકસ્માતને કારણે મૃત્યુ કે કાયમી સંપૂર્ણ અપંગતાના કિસ્સામાં લાભાર્થીને મળવાપાત્ર વીમા સહાય :
  - અકસ્માતને કારણે મૃત્યુ કે કાયમી સંપૂર્ણ અપંગતાના કિસ્સામાં ૧૦૦% લેખે રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/-
  - અકસ્માતને કારણે બે આંખ/બે અંગ/હાથ અને પગ/એક આંખ અને એક અંગ ગુમાવવાના કિસ્સામાં ૧૦૦% લેખે રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/-
  - અકસ્માતને કારણે એક આંખ અથવા એક અંગ ગુમાવવાના કિસ્સામાં ૫૦% લેખે રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/-

યોજનામાં અકસ્માત વીમા સહાય મેળવવા

અરજી કોણ કરી શકે :

ખાતેદાર ખેડૂત / ખાતેદાર ખેડૂતના કોઈ પણ સંતાન (પુત્ર/પુત્રી) / ખાતેદાર ખેડૂતના પત્ની / પતિના અકસ્માતે મૃત્યુના કિસ્સામાં ખાતેદાર ખેડૂત અકસ્માત વીમા યોજનામાં સહાય મેળવવા તેમના (મૃતકના) વારસદારે અરજી કરવાની હોય છે. જ્યારે, અકસ્માતે કાયમી અપંગતાના કિસ્સામાં - અરજદારે પોતે અરજી કરવાની રહે છે.

વારસદાર તરીકે અરજી નીચે મુજબની વ્યક્તિઓ ક્રમાનુસાર કરી શકશે

અ. પતિ અથવા પત્ની : તેમની ગેરહયાતીમાં

બ. તેમના બાળક-પુત્ર/પુત્રી : તેમની ગેરહયાતીમાં

ક. તેમના માબાપ : તેમની ગેરહયાતીમાં

ડ. તેમના પૌત્ર/પૌત્રી : ઉક્ત અ, બ, કની ગેરહયાતીમાં

ઈ. લાભાર્થી ઉપર આધારિત અને તેમની સાથે રહેતા

અપરણિત અથવા વિધવા અથવા ત્યક્તા બહેન

ફ. ઉપરોક્ત કિસ્સા સિવાયના તથા વિવાદાસ્પદ કેસમાં સંબંધિત લાભાર્થીને લાગુ પડતા વારસાધારા હેઠળ જાહેર થયેલ વારસદારો.

ઉપરોક્ત કિસ્સામાં જો વારસદાર સગીર હોય તો તેમના નેચરલ ગાર્ડિયન /કાયદેસરના વાલીને વીમા રકમનું ચૂકવણું કરવાનું રહેશે. પણ તેઓએ ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ નીચે નિમણૂક થયેલ અદાલતનો હુકમ રજૂ કરવો.

યોજનાનો લાભ કેવી રીતે મળે તથા અરજી કઈ કચેરીમાં કરવી:

ખાતેદાર ખેડૂત અકસ્માત વીમા યોજનામાં સહાય મેળવવા માટે અરજદારે અકસ્માતે મૃત્યુ અથવા અપંગતા થયાની તારીખથી ૧૫૦ દિવસ સુધીમાં સંબંધિત જિલ્લાના જિલ્લા ખેતીવાડી અધિકારીશ્રીને અરજી કરવાની હોય છે.

અકસ્માતે મૃત્યુના કિસ્સામાં મૃતકના વારસદારે અને અકસ્માતે અપંગતાના કિસ્સામાં ખાતેદાર ખેડૂતે નિયત નમૂનામાં નીચે મુજબના સાધનિક કાગળો સહિતની અરજી કરવાની થાય.

દાવા અરજી સાથે જોડવાના જરૂરી દસ્તાવેજો યાદી:

- અકસ્માતે મૃત્યુ / કાયમી અપંગતા વીમા સહાય મેળવવા માટેની નિયત નમૂનાની અરજી પરિશિષ્ટ- ૧, ૨, ૩, ૩(છ), ૪ અને ૫
- ૭/૧૨, ૮-અ, ગામના નમૂના નં.૬ (હક્ક પત્રક) (મૃત્યુ તારીખ પછીના પ્રમાણિત ઉતારા)
- પી.એમ. રીપોર્ટ
- એફ.આઈ.આર, પંચનામા રીપોર્ટ, પોલીસ ઇફ્વેસ્ટ પંચનામુ અથવા કોર્ટ હુકમ
- મૃતકનું મરણનું પ્રમાણપત્ર, ઉંમરનો પુરાવો
- સબડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ એપ્રુવ કર્યા અંગેનો રીપોર્ટ
- કાયમી સંપૂર્ણ અપંગતાના કેસમાં મેડિકલ બોર્ડ/ સિવિલ સર્જનનું ફાઈનલ એસેસમેન્ટ દર્શાવતું પ્રમાણપત્ર તથા અપંગતા બતાવતો પોસ્ટકાર્ડ સાઈઝનો ફોટોગ્રાફ
- મૃતક અકસ્માત સમયે વાહન ચલાવતા હોય તો તેમનું વેલીડ ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ,

● પેઢીનામું

● વારસદારના કેસમાં અસલ પેઢીનામું (પતિ / પત્ની વારસદાર ના હોય તેવા કિસ્સામાં)

● વીમા નિયામકશ્રી દ્વારા માંગવામાં આવે તે

અરજીનું સ્ટેટસ જાણવા માટે:

ખાતેદાર ખેડૂત અકસ્માત વીમા યોજના અંતર્ગત જિલ્લા ખેતીવાડી અધિકારીશ્રીને અરજદારશ્રી તરફથી મળેલ અરજીઓ <https://gsjjavy.gujarat.gov.in/> પોર્ટલ પર ઓનલાઈન નોંધી વીમા નિયામકશ્રી, ગાંધીનગરને મોકલી આપવામાં આવે છે. આથી અરજદારશ્રી <https://gsjjavy.gujarat.gov.in/> પોર્ટલ પર Claim Statusમાંથી અરજદારના આધાર નંબર અથવા બેક એકાઉન્ટ નંબર દાખલ કરી તેમના દ્વારા કરેલ અરજી નું અદ્યતન સ્ટેટસ જાણી શકે છે.

યોજનામાં થયેલ નોંધપાત્ર સુધારાઓ :

- નાણાં વિભાગના તા.૨૫.૦૬.૨૦૦૭ના ઠરાવથી રાજ્યના જુદા જુદા વિભાગો દ્વારા ચાલતી જૂથ અકસ્માત વીમા યોજનાઓનું એકત્રીકરણ કરવામાં આવેલ, જેમાં ખાતેદાર ખેડૂત અકસ્માત વીમા યોજનાનો સમાવેશ થયેલ છે. તા.૦૧/૦૪/૨૦૦૮ થી વીમા નિયામકશ્રી, ગાંધીનગર મારફત યોજનાનો અમલ કરવામાં આવે છે. નાણાં વિભાગના તા.૨૫.૦૬.૨૦૦૭ના ઠરાવમાં સુધારાઓ કરી તા.૦૧.૦૪.૨૦૧૩ના રોજ સર્વગ્રાહી ઠરાવ બહાર પાડવામાં આવેલ છે.
- રાજ્ય સરકારશ્રી દ્વારા ખાતેદાર ખેડૂત અકસ્માત વીમા યોજનામાં તા.૦૧/૪/૨૦૧૨થી ખાતેદાર ખેડૂત ઉપરાંત ખાતેદાર ખેડૂતના પ્રથમ હયાત સંતાન (પુત્ર/પુત્રી)ને તથા તા.૦૧.૦૪.૨૦૧૬થી ખાતેદાર ખેડૂતના પતિ / પત્નીનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.
- કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગના તા.૧૩/૧૧/૨૦૧૮ના સુધારા ઠરાવથી ખાતેદાર ખેડૂત અકસ્માત વીમા યોજનામાં સહાય ધોરણમાં વધારો કરવા, ખાતેદાર ખેડૂતના પ્રથમ હયાત સંતાનને બદલે કોઈ પણ સંતાન (પુત્ર/પુત્રી)ને લાભ આપવા તેમજ અકસ્માતે મૃત્યુ કે કાયમી અપંગતાની તારીખ સુધીમાં મહેસૂલી રેકર્ડમાં પાકી નોંધ પ્રમાણિત થયેલ હોય તેવા તમામ ખાતેદાર ખેડૂતોનો આ યોજનામાં સમાવેશ કરવા ઠરાવવામાં આવેલ છે.

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ
સરદારધામ
વિશ્વ પાટીદાર સમાજ

મિશન-૨૦૨૬ અંતર્ગત

સમસ્ત પાટીદાર સમાજના ભાઈ-બહેનો માટે
મહેસૂલી, કાનૂની, સમાજસુરક્ષાને
સંલગ્ન પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે સરદારધામની
આગવી પહેલ (initiative)

સમસ્ત પાટીદાર સમાજના ખેડૂત મિત્રો, રીઅલ એસ્ટેટ સાથે સંકળાયેલ ડેવલપર્સ, વ્યાપારી/ઔદ્યોગિક મિત્રો તેમજ સમાજસુરક્ષાને લગતા પ્રશ્નો અંગે તમામ ભાઈ-બહેનોને જણાવવાનું કે મહેસૂલી, કાનૂની તેમજ સમાજસુરક્ષાને લગતા પ્રશ્નોના ઉકેલ અને જરૂરી માર્ગદર્શન અર્થે નિ:શુલ્ક માર્ગદર્શન કેન્દ્ર શરૂ કરેલ છે, જેમાં નિવૃત્ત આઈ.એ.એસ. અધિકારીઓ, મહેસૂલી વિભાગના અનુભવી નિવૃત્ત અધિકારીઓ, નિવૃત્ત આઈ.પી.એસ. અધિકારીઓ, પોલીસ વિભાગના નિવૃત્ત અધિકારીઓ, ગુજરાત હાઈકોર્ટના એડવોકેટ તેમજ કાયદાના તજજ્ઞોની સેવાઓ દ્વારા પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે સેવા આપવાનો નિર્ધાર કરેલ છે.

www.sardardham.org ઉપર ઉપલબ્ધ નિયત અરજી ફોર્મમાં અથવા સાદી અરજીમાં વિગતો દર્શાવી નીચેના સરનામે મોકલી આપવા વિનંતી. આપના પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે સંબંધિત ક્ષેત્રની ટીમ સમક્ષ આપને રૂબરૂ બોલાવવામાં આવશે, જેની સૌ સંબંધકર્તાએ નોંધ લેવા વિનંતી.

ગગજી સુતરિયા
પ્રમુખ સેવક

સી. એલ. મીના IAS (Retd)
ડાયરેક્ટર, સિવિલ સર્વિસ

એચ. એસ. પટેલ IAS (Retd)
સી. ઈ. ઓ.

ડી. જે. પટેલ IPS (Retd)
એડવાઈઝર – સમાજ સુરક્ષા

સરદારધામ

વૈષ્ણોદેવી સર્કલ, એસ.પી.રીંગ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧

www.sardardham.org • info.sardardham@gmail.com • 91 7575001428

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વિશ્વ પાટીદાર સમાજ

આપના વિચારો રજૂ કરવાની સુવર્ણ તક

નમસ્કાર અમારા આત્મીય પાટીદાર બંધુ-ભગિનીઓ,

સરદારધામ વિચારયાત્રામાં વધુ ને વધુ લોકો તન-મન-ધનથી જોડાય તેમજ લોકોને તેમના વિચારો રજૂ કરવાની તક મળે તેવા શુભ આશયથી 'સરદારધામ એક વિચાર ઇ-મેગેઝિન'માં નીચેના વિષયો પર અસરકારક, ઉપયોગી, મુદ્દાસર લેખ મંગાવવાનું મેગેઝિન કમિટી તરફથી નક્કી કરેલ છે. આવેલ લેખમાંથી કમિટી દ્વારા પસંદ કરાયેલ લેખ જે તે વ્યક્તિના નામ અને ફોટા સાથે મેગેઝિનમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવશે. લેખ મોકલવાની છેલ્લી તારીખ દરેક મહિનાની ૨૦ તારીખ રહેશે. ત્યારબાદ આવેલ લેખ જો પસંદ થશે તો આગામી અંકમાં પ્રકાશિત થશે.

આપનો લેખ magazine.sardardham@gmail.com પર Word ફોર્મેટમાં આપના નામ, નંબર, વિષય અને ફોટા સાથે મેઇલ કરવો.

લેખ માટેના વિષય નીચે મુજબ રહેશે.

- ૧) સ્ત્રીસશક્તિકરણ
- ૨) બિઝનેસ
- ૩) મોટીવેશનલ
- ૪) શિક્ષણ
- ૫) સરકારની આગામી યોજનાઓ
- ૬) ફેશન
- ૭) સક્સેસ સ્ટોરીઝ
- ૮) ભાવિ પડકારો
- ૯) તંદુરસ્તી
- ૧૦) પ્રવાસ
- ૧૧) પ્રશ્નોત્તરી - કાનુન / મહેસુલ / સમાજ / ખેતી / જનરલ
- ૧૨) પ્રાકૃતિક ખેતી (ઓર્ગેનિક ખેતી)
- ૧૩) સ્પોર્ટ્સ

મેગેઝિનમાં લેખ માટે કે અન્ય કોઈ માહિતી માટે
૯૮૭૯૯૪૯૬૭/ ૭૫૭૫૦૦૧૫૯૬ પર સંપર્ક કરવો.

સરદારધામ, વૈષ્ણોદેવી સર્કલ, એસ.પી.રીંગ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧

[/Sardardham1](https://www.facebook.com/Sardardham1) • [/sardardham_](https://www.youtube.com/channel/UCsardardham) • www.sardardham.org • info.sardardham@gmail.com

+91 7575001548 • [@sardardham_](https://www.twitter.com/sardardham_) • [Sardardham_Info](https://www.facebook.com/Sardardham_Info) • [/Sardardham](https://www.youtube.com/channel/UCsardardham)

સુવિચારો

- જુંદગીમાં સૌથી વધુ ખુશી એ કામ કરતી વખતે થાય છે, જેના માટે લોકો કહેતા હતા. “આ કામ તુ નહી કરી શકે”
- લોખંડનો સૌથી મોટો દુશ્મન એનો પોતાનો જ કાટ છે.
- આજસથી કટાઈ જવા કરતા મહેનતથી ઘસાઈ જવું વધુ સારું છે.
- સારા વિચાર માનવીને સજ્જન બનાવે છે.
- સફળતાનાં પાયામાં હંમેશા સંઘર્ષ જ હોય છે.
- સિદ્ધિની સીડી ચડવા માટે “સાહસ” એ પ્રથમ પગથિયું છે.
- ખરાબ અક્ષરો એ અધૂરી કેળવણીની નિશાની છે.
- સમય કરતા પણ સત્ય વધુ કિંમતી છે.
- દુર્જનની સોબતથી સદાચાર નાશ પામે છે.
- જેને હારવાનો ડર છે તેની હાર નક્કી છે.
- સફળતા મેળવવા ચિંતા નહિ ચિંતન કરીએ.
- લાગણી માપવાથી નહિ, આપવાની વધે છે.
- આ ક્ષણ માટે ખુશ થાઓ, કારણ કે આ ક્ષણ જ જીવન છે.
- પ્રબળ આત્મવિશ્વાસ જ મહાન કાર્યોનો જનક છે.
- ક્રોધ એ નિર્બળતાની નિશાની છે.
- ચંદ્ર અને ચંદન કરતા સજ્જનનો સંગ વિશેષ શિતળ હોય છે.
- સમયસર નહિ પરંતુ સમય પહેલા કાર્ય પૂર્ણ કરો.
- શત્રુ અને રોગની ઉપેક્ષા ન કરો.
- મૂર્ખ મિત્ર કરતા બુદ્ધિમાન શત્રુ સારો.
- મેઘ સમાન જળ નહિ અને આપ સમાન બળ નહિ.
- બધા યોગી ન થઈ શકો તો વાંધો નહિ, પરંતુ ઉપયોગી જરૂર બનીએ.
- તમારા શત્રુ કે હરિક્ષ્ણું સાંભળો, કારણ કે આપણા દોષોનો ખ્યાલ તેમને જ વધુ હોય છે.
- રૂપ કે કુળથી નહિ પરંતુ આપણા કર્મથી જ મહાન બની શકાય છે.
- હું પ્રથમ રહું તે સ્પર્ધા અને મારા હરિક્ષ્ણ પાછળ રહે તે ઈર્ષ્યા.
- કેળવણી એટલે માણસનો સમાજોપયોગી વિકાસ.
- સારા વિચાર રાખવા એ આંતરિક સુંદરતાની નિશાની છે.

સરદારધામ ભવનના ગૌરવવંતા ભામાશાસ્ત્રીઓ

શ્રી ગોવિંદભાઈ એલ. ધોળકિયા
શ્રી રામકૃષ્ણ એક્સપોર્ટ, સુરત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

મેઘમણી પરિવાર

(મેઘમણી ગ્રૂપ)
અમદાવાદ

શ્રી લલજીભાઈ ડી. ડાલિયા
(બાદશાહ) અવધ-અંજનિ ગ્રૂપ, સુરત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

સ્વ. શ્રી પોપટભાઈ એન. ડુંગરાણી
જયકન પાર્ક પ્રા. લિ., સુરત

CA વી.વી. પટેલ
યુ. આર. એનજી
અમદાવાદ

શ્રી જશવંત એ. પટેલ
શ્યામલ ડેવલપર્સ-અમદાવાદ
સિવિલ સર્વિસ સેન્ટરના નામકરણના દાતાશ્રી
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

સરદારધામના ગૌરવવંતા દાતાશ્રીઓ

શ્રી રણછોડભાઈ જોઈતારામ પટેલ
રણજીત બિલ્ડરના લિ. પરિવાર
(સરદાર સાહેબની પ્રતિમાના દાતાશ્રી)
અમદાવાદ
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી પારૂલભાઈ એલ. કાકડિયા
નિશાંત એન્ટરપ્રાઈઝ પ્રા. લી., વડોદરા
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી રમેશભાઈ એ. પટેલ
રમેશ પટેલ બિલ્ડર્સ પ્રા. લી., વડોદરા
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી વિપુલભાઈ વી. ગજેરા
નીલ પીગમેન્ટ પ્રા. લી., અંકલેશ્વર
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી ધૃત્યંતભાઈ આર. પટેલ
એસ્ટ્રલ સ્ટેટીક પ્રા. લિ. વડોદરા
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી પ્રભુલાલભાઈ એમ. ધોળુ
પી.સી. પટેલ ઈન્ફ્રા પ્રા. લી.
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી રમેશભાઈ કે. બલર
એરોસ્પેસ એન્જિનિયર
યુ.એસ.એ.
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી મુક્તલાલ વી. પટેલ
પટેલ બ્રધર્સ, યુ.એસ.એ.
ઓડિટોરિયમ હોલના દાતાશ્રી
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી લાલજીભાઈ ડી. પટેલ
ધર્મનંદન ડાયમંડ, સુરત
મલ્ટીપર્પંડ હોલના દાતાશ્રી
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી કાંતિભાઈ વી. ઉકાણી
ભૂમિ ડેવલપર્સ, અમદાવાદ
ડાઈનિંગ હોલના દાતાશ્રી
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

ડૉ. ચિતરંજનભાઈ એ. પટેલ
યુ.એસ.એ.
ઈન્ડિયા-બ્રેરીના દાતા

શ્રી માધવજીભાઈ ડી. માંગુકિયા
લેન્ડ માર્ક, સુરત
કન્યા છાત્રાલય વિંગના દાતાશ્રી

શ્રી દર્શનભાઈ એન. પટેલ
વિની કોસ્મેટીક્સ પ્રા. લી.
અમદાવાદ
મલ્ટીપર્પંડ હોલના દાતાશ્રી

સરદારધામના ગૌરવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી જ્યંતિભાઈ વી નારોલા
શ્રી રામ કિશા એક્સપોર્ટ પ્રા.લી.
સુરત

શ્રી જ્યંતિભાઈ એમ.પટેલ
મેઘમણી ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી નટુભાઈ એમ.પટેલ
મેઘમણી ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી રમેશભાઈ એમ.પટેલ
મેઘમણી ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી જ્યંતિભાઈ વી. બાબરિયા
અવધ-અંજનિ ગ્રુપ,
સુરત

શ્રી મનજીભાઈ પી. ડુંગરાણી
ગોપાલ બિલ્ડર્સ
સુરત

શ્રી મનજીભાઈ એન. ડુંગરાણી
ગોપાલ બિલ્ડર્સ
સુરત

શ્રીમતી સુધા જે. પટેલ
શ્યામલ ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

કુ. હેપી જે. પટેલ
શ્યામલ ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી તારકભાઈ એલ. કાકડિયા
લક્ષ્ય ગ્રુપ
વડોદરા

શ્રી છગનભાઈ એમ. ધોળુ
પી.સી. પટેલ ઈન્ફ્રા પ્રા. લી.
વડોદરા

શ્રી જગદીશભાઈ વી. ભુવા
પ્રોસેસો પ્લાસ્ટ પ્રા.લી.
અમદાવાદ

શ્રી ગોવિંદભાઈ એલ. કાકડિયા
શીતલ મેન્યુફેક્ચરીંગ પ્રા.લી.
મુંબઈ

શ્રી પ્રવિણભાઈ ઓ. ભાલોડિયા
ઓર્પેટ ગ્રુપ
મોરબી

શ્રી નેવિલભાઈ પી.ભાલોડિયા
ઓર્પેટ ગ્રુપ
મોરબી

શ્રી વનિતાબેન પી. ભાલોડિયા
અજંતા ગ્રુપ
મોરબી

શ્રી મનજીભાઈ એ. પટેલ
MLA-વઢવાણ, મેક્સન
ફાર્મા પ્રા.લી., સુરેન્દ્રનગર

શ્રી કનુભાઈ એમ. પટેલ
મોન્ટે કાર્લો લી.
અમદાવાદ

શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ પી. પટેલ
ફિલ્ડ માર્શલ
રાજકોટ

શ્રી વલ્લભભાઈ એસ. લખાણી
કિરણ જેમ્સ પ્રા.લી.
મુંબઈ

શ્રી દિપેશભાઈ પી. સુખડિયા
ભવ્ય કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી શશિનભાઈ વી.પટેલ
સદ્ભાવ એન્જી.લી.
અમદાવાદ

શ્રી વલ્લભભાઈ ડી. વઘારિયા
વી. ડી. ગ્લોબલ કં.
મુંબઈ

શ્રી અનિલભાઈ એન. દેવાણી
દેવાણી એન્ડ કંપની
અમદાવાદ

શ્રી કાંતિભાઈ એલ. ગઢિયા
સહજાનંદ ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી ગનશ્યામભાઈ એમ. સોજાના
સૂર્યમ, પ્રોજેક્ટસ પ્રા.લી.
અમદાવાદ

શ્રી દક્ષેશભાઈ એ. બોધરા
ગિસામ એન્ટરપ્રાઈઝ
સુરત

શ્રી જ્યંતિભાઈ ડી. પટેલ
વ્રજ ડેવલોપર્સ
ભાવનગર

શ્રી રાજેશભાઈ એમ. કાકડિયા
એચ.ઓ.એકં.
અમદાવાદ

શ્રી મનહરભાઈ એમ. કાકડિયા
બ્લેઝિંગ ઈન્ફ્રા ડેવલોપર્સ
સુરત

શ્રી કાંતિભાઈ એન.પટેલ-(રામ)
અમદાવાદ

શ્રી દિયાળભાઈ કે. વઘારિયા
કપુ જેમ્સ
મુંબઈ

શ્રી અજયભાઈ ડી. શ્રીધર
શ્રીધર કન્સ્ટ્રક્શન
અમદાવાદ

શ્રીમતી પલ્લવીબેન એ. શ્રીધર
અમદાવાદ

શ્રી સંજયભાઈ કે. સાવલિયા
સાવલિયા બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કે. આઈ. પટેલ
એરિસ ઓર્ગેનીક પ્રા.લી.
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી શરદભાઈ જી. પટેલ
વર્ણીરાજ બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી કિશોરભાઈ બી. વિરાણી
કાર્પ ઈમ્પ્રોક્ષ
સુરત

શ્રીમતી સ્મિતાબેન એચ. અમીન
પુણે

શ્રી મૌલેષભાઈ ડી. ઉકાણી
બાન લેબ્સ લી.
રાજકોટ

શ્રી સવજીભાઈ ડી. યોજાણીયા
હરિકિશ્ના એક્સપોર્ટ પ્રા.લી.
સુરત

શ્રી નીતિન ભાઈ આર. પટેલ
ગાય છાપ બેસન
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ ડી. તેજાણી
તેજાણી એન્ટરપ્રાઈઝ
સુરત

શ્રી આનંદભાઈ એ. પટેલ
એપોલો ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી મનજીભાઈ પી. પટેલ
તામિ એક્સપોર્ટ
મુંબઈ

ડૉ. દશરથભાઈ વી. પટેલ
ગુજરાત મલ્ટીગેસ બેઝ
કેમિકલ્સ પ્રા.લિ., મહેસાણા

શ્રી જયસુખભાઈ ઓ. પટેલ
ઝોરેવા ગ્રૂપ
મોરબી

શ્રી એન. કે. પટેલ
સન બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી પી. એસ. પટેલ
પી. એસ. પી. પ્રોજેક્ટ લી.
અમદાવાદ

શ્રી દશરથભાઈ એમ. પટેલ
સમર્થ ગ્રાયમંડ
વિસનગર

શ્રી હંસરાજભાઈ એ. ગોંડલિયા
અલિન્દ્રા ગ્રૂપ
સુરત

શ્રી રણછોડભાઈ કે. દેગોષ્ઠી
રત્નલા એક્સપોર્ટ પ્રા.લી.
નવસારી

શ્રી ભુપતભાઈ પી. રામોલિયા
ધનવીન પીગમેન્ટ્સ પ્રા. લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી કેશવભાઈ એચ. ગોટી
ગ્લો સ્ટાર
સુરત

શ્રી ચિંતનકુમાર કે. ગોટી
ગ્લો સ્ટાર
સુરત

શ્રી હરેશભાઈ ડી. મોરડિયા
મહાદેવ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી ગણપતભાઈ આઈ. પટેલ
ગણપત યુનિવર્સિટી
યુ.એસ.એ.

શ્રીમતી મંજુલાબેન જી. પટેલ
ગણપત યુનિવર્સિટી
યુ.એસ.એ.

શ્રી પ્રમુખભાઈ ડી. પટેલ
શ્રીરંગ કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી કરશનભાઈ જી. પટેલ
આર. કે. સિન્થેસીસ લી.
અમદાવાદ

શ્રી કંચનભાઈ બી. પટેલ
કે. બી. જ્વેલર્સ
અમદાવાદ

શ્રી જીવરાજભાઈ એસ. ગાબાણી
મીરા જેમ્સ
સુરત

શ્રી કિશોરભાઈ વી. વિરમગામા
આયર્ન ટ્રાયબેન્ડ
અમદાવાદ

શ્રી રમેશભાઈ બી. મેશિયા
કર્ણાવતી ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી પ્રવિણભાઈ એચ. લખાણી
યોગી ઈન્ટરમિડિયેટ્સ પ્રા.લી.
અમદાવાદ

ડૉ. કિરણભાઈ સી. પટેલ
યુ.એસ.એ. ફ્લોરિડા

શ્રીમતી પલ્લવીબેન કે. પટેલ
યુ.એસ.એ. ફ્લોરિડા

શ્રી બી. કે. પટેલ
ડાયનેમિક કલરીંગ લીવર્સ
અમદાવાદ

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ એમ. પટેલ
અખુંજા ઈન્ટરમીડિયેટ્સ
કડી

શ્રી આશિષભાઈ એ. પટેલ
અવની સીડ્સ લી.
અમદાવાદ

શ્રી અંબાલાલ એમ. પટેલ
અવની સીડ્સ લી.
અમદાવાદ

શ્રી રવજીભાઈ પી. વસાણી
વસાણી ગ્રૂપ
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી દિલીપભાઈ પી. પટેલ
રાજા ઈન્સ્ટીટ્યુટ
કડી

શ્રી બાબુભાઈ એલ. નારોલા
નારોલા જેમ્સ
સુરત

શ્રી જીવણભાઈ જી. ગોવાણી
શુભજીવન બિલ્ડર્સ પ્રા.લિ.,
મુંબઈ

શ્રી ભરતભાઈ એચ. રાઠોડિયા
એચ.ઓ. એફ. ફર્નિચર
અમદાવાદ

શ્રી લલિતભાઈ કે. પટેલ
મેઘમણી ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી કિરણભાઈ એમ. પટેલ
મેઘમણી ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી સુરેશભાઈ ડી. પટેલ
સૂર્યા ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી રિતેષભાઈ એમ. શેટા
અમૃત જેમ્સ
મુંબઈ

શ્રી ગોવિંદભાઈ જી. વરમોરા
સનસાઈન ટાઈલ્સ પ્રા.લી.
મોરબી

શ્રી જીનેન્દ્રભાઈ એમ. પટેલ
કે. પટેલ કેમો ફાર્મા પ્રા. લી.
મુંબઈ

શ્રી પ્રશાંતભાઈ વી. વાંછાણી
મે.સ્વીસ પેક.પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી શેવેષભાઈ પી. લુખી
જે. કે. સ્ટાર
મુંબઈ

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ એમ. શંકર
શિવમ એક્ષાપોર્ટ
મુંબઈ

શ્રી ધીરુભાઈ જે. બાબરિયા
યુ.એસ.એ.

શ્રી પ્રકાશભાઈ પી. વરમોરા
વરમોરા ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ પી. અણદાણી
અંકિતા કન્સ્ટ્રક્શન
અમદાવાદ

શ્રી દિલીપભાઈ ડી. કોઠિયા
પ્રમુખ શ્રી કોઠિયા હોસ્પિટલ
અમદાવાદ

શ્રી મનસુખભાઈ એન. દેવાણી
શાંતિ કન્સ્ટ્રક્શન
જામનગર

ડૉ. ત્રિભુવનભાઈ એન. પટેલ
કન્સલ્ટન્ટ સર્જન એન્ડ
ગેસ્ટ્રોલોજિસ્ટ, અમદાવાદ

શ્રી દિનેશભાઈ બી. પટેલ
(દિનુમામા) (EX.MLA-વાદરા)
નિવિક ઈન્સ્ટીટ્યુટ પ્રા.લિ.
વડોદરા

શ્રી મંગળભાઈ જી. પટેલ
મુંબઈ

શ્રી નારણભાઈ જી. પટેલ
મુંબઈ

શ્રી ભરતભાઈ આર. મોહપરા
યુ.એસ.એ.

ડૉ. રાજ પટેલ
યુ.એસ.એ.

શ્રી વલ્લભભાઈ જી. કાકડિયા
એમ.એલ.એ.
ઠક્કરબાપાનગર અમદાવાદ

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ સી. બોરડ
બોરડ કન્સ્ટ્રક્શન પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી સુરેન્દ્રભાઈ એમ. પટેલ
પૂર્વ અધ્યક્ષ ઓગ્રા એન્ડ પૂર્વ સંસદ સભ્યશ્રી
અમદાવાદ

શ્રી વસંતભાઈ એસ. પટેલ
સરદાર પટેલ વિદ્યાલય
સુરેન્દ્રનગર

શ્રી સુરેશભાઈ આર. પટેલ
શાયોના લેન્ડ કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી બાબુલાલ એ. સાવલિયા
યુ.એસ.એ.

શ્રી રાજેશભાઈ બી. બાંભરોલિયા
શરણ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી નિમિષભાઈ કે. પટેલ
એન. કે. પ્રોટીન્સ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી કાનજીભાઈ કે. પટેલ
નિશ્રીન ટ્રેડિંગ એન્ડ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ પ્રા. લી.
મુંબઈ

શ્રી પરેશભાઈ એન. પટેલ
શ્રી પુષ્કર કન્સ્ટ્રક્શન કંપની,
અમદાવાદ

શ્રીમતી મોનાબેન એન. પટેલ
વાઈઝમેન ગ્રૂપ, અમદાવાદ

શ્રી ભરતભાઈ એમ. ભગત
યુ.એસ.એ.

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી પ્રકાશભાઈ એમ. ભગત
યુ.એસ.એ.

શ્રી હિતેન્દ્રભાઈ એમ. ભગત
યુ.એસ.એ.

શ્રી બિપીનભાઈ વી. ડેસદડિયા
સંજય કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
રાજકોટ

શ્રી વિનુભાઈ એમ. ગોબરિયા
મહર્ષિ લેબોરેટરી પ્રા. લી.
પાનોલી, અંકલેશ્વર

શ્રી પ્રહ્લાભાઈ જી. સુતરિયા
હીરાકો ઈન્ડિયા પ્રા.લિ.
મુંબઈ

શ્રી જીવરાજભાઈ કે. સુતરિયા
મિરામ્બિકા એન્જિનિયર્સ
સુરત

શ્રીમતી કાશીબેન બી. સુતરિયા
સુરત

શ્રીમતી રસીલાબેન બી. સુતરિયા
લક્ષ્મી કાઈ
બેલ્જયમ

શ્રી જગદીશભાઈ ડી. સુતરિયા
યુ.એસ.એ.

સ્વ.શ્રી નાગજીભાઈ જે. સુતરિયા
યુ.એસ.એ.

શ્રી બીખાભાઈ એન. સુતરિયા
સુરત

શ્રી ગોપેશભાઈ જી. સુતરિયા
સુતરિયા ડેવલોપર્સ,
અમદાવાદ

શ્રીમતી ચંસંતબેન જી. સુતરિયા
અમદાવાદ

ગગજીભાઈ સુતરિયા
પ્રમુખ સેવક-સરદારધામ
અમદાવાદ

માન. શ્રી નીતિનભાઈ આર. પટેલ
નાયબ મુખ્યમંત્રીશ્રી - ગુજ. રાજ્ય
અમદાવાદ

શ્રી સૌરભભાઈ વાય. પટેલ
Ex. એમ. એલ. એ., ગુજરાત રાજ્ય
ગાંધીનગર

શ્રી હસમુખભાઈ વી. કોઠિયા
વાસુ બિલ્ડર્સ, અંકલેશ્વર

શ્રી આલાપભાઈ એસ. પટેલ
પોપ્યુલર બિલ્ડર પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી કનુભાઈ એસ. પટેલ
વોલવેમ્પ ટ્રાન્સફોર્મર લિ.
વડોદરા

શ્રી ગુણવંતભાઈ બી. સોજીરા
એવલોન ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી રુપેશભાઈ બી. શિરોયા
ધરતીધાન એનાઈટ્સ પ્રા. લી.
મુંબઈ

શ્રી રાકેશભાઈ એચ. દુધાત
શ્રી હરિ ગ્રૂપ
આફ્રિકા

શ્રી કમલેશભાઈ સી. પટેલ
વેસ્ટ કોસ્ટ કામા વર્કર્સ લી.
અમદાવાદ

શ્રી કાંતિભાઈ એમ. ભાવાણી
સિદ્ધિ ગ્રૂપ
મુંબઈ

શ્રી કિરીટભાઈ એમ. ભાવાણી
સિદ્ધિ ગ્રૂપ
મુંબઈ

સ્વ.શ્રી રોહિતભાઈ જે. પટેલ
EX. એમ. એલ. એ. -મેગનેટ ઈન્ડોક્શન પ્રા. લિ.
આણંદ

શ્રી વીરજીભાઈ ડી. સુખડિયા
ઓમ ઓર્ગેનાઈઝેશન
અમદાવાદ

શ્રી નવીનચંદ્ર એસ. ધોળુ
દુર્ગા કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
વડોદરા

શ્રી શાંતિલાલ એસ. ધોળુ
દુર્ગા કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
વડોદરા

શ્રી આનંદભાઈ આર્. પટેલ
મેઘમણી ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી સુરેશભાઈ ડી. પટેલ
તેજસ પોલિપેક પ્રા. લી.
વડોદરા

શ્રી અખજીભાઈ કે. ધોળુ
મહાલક્ષ્મી ઈન્ડા પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી અતિતભાઈ એમ. પટેલ
મારૂતિ બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી ભુવેન્દ્રભાઈ આર. ધોળુ
એમ. એલ. એ.
ઘાટલોડિયા, અમદાવાદ

શ્રી જયંતિભાઈ એસ. પટેલ
શ્રીરંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રા. લિ.
અમદાવાદ

શ્રી કાળુભાઈ એમ. જાલાવાડિયા
રાજશ્રી ગ્રૂપ
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી બાબુભાઈ જે. પટેલ
એમ.એલ.એ., ટ્રસ્ટી
અમદાવાદ

શ્રી મનુભાઈ એન. જીયાણી
શ્રી હરિ ઈમ્પેક્ષ
મુંબઈ

શ્રી કંદર્પભાઈ કે. અમીન
આચિંત ઓર્ગનાસીસ લી.
અમદાવાદ

શ્રી પરેશભાઈ એમ. ગજેરા
શિવમ ડેવલોપર્સ એન્ડ કંસ્ટ્રક્શન
ગુજરાત પ્રેસિડન્ટ, રાજકોટ

શ્રી ભરતભાઈ કે. બોધરા
ધ્રુવ કોન્ટ્રાક્ટ પ્રોસેસિંગ પ્રા. લી.
જસદણ

શ્રી નંદલાલભાઈ એલ. માંગલિયા
મે. નંદલાલ એલ. માંગલિયા
રાજકોટ

શ્રી શેખરભાઈ જી. પટેલ
ગણેશ હાઉસિંગ લી.
અમદાવાદ

શ્રી મયંકભાઈ એસ. પટેલ
વડોદરા

શ્રી હરેશભાઈ ડી. પરવાડિયા
સુરત

શ્રી મનસુખભાઈ એમ. કમોપરા
રૂદ્ર ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી મનહરભાઈ જે. સાંચપરા
યુરો કુડ્ડસ
સુરત

શ્રી રમેશભાઈ પાટીદાર
(બહેરીનવાળા) સન હોટેલ
એન્ડ રિસોર્ટ, રાજસ્થાન

શ્રી નિવેકભાઈ પી. પટેલ
આયર્ન ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કિરીટભાઈ ડી. પટેલ
બરોડા બુશીંગ એન્ડ ઈન્સ્યુલેટર્સ
એલ.એલ.પી., વડોદરા

શ્રી ભુપતભાઈ કે. ભાયાણી
એમ. એમ. યાનંસ પ્રા. લી.
જસદણ

શ્રી કમલેશભાઈ કે. ગોડલિયા
તક્ષશિલા ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી જીતુભાઈ એસ. વાઘાણી
એમ.એલ.એ.
ભાવનગર

શ્રી પ્રવિણભાઈ બી. રાબડિયા
શ્રીનોવેટ ઓર્ગેનીક પ્રા. લી.
પાદરા, વડોદરા

શ્રી પ્રવિણભાઈ એસ. પટેલ
આદર્શ એન્ટરપ્રાઇઝ
વડોદરા

શ્રી દિનેશભાઈ બી. પેથાણી
(બાપુનગર વોર્ડ કોર્પોરેટર)
દેવમ ડેવલોપર્સ, અમદાવાદ

શ્રી ભૂપેશભાઈ એસ. પટેલ
મધરલેન્ડ ઈન્ટીગ્રેટેડ
અમદાવાદ

શ્રી અશોકભાઈ ડી. બાબરિયા
ડી-બી ફિલ્મ પ્રા.લિ.,
વડોદરા

શ્રી યતુરભાઈ એન. કથીરીયા
યુ.એસ.એ.

શ્રી અરવિંદભાઈ એ. દોમડિયા
કૃષાલ કન્સ્ટ્રક્શન પ્રા. લી.
રાજકોટ

શ્રી આશિષભાઈ કે. પટેલ
આસ્થા બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કમલેશભાઈ પટેલ
અંબિકા ટ્રેડર્સ
વડોદરા

શ્રી ગોપાલભાઈ ડી. પટેલ
મયંક બ્રાસરી પ્રા. લી. - જામનગર એવમ્
પ્રમુખશ્રી કાલાવાડ અકબરી કન્યા છાત્રાલય
જામનગર

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ પી. હિરપરા
અમદાવાદ

શ્રી યતુરભાઈ આર. ચોડવડિયા
પુષ્કર ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી જગદીશભાઈ ડી. સંવાણી
બાબરીયા ઈસ્ટીટ્યુટ ઓફ
ટેકનોલોજી, વડોદરા

શ્રી જગદીશભાઈ બી. પટેલ
પ્રેસીડન્ટ, રાજપથ કલબ
અમદાવાદ

ડૉ. જગદીશભાઈ સખિયા
સખીયા સ્કીન કલીનીક
સુરત

શ્રી ત્રિકમભાઈ જે. પટેલ
પ્રેસીડન્ટ - ઈન્ડિયા
અમદાવાદ

શ્રી દિલીપભાઈ બી. પટેલ
કાવ્યરત ગ્રૂપ
ગાંધીનગર

શ્રી વીરુભાઈ પી. ઉકાણી
શિવમ્ એન્ટરપ્રાઇઝ
સુરત

શ્રી નાનુભાઈ કે.સાવલિયા
સુખવીલા ડેવલપર્સ
સુરત

સરદારધામના ગૌરવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી નારાયણભાઈ વી. પટેલ
પૂર્વ ચેરમેન સરદાર
સરોવર/ગુડા, વડોદરા

શ્રી નિરવભાઈ ડી. ખૂટ
પુષ્પ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી બાબુભાઈ એન. પટેલ
સરસ્વતી રાઈસ મિલ
અમદાવાદ

શ્રી ભગીરથભાઈ એમ. બાલધા
સુરત

શ્રી ભીખુભાઈ પી. વીરાણી
બાલાજી વેકસ ગ્રૂપ
રાજકોટ

શ્રી માણેકભાઈ એસ. લાકિયા
બી. માણેક એક્સપોર્ટ
સુરત

શ્રી મિતેષભાઈ આર. પટેલ
સંસદસભ્ય
આણંદ

શ્રી મુકેશભાઈ પટેલ,
સિધ્ધિ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી રમેશભાઈ વી. ટીલારા
અવધ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર
રાજકોટ

શ્રી રવજીભાઈ જી. કથિરિયા
ભૂમિ ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી રાજેશભાઈ એ. પટેલ
વડોદરા

ડૉ. વિકલભાઈ ધુડુક
યુ.એસ.એ.

શ્રીમતી રંજનબેન વી. ધુડુક
યુ.એસ.એ.

શ્રી વલ્લભભાઈ પી. કાહોદરીયા
સાગર બિલ્ડર પ્રા. લિ.
સુરત

શ્રી વિરેન્દ્રભાઈ એ. પટેલ
વી. પોપ્યુલર ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી શંકરભાઈ પટેલ
વાઈટ-ઓ-કેમ
અમદાવાદ

શ્રીમતિ વર્ષાબેન એસ. પટેલ
વાઈટ-ઓ-કેમ
અમદાવાદ

શ્રી વિશ્રામભાઈ જે. પટેલ (વરસાણી)
વિજય કન્સ્ટ્રક્શન
Seychelles - આફ્રિકા

શ્રી શ્રીકાંતભાઈ સિતાપરા
રૂવુરાજ કેઆન્સીસ
વડોદરા

શ્રી સંજયભાઈ વી. પટેલ
આત્મીય ગ્રૂપ
વડોદરા

શ્રી સતિષભાઈ એમ. પટેલ
માજી ધારાસભ્ય
(કરજીણ) વડોદરા

શ્રી હિંમતભાઈ આર. કોલરિયા
પુષ્ક ગારમેન્ટ પાર્ક
અમદાવાદ

શ્રી જગદીશભાઈ બી. સાકરિયા
સેક્ટરી-સૌરાષ્ટ્ર લેઉઆ પટેલ
સમાજ, મણીનગર, અમદાવાદ

શ્રી જાદવભાઈ આર. મોણપરા
યુ.એસ.એ.

શ્રી કૌશલભાઈ પટેલ (MD)
આર્યન ઈન્ફા પ્રા.લિ.
અમદાવાદ

શ્રી ધનજીભાઈ જે. રાખોલિયા
મિનાબી ડાયમંડ
સુરત

શ્રી હરિભાઈ બી. પીપળિયા
સેજલ ક્રેશન
અમદાવાદ

શ્રી મગનભાઈ કે. રાખોલિયા
શિવ ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી જસ્મતભાઈ એન. વીડિયા
સુરત

શ્રી માવજીભાઈ પી. સવાણી
એલ. પી. સવાણી ગ્રૂપ
સુરત

શ્રી મનીષભાઈ પી. જીવાણી
આનંદ ઈન્ટરનેશનલ
મુંબઈ

શ્રી ધનજીભાઈ એલ. કળવિયા
સુરત

શ્રી ગોરખભાઈ આર. આસોદરીયા
MD - રઘુવીર ડેવલોપર્સ
સુરત

શ્રી ચંદુભાઈ જે. કોરાટ
MD - રઘુવીર ડેવલોપર્સ
સુરત

શ્રી જશુભાઈ બી. પટેલ
લેન્ડ ડેવલોપર્સ
વડોદરા

શ્રી જશવંતભાઈ કે. પટેલ
સિવિલ કોન્સ્ટ્રક્ટર્સ
વડોદરા

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી જયંતિભાઈ બી. પટેલ
જે. બી. પટેલ એન્ડ કંપની
વડોદરા

શ્રી મહેશભાઈ પટેલ
MD - PHILODEN ઈન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રા.લિ.
વડોદરા

શ્રી કાંતિભાઈ એસ. અમૃતિયા
પૂર્વ ધારાસભ્ય
મોરબી

શ્રી મોહનલાલ કે. ધોળુ
મહાલક્ષ્મી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર લિ.
અમદાવાદ

ડૉ. શ્રી નટવરલાલ વી. રામાણી
રાજકોટ
(હાલ USA)

શ્રી રમેશભાઈ એલ. પટેલ
સુરત

શ્રી શિવજીભાઈ કે. ધોળુ,
મહાલક્ષ્મી ગ્રુપ-નીલકંઠ માર્કેટિંગ કંપની
અમદાવાદ

શ્રી મહેશભાઈ ડી. પટેલ
આદિત્ય સાયન્ટિફિક
વડોદરા

ડૉ. નટુભાઈ કે. રાજપરા
Westminster MD-USA, સુપ્રિટેન્ડેન્ટ &
મેડિકલ ડિરેક્ટર નિર્દોશાનંદજી હોસ્પિટલ ટીબી

શ્રી નિલેષભાઈ પટેલ
Calla Associates
વડોદરા

શ્રી હીરાલાલ કે. ધોળુ
Executive Director-મહાલક્ષ્મી ઈન્ફા. લી.,
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી ભાવેશભાઈ આર. પટેલ
વડોદરા

શ્રી રોહિતભાઈ બી. પટેલ
રમેશ પટેલ બિલ્ડર્સ પ્રા.લિ.
વડોદરા

શ્રી અમિતભાઈ એન. પટેલ
અમદાવાદ

શ્રી સંદિપભાઈ બી. પડસાળા
બી.નાનજી એન્ટરપ્રાઈઝ લી.
અમદાવાદ

શ્રી મયુરભાઈ બી. સોજા
મણિ એક્સપોર્ટ
સુરત

શ્રી છગનભાઈ એચ. આરદેશણા
જગતાત મીનેરલ પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી અરવિંદભાઈ એસ. પટેલ
યુ.એસ.એ.

શ્રી હિંમતભાઈ કે. રૂડાણી
કિખા ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી દિનેશભાઈ ટી. પટેલ
રોયલ લેમિનેટ્સ
અમદાવાદ

શ્રી પારસભાઈ એમ. પટેલ
પ્રવેગ કોમ્યુનિકેશન્સ લી.
અમદાવાદ

શ્રી શૈલેષભાઈ પી. ડાવરિયા
ડાવરિયા બ્રધર્સ પ્રા.લી.
સુરત

શ્રી ચંદુભાઈ એમ. કોઠિયા
શ્રી ગણેશ રેમેડીયેશન્સ પ્રા.લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી કિરીટભાઈ આર. પટેલ
કોરલ ફાઈનાન્સ
અમદાવાદ

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ જે. પટેલ
ચેરમેન-નર્મદા ખાંડ ઉદ્યોગ
સહકારી મંડળી, રાજપીપળા

શ્રી મહાસુખભાઈ એસ. પટેલ
અમરદીપ કેમીકલ્સ
અમદાવાદ

શ્રી અમિતભાઈ એલ. પટેલ
મારૂતિ બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી અલ્કેશભાઈ એલ. પટેલ
મારૂતિ બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી ત્રિકમભાઈ જી. જાલાવાડિયા
ઉપપ્રમુખ - સરદારધામ
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી સુનિલભાઈ ડી. પટેલ
ભરેરી ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી પ્રતાપભાઈ બી. પટેલ
હરસિંધિ કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
મુંબઈ

શ્રી શાંતિલાલ એસ. ધાનાણી
ડી. ડી. રિયાલીટી
વડોદરા

શ્રી ભગદેવભાઈ એમ. પટેલ
અવિરત ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી બિપીનભાઈ બી. વેકરિયા
ઈન્ડિયન કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
અમદાવાદ

શ્રી મનોજભાઈ ટી. ડોબરિયા
ગોપાલચરણ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ એલ. પટેલ
ઓરબીસ એલીવેટર
અમદાવાદ

શ્રીમતી આશાબેન વી. પટેલ
વી. વી. પટેલ એન્ડ કં.
અમદાવાદ

શ્રી રાજીવકુમાર કાંતિલાલ પટેલ
અમરનાથ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી હરીભાઈ બી. ઉકાણી
વાસુ હેલ્થકેર
વડોદરા

શ્રી સુરેશભાઈ એમ. ભીંગરાડિયા
રામદેવ કમીકલ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ
અંકલેશ્વર

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ જે. વડોદરિયા
મહાવીર ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કરમશીભાઈ ડી. પીઠડિયા
સિદ્ધાર્થ ઈન્સ્ટ્રક્શન પ્રા.લિ.
અંકલેશ્વર

શ્રીમતી હંસાબેન કે. પીઠડિયા
સિદ્ધાર્થ ઈન્સ્ટ્રક્શન પ્રા.લિ.
અંકલેશ્વર

શ્રી અજીતભાઈ ટી. પટેલ
અપોલો ગ્રુપ
મહેસાણા

શ્રી રીપલભાઈ એન. પટેલ
પેરાગોન ઓર્ગેનિક્સ
વડોદરા

શ્રી મહતભાઈ બી. પટેલ
રાજકમલ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી જગદીશભાઈ બી. પટેલ
યુનિવર્સલ મેડીકેપ લી.
વડોદરા

શ્રી મનસુખભાઈ ડી. જાલાવાડિયા
યુનિટી કોર્પોરેશન
રાજકોટ

શ્રી પોપટભાઈ આર. ભાલાણા
જય શ્રી રામ એલ.એલ.પી.
યુ. એસ. એ.

શ્રીમતી ઉર્ષિલાબેન પી. ભાલાણા
યુ.એસ.એ.

શ્રી ભરતભાઈ બી. વઘાસિયા
કો. સેક્ટરેટરી સોરાષ્ટ્ર લે. પટેલ
અમદાવાદ

શ્રી દિનેશભાઈ બી. શ્યાણી
અવધેશ રિઅલ એસ્ટેટ ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ કે. પટેલ
અનમોલ ઈન્ફાઇલ એલએલપી
(અમરનાથ ગ્રુપ) અમદાવાદ

શ્રી ભીખુભાઈ જે. ગધેશરિયા
માર્તિ સ્ટોન ક્ષર કંપની
અંકલેશ્વર

શ્રી પ્રણયભાઈ અમીન
યુ. એસ. એ.

શ્રી ભરતભાઈ વી. ડોબરિયા
યુ. એસ. એ.

શ્રી કમલેશભાઈ પી. સાવલિયા
શાલિગ્રામ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી જયેશભાઈ પી. પટેલ
અગ્રણી બિલ્ડર
અંકલેશ્વર

શ્રી કાંતિભાઈ વી. ભુવા
ડિમ્બલ પોલીમર્સ
વલ્લભવિદ્યાનગર

ડો. આર. જી. પટેલ
સન ફ્લાવર હોસ્પિટલ
અમદાવાદ

શ્રી શૈલેષભાઈ એમ. પટેલ (ચન્નભુજ)
ભુદરદાસ સેવાનિધિ ચેરિટીબલ
ટ્રસ્ટ, અમદાવાદ

શ્રી જયેશભાઈ સી. પટેલ
વિમલ ગ્રુપ
અમદાવાદ

CA શ્રી બી. કે. પટેલ
બી. કે. પટેલ એન્ડ કં.
અમદાવાદ

શ્રી માવજીભાઈ પી. લુણાગરિયા
શારદા ઈન્ફા
અમદાવાદ

શ્રી પંકજભાઈ એમ. ઉકાણી
એમટેશ ડાય-કેમ
અમદાવાદ

सरदारधामना गौरववंता ट्रस्टीश्रीओ

श्री नागज्जभाई अ.न. शिंगाणा
शिवालय क्रोपोरेशन
अमदावाढ

श्री भरतभाई टी. पटेल
रथना डायकेम
अंकलेश्वर

श्री राजेशभाई बी. पादरिया
सुर्यम ग्रूप
अमदावाढ

श्री मकतभाई अ.म. पटेल
विडिता केम प्रा. ली.
अंकलेश्वर

श्री दिनेशभाई अ. पटेल
डिजा-अ.पी.अ.म.सी.
महसाणा

श्री घनश्यामभाई पी. मांगुडिया
प्रिन्स डायमंड
सुरत

श्री विष्णुभाई पी. पटेल
मारुति ईन्स्ट्रीज
अमदावाढ

श्री परसोत्तमभाई वी. कमाणी
डोकटर पंप
राजकोट

श्री किरीटभाई जे. भुवा
किष्णा अन्वनीयरीग अन्ड
कन्सट्रक्शन कंपनी, अंकलेश्वर

श्री रमप्रभाई अ.म. नाकराणी
मे. किरण केमिकल्स
अंकलेश्वर

श्री केतनभाई अ.न. पटेल
गजेश ईलेक्ट्रिकल्स
अमदावाढ

श्री सुरेशभाई अ. पटेल
प्रभुश्री डेडॉर (शुभ ठन्का)
सुरत

श्री जे. अ.म. पटेल
Dy.Sp.(Retd.)
सुरत

श्री डी. अ.म. पटेल
परडेस्ट ईन्डोपी प्रा. लि.
महसाणा

श्री घनश्यामभाई के. देसाई
अमदावाढ

श्री घनश्यामभाई अ. पटेल
वडोदरा

श्री उदुभाई आर. सांगाणी
सत्यम ग्रूप
अमदावाढ

श्री किरीटभाई डी. पटेल
मणिधर डेवलपर्स
अमदावाढ

श्री कान्तिલાલ बी. पटेल
अनर्जी प्रोसेस ईक्वीपमेन्ट्स
वडोदरा

श्री रमेशभाई अ.म. मांगुडिया
लक्ष्य डायमंड
सुरत

श्री हितेशभाई पी. पटेल
मुभी क्रोपोरेशन
अमदावाढ

श्री हरेशभाई डी. नवापरा
यश रसायण अन्ड केमिकल्स
पानोली, अंकलेश्वर

श्री अ.के. सी. पटेल
हेल्थ स्पुट, अ.ल. अ.ल. सी.
अमदावाढ

श्री गीरीशभाई डी. वाघाणी
स्वमंभे केमिकल्स
वडोदरा

श्री मंगणदास जे. पटेल
सोमेश्वर ग्रूप
महसाणा

श्री रमप्रभाई सी. पटेल
शिमेर केमिकल्स प्रा. ली.
पादरा, वडोदरा

श्री प्रसादभाई अ.न. पोलरा
अमदावाढ

श्री महेशभाई जे. पटेल
प्रसा ग्रूप
अंकलेश्वर

श्री लीभाभाई अ.य. पटेल
शपथ ईन्डो. प्रा. लि.
अमदावाढ

श्री गीरीशभाई डी. पटेल
शिवशंकर तम्भाकु प्रा.लि.
अमदावाढ

श्री नाथाभाई अ.म. कुलरिया
सन डीजिंग प्रा. ली.
राजकोट

श्री चवलभाई अ.न. पटेल
अरोलेम
अमदावाढ

श्री अशोकभाई बी. वाघाणी
श्री-नाथज रसायण प्रा. ली.
अमदावाढ

श्री राजेशभाई आर. पीढरिया
पोल क्रो-ट
वडोदरा

श्री जयन्तिभाई पी. पटेल
गजेश ग्रूप
अमदावाढ

श्री यशुभाई ज. दुधुधत
वडोदरा

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી રમેશભાઈ ડી. ગાબાણી
ચેરમેન એપેક્ષ હેલ્થકેર લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી અનિલભાઈ એ. પટેલ
ઈન્ડીપેન્ડન્ટ કન્સલ્ટન્ટ
અમદાવાદ

શ્રી પુરુષોત્તમભાઈ બી. પટેલ
કેમોસ એન્જીનીયરીંગ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી જગજીવનભાઈ આર. સહિયા
ડેકોરા ગ્રૂપ
રાજકોટ

શ્રી બાબુભાઈ આર. અસલાલિયા
રાજકોટ

શ્રી વલ્લભભાઈ એમ. સતાણી
શ્રી રામ એરોસ્પેસ એન્ડ ડિફેન્સ
એલ. એલ. પી., રાજકોટ

શ્રી ભીખુભાઈ એમ. પટેલ
સનસાઈન ગ્લોબલ હોસ્પિટલ
વડોદરા

શ્રી ભાનુભાઈ આર. પટેલ
શ્રી નવદુર્ગા એન્ટરપ્રાઈઝ
વડોદરા

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ પટેલ (રાજા)
મહેન્દ્ર પટેલ બિલ્ડર પ્રા. લિ.
વડોદરા

શ્રી નટુભાઈ એસ. પટેલ
જાવા ઈન્ફો સ્પેસ
વડોદરા

શ્રી હિંમતભાઈ બી. શેલડિયા
જીવન ફેબ્રિકેશન પ્રા. લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી બાબુભાઈ વી. ગાજપરા
બાલાજી ગ્રૂપ
મુંબઈ

શ્રી ભાવેશભાઈ સી. વઘાસિયા
ગિરીરાજ એન્ટરપ્રાઈઝ
અમદાવાદ

શ્રી ભીખાભાઈ આર. મોણપરા
સિધ્ધિ વિનાયક ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી વિનુભાઈ બી. ગેવરિયા
અમદાવાદ

શ્રી જીતુભાઈ એન. ડોડા
ડોડા એક્સપોર્ટ
સુરત

ડૉ. વિનોદભાઈ યુ. પટેલ
પાલનપુર

શ્રી એમ. એમ. પટેલ
એમ. એમ. પી. આર્કિટેક્ટ્સ
અમદાવાદ

શ્રી સુપેન્દ્રભાઈ આર. પટેલ
કિંબા એન્ટરપ્રાઈઝ
અમદાવાદ

શ્રી કમલેશભાઈ વી. પટેલ
મુંબઈ

શ્રી ગિરીશભાઈ એલ. ચોવટિયા
અમી લાઈફ સાયન્સ
વડોદરા

શ્રી મોતીલાલ એચ. પટેલ
જે. ધરા ડેવલોપર્સ
વાપી (ભુજાવાડા)

શ્રી ધર્ષદભાઈ એમ. બલર
ગોપી પેપર પ્રા. લિ.
અમદાવાદ

શ્રી ડી. જે. પટેલ IPS (Retd.)
એડવાઈઝર-સમાજ સુરક્ષા
સરદારધામ-અમદાવાદ

શ્રી જશભાઈ પી. પટેલ (રાજા)
વડોદરા

શ્રી રવજીભાઈ પી. મોણપરા
સંગીની ગ્રૂપ
સુરત

શ્રી વેલજીભાઈ એમ. શેટા
સંગીની ગ્રૂપ
સુરત

શ્રી વિહલભાઈ એલ. ધડુક
કડવાણી કોર્જ વિમીટેડ
રાજકોટ

શ્રી જયંતિભાઈ જે. કોરાટ
રાધે બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી છગનભાઈ વિ. સાંભલા
ડિરેક્ટર પટેલ કેનલુડ પ્રા. લિ.
અંકલેશ્વર

શ્રી લક્ષ્મણભાઈ જે. સોનાણી
કે. એલ. ડાયમંડ
સુરત

શ્રી ધનશ્યામભાઈ એસ. ભાલાળા
શ્રી હરિકૃષ્ણ ડાયમંડ
અમદાવાદ

શ્રી ભરતભાઈ કે. ગઢિયા
ટાઈમ્સ સ્કવેર
અમદાવાદ

શ્રી હસમુખભાઈ એમ. ઉભડિયા
મોરબી

શ્રી દિલીપકુમાર એમ. માકડિયા
ફોનીક્સ ફોજન ફૂડ્સ
(આઈ) પ્રા. લી., આણંદ

શ્રી હિંમતભાઈ એમ. ડોબરિયા
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ વી. ગજેરા
કિન્ના ગ્રૂપ સર્કલ
રાજકોટ

શ્રી ભાવિન આર. પટેલ
ફલાઈંગ રુટ્સ
અમદાવાદ

શ્રી જહાપાભાઈ આર. દુધાત
રોયલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર
વડોદરા

શ્રી દીલીપભાઈ એમ. પટેલ
નેતાજી-માનદમ્નીશ્રી
ઉમિયા માતાજી સંસ્થાન-ગીઝા

પ્રો. ડૉ. જાગૃતિબેન જે. પટેલ
કન્વીનર-ટીકરી સ્વાવલંબન
યોજના, સરદારધામ અમદાવાદ

શ્રી સંજયભાઈ સી. પટેલ
પંચમ ગ્રૂપ
વડોદરા

શ્રી લક્ષ્મણભાઈ આઈ. પટેલ
આલ્ફા કોલેજ ઓફ એન્જિ.
અમદાવાદ

શ્રી જીગ્નેશભાઈ એમ. પટેલ
ક્રીએટીવ સ્ટુડિયો
અમદાવાદ

શ્રી દિલીપભાઈ જી. પટેલ
આર્યવત ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી ડહ્પેદભાઈ જે. પટેલ
ઈન્ડો એલ્યુમિનિયમ પ્રા.લિ.
અમદાવાદ

શ્રી ભાઈલાલભાઈ જી. જાગાણી
દીપ કલર્સ પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી અરવિંદભાઈ પી. પટેલ
ડેકોરા ગ્રૂપ
રાજકોટ

શ્રી અરવિંદભાઈ કે. પટેલ
મેપ રીકોઈલ્સ ઈન્ડિયા લી.
કડી

શ્રી અરવિંદભાઈ ડી. અકબરી
હર્ષે કન્સ્ટ્રક્શન
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ એમ. પટેલ
ભાયલી

શ્રી કમલેશભાઈ બી. પટેલ
એશિયન ગ્રેનાઈટો ઈન્ડિયા લી.
અમદાવાદ

શ્રી કલ્પેશભાઈ એમ. પટેલ
(જીવ રક્ષણો)
મુનિશિલ્પ કોર્પોરેટર વડોદરા - આશ્રય ગ્રૂપ
વડોદરા

શ્રી કુમનભાઈ બી. વરસાણી
શ્રીજી કુપા પ્રોજેક્ટ્સ
રાજકોટ

શ્રી ગોપાલભાઈ કે. પટેલ
શ્યામલ ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી યતુરભાઈ એસ. સતાસિયા
સ્વસ્તિક ઈન્ડસ્ટ્રીયલ પાર્ક
અમદાવાદ

શ્રી જગદીશભાઈ આર. કોટડિયા
ફાલ્કન ગ્રૂપ
રાજકોટ

શ્રી જ્યોતિભાઈ એમ. જાકાસણિયા
બેકબોન ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી જયેશભાઈ પટેલ
કિન્ના ડેવલોપર્સ
સુરત

શ્રી જ્યોતિભાઈ એમ. પોકર
જે. પોકર ગ્રૂપ
મુંબઈ

ડૉ. અંકુર બી. પાંચાણી
રાજકોટ

ડૉ. જી. જી. પટેલ
સન ફલાવર લેબોરેટરી
અમદાવાદ

શ્રી દિવ્યેશભાઈ સાવલિયા
જીઈબી એન્જિનિયર્સ એસો.
જેતપુર

શ્રી નરેન્દ્રભાઈ જે. પટેલ
સોહમ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી નવનીતભાઈ એલ. પટેલ
પ્રસંગ તથા પ્રીત પાર્ટી પ્લોટ
વડોદરા

શ્રી નારણભાઈ એન. પટેલ
ગુડ લક (અર્બન બેંક)
મહેસાણા

શ્રી પ્રબોધભાઈ બી. પટેલ
કાંગારુ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ
અંકલેશ્વર

શ્રી પ્રવિણભાઈ આર. પટેલ
ચેરમેનશ્રી નિયોટેક ટેકનોલોજી
કેમ્પસ-વડોદરા

શ્રી પ્રવિણભાઈ એન. બવાડિયા
સિટી એસ્ટેટ મેનેજમેન્ટ
અમદાવાદ

શ્રી પ્રવિણભાઈ એન. શેરસિયા
યુનનિક કોર્પોરેશન (ઈ) પ્રા.લિ.
આણંદ

શ્રી કુલાભાઈ બી. કોટડિયા
શ્રીનંદ સીટી
અમદાવાદ

શ્રી ભિરેનભાઈ વી. બવાડિયા
સુપિરીયર ફેરોક્રાસ્ટ
સુરત

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી ભરતકુમાર આર. પટેલ
ફેમીલી વેલફેર કન્સલ્ટન્ટ
વડોદરા

શ્રી ભરતભાઈ એ. નારોલા
દુબઈ

શ્રી ભરતભાઈ એમ. હુંમર
કાસટેક ફાઉન્ડેશન પ્રા.લિ.
જૂનાગઢ

શ્રી રાજેશભાઈ એમ. હુંમર
કાસટેક ફાઉન્ડેશન પ્રા.લિ.
જૂનાગઢ

શ્રી ભવાનભાઈ પી. રંગાણી
આયર્ન ટ્રાયંગલ
રાજકોટ

શ્રી મનોજભાઈ પટેલ
યોગી રિયાલિટી
વડોદરા

શ્રી મુકુંદકુમાર એમ. પટેલ
કેનેડા

શ્રી યોગીનભાઈ ડી. પટેલ
સ્પેક્ટ્રમ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ
વિસનગર

શ્રીમતી રસિલાબેન એસ. ધાનાણી
વડોદરા

શ્રી રામભાઈ એમ. શેલડિયા
પેજ-વન રેસ્ટોરન્ટ
અમદાવાદ

શ્રી વિજયભાઈ બી. દેસાઈ
રાજકોટ

શ્રી વિનોદભાઈ એ. ધોળિયા
જય અંબે ટ્રેડિંગ કું.
વડોદરા

શ્રી વિપુલભાઈ કે. ગજેરા
ગજેરા ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી વિરલભાઈ એચ. પટેલ
પાદરા

શ્રી વીર રાજુભાઈ પટેલ
લીલેરીયા ગ્રૂપ
વડોદરા

શ્રી શિવલાલભાઈ એ. આદ્રોજા
ચેરમેન-એજલ પપ પ્રા.લિ.
રાજકોટ

શ્રી શૈલેષભાઈ એચ. પરસાણા
શીવ કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
રાજકોટ

શ્રી અંજયભાઈ પટેલ
સ્ટેટસ સિરામિક પ્રા.લિ.
સાબરકાંઠા

શ્રી સુરેશભાઈ એમ. પટેલ
આલ્ફા એન્જનીયરીંગ &
ટેકનોલોજી કોલેજ
અમદાવાદ

શ્રી સચિનભાઈ કે. પટેલ
સચિન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ.
અમદાવાદ

શ્રી કૌમિલભાઈ કે. પટેલ
સચિન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ.
અમદાવાદ

શ્રી આર. કે. પટેલ (એડવોકેટ)
આર. કે. પટેલ એસોસિએટ્સ
અમદાવાદ

શ્રી ડિરાભાઈ કે. સુતરિયા
યુ. એસ. એ.

શ્રી ટીયાળભાઈ કે. સુતરિયા
(SMG Global Circuits)
યુ. એસ. એ.

શ્રી રાજુભાઈ સુતરિયા
યુ. એસ. એ.

શ્રી તુલસીભાઈ કે. સુતરિયા
યુ. એસ. એ.

શ્રી પોપટભાઈ ડી. સુતરિયા
બાલકિષ્ના બોઈલર પ્રા.લિ.
અમદાવાદ

શ્રી ભાવેશભાઈ ટી. સુતરિયા
આત્મીય બિલ્ડિંગ
આણંદ

શ્રી રીમનભાઈ એન. ગેવરિયા
સુંદરમ રેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કૌશલભાઈ પી. સુતરિયા
શૈલેષ આંગરિયા
અમદાવાદ

શ્રી રમેશભાઈ ટી. ઈટાળિયા
અમદાવાદ

શ્રી નરેશભાઈ એમ. પટેલ
બંસીધર મેટલ
વડોદરા

શ્રી મનસુભાઈ એમ. ગાંધી
(જાલાવાડિયા), વ્રજ ગ્રૂપ,
સુરત

શ્રી કિશોરભાઈ જી. કાછડિયા
એલેક્ષ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ
અંકલેશ્વર

શ્રી નરસીભાઈ મેરૂવિયા
શ્રી બાલકિશ્ના એક્સપોર્ટ
સુરત

શ્રી કૌશલભાઈ એન. પટેલ
કિંગ એસિડ કેમિકલ
અંકલેશ્વર

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી કલ્પેશભાઈ કોઠિયા
REINE LIFESCIENCE
અંકલેશ્વર

શ્રી સુરેશભાઈ એમ. પટેલ
સુકામા કેમ
અંકલેશ્વર

શ્રી રામજીભાઈ એમ. માંગુકિયા
એગ્રીલેન્ડ બાયોટેક લિ.
વડોદરા

શ્રી રવિન્દ્રભાઈ એસ. પટેલ
શ્રી ગાયત્રી એન્ટરપ્રાઇઝ
વડોદરા

શ્રી વિનુભાઈ પી. પડશાળા
હિરામણી બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી ગોપાલભાઈ એમ. પટેલ
શાલીગ્રામ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી કરસનભાઈ ડી. પટેલ
ડીરેક્ટર-વિનાયક TMT બાર્સ પ્રા.લિ.
દહેગામ

શ્રી જશવંતભાઈ પટેલ
ડીરેક્ટર-બાષ્પવેલ ઈન્ડિયા પ્રા.લિ.
અમદાવાદ

સરદારધામ અમદાવાદ - ૨૦૨૧

આપણાં સૌનું સહિયારું લક્ષ્ય સરદારધામ મધ્ય ગુજરાત (વડોદરા) - ૨૦૨૨

JOIN US ON SOCIAL MEDIA PLATFORM

 SardardhamOfficial SardardhamOfficial sardardham_official +91 7575001428 sardardham_ SardardhamOfficialGroup

સરદારધામ મધ્યસ્થ કાર્યાલય

સરદારધામ , વૈષ્ણોદેવી સર્કલ , એસ.પી.ડીંગ રોડ , અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧
Mo - 7575001548 / 1596 / 1438
Email - info.sardardham@gmail.com | hostel@sardardham.org

સરદારધામ મધ્ય ગુજરાત કાર્યાલય

સરદારધામ મધ્ય ગુજરાત, એલ એન્ડ ટી નોલેજ સિટીની બાજુમાં,
વાઘોડિયા કોલિંગ પાર્ક, નેશનલ હાઈવે-8A, વડોદરા - ૩૯૦૦૨૦
Mo - 7575033001
Email - sardardham.baroda@gmail.com

સરદારધામ દક્ષિણ ગુજરાત કાર્યાલય

સરદારધામ દક્ષિણ ગુજરાત, રથો માળ , પ્રભુ પ્રસાદ,
બ્લૂ SRK હાઉસ ની નજીક, હિન્દૂ મિલન મંદિર ની સામે,
કાસાનગર ગ્રાહ સર્કલ, કાસા નગર, કતારગામ-૩૯૫૦૦૪
Mo- 7575007186 • Email - sardardhamsurat@gmail.com

સરદારધામ સૌરાષ્ટ્ર કાર્યાલય

સરદારધામ સૌરાષ્ટ્ર, મારવાડી સ્ટોક એક્સચેન્જ સામે,
ટ્રીનીટી હોસ્પિટલની બાજુમાં, નાના મવા મેઈલ રોડ,
રાજકોટ -૩૬૦૦૦૪ • Mo - 7575009796
Email - sardardham.rajkot2019@gmail.com

સરદારધામ ઉત્તર ગુજરાત કાર્યાલય

સરદારધામ GPBO હોલ, એપેલો આર્કેડ,
વિશ્વકર્મા વાડી સામે, મોદેરા રોડ, મહેસાણા
Mo - 7575001774
Email - gpbomehsana@gmail.com

GPBO અંગે માહિતિ માટે - 7575007183

ચુવા તેજ તેજસ્વિની અંગે માહિતિ માટે - 7575007184

દિલ્કરી સ્વાવલંબન યોજના અંગે માહિતિ માટે - 7575001428

કિલિલ સર્વિસ કેન્દ્ર - 7575008386 / 7184
Email - csc@sardardham.org

Website - www.sardardham.org

Registration Under FCRA & 80G - Sardardham

PAN - APTS3354N

GSTIN : 24APTS3354N1ZU